

ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ: «Ηπειρώτες Εικαστικοί και Λογοτέχνες»

σελ. 16

Έκθεση για το Γιάννη Μόραλη στη γενέτειρα Άρτα

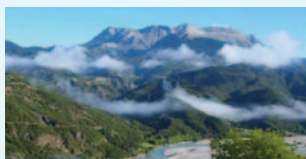
σελ. 3

Επαναδραστηριοποίηση των συλλόγων

Για να μη σβήσει η Ηπειρώτικη
πολιτιστική φλόγα

σελ. 4-5

«Σώστε την κοιλάδα!»

Μουγκρίζει ο Ασπροπόταμος
για το φαραωνικό
και καταστροφικό υδροηλεκτρικό
έργο στην περιοχή

σελ. 8

Κουτελιδαίοι, οι καπετα- ναίοι των Τζουμέρκων

σελ. 6-7

Σύλλογος Ηπειρωτών Ηλιούπολης

Σαράνταξι χρόνια προσφοράς

σελ. 12-13

ΠΣΕ: Αγώνας για τη ζωή και οδηγό την Ηπειρωτική πολιτιστική παράδοση

Οι ευχές της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) για «Καλή Χρονιά, Υγεία και κάθε Ευτυχία» συνοδεύονται από την πιθανή, λόγω της πανδημίας, αίρεση των εκδηλώσεων για την «Πίτα του Ηπειρώτη 2022» και της εβδομάδας Εικαστικών και Λογοτεχνών.

Το ΔΣ της ΠΣΕ με ομόφωνη απόφαση όρισε για φέτος την πραγματοποίηση της «Πίτας του Ηπειρώτη 2022» στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ) στις 30 Ιανουαρίου 2022 και της εβδομάδας Εικαστικών και Λογοτεχνών στο Γκάζι στα τέλη του Φεβρουαρίου 2022. Η ίδια, όμως απόφαση, με «αίσθημα ευθύνης» διευκρινίζει ότι σ«εφόσον οι συνθήκες και η πορεία της πανδημίας δεν επιτρέπουν, ασφαλώς οι εκδηλώσεις αυτές θα αναβληθούν ή θα λάβει άλλο χαρακτήρα η διοργάνωσή τους».

Οι ευχές

Στην ευχετήρια κάρτα για το 2022 η ΠΣΕ αναφέρει:

«Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εύχεται στους Ηπειρώτες και τις Ηπειρώτισσες, όπου γης, σ' όλον τον κόσμο: **ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ και ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ Ο ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΧΡΟΝΟΣ** Παράλληλα συνενώνει τις ευχές της για την παγίωση των Οικουμενικών Αξιών της αγάπης, του σεβασμού και της ελευθερίας. Κάθε άνθρωπος, έχει δικαίωμα στη ζωή. Αυτό δε σημαίνει πως πρέπει να είναι μόνο ζωντανός, αλλά να απολαμβάνει όλα τα δικαιώματα, χωρίς καμιά εξαιρέση και ουδεμία επιβολή.

Η αξίωση αυτή δεν συνιστά καμιά εσωτερική

παρόρμηση, αλλά είναι ανάγκη να γίνει βίωμα και τρόπος ζωής για όλους. Ακριβώς, γιατί δεν είναι αρκετό, απλά να αγαπάμε την Ειρήνη και τον Άνθρωπο. Οφείλουμε να αγωνιζόμαστε για την αληθινή κυριαρχία τους. Και ο αγώνας αυτός σηματοδοτείται από τη Ηπειρώτικη παράδοση που την ορίζουν τα αιματοβαμμένα βουνά της Πίνδου και την καθοδηγούν τα μαρτυρικά χωριά της Ηπείρου.

Αγώνας για πατρίδα, ελευθερία και ανθρωπιά.

Στις σημερινές δύσκολες στιγμές που τις καθορίζουν, εν πολλοίς, η επιδημία του κορωνοϊού η Ηπειρώτικη πολιτιστική παράδοση, όπως υπηρετείται στους συλλόγους μας, δίνει όραμα, απάντηση και αληθινό δρόμο. Χρόνια Πολλά – Καλή Χρονιά, Υγεία και κάθε Ευτυχία».

Οι εκδηλώσεις

«Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας με αίσθημα ευθύνης και με πρωταρχική σκέψη την υγεία των συμπολιτών μας όρισε για φέτος να πραγματοποιήσει την «Πίτα του Ηπειρώτη 2022», στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ), στις 30 Ιανουαρίου 2022. Το ΔΣ της ΠΣΕ έλαβε αυτή την απόφαση ομόφωνα υπολογίζοντας την κατάσταση, όπως ακριβώς διαμορφώθηκε, εξαιτίας του κορωνοϊού. Παράλληλα έχει οριστεί, τέλη Φεβρουαρίου στο Γκάζι να πραγματοποιηθεί η εβδομάδα Εικαστικών και Λογοτεχνών. Η προετοιμασία για την οργάνωση των εκδηλώσεων

Η ευχετήρια κάρτα της ΠΣΕ για το 2022

έχει αρχίσει, σύμφωνα πάντοτε με τα ιατρικά πρωτόκολλα και τις οδηγίες που θα εφαρμοστούν με απόλυτη ακρίβεια.

Όλα αυτά όμως τελούν υπό την **αίρεση** της εξέλιξης της πανδημίας. Εφόσον οι συνθήκες και η πορεία της πανδημίας δεν επιτρέπουν, ασφαλώς οι εκδηλώσεις αυτές θα αναβληθούν ή θα λάβει άλλο χαρακτήρα η διοργάνωσή τους. Σε κάθε περίπτωση θα ισχύσουν τα ιατρικά δεδομένα και θα λειτουργήσουμε σύμφωνα με τις αποφάσεις των αρμοδίων φορέων, με γνώμονα πάντοτε την υγεία των συμπολιτών μας. Προέχει η υγεία όλων μας και η επιστροφή σε μια ομαλή κανονικότητα.

Ο Κάρολος Παπούλιας αναπαύεται στην αγκαλιά της Ηπείρου

Ο ευπατρίδης συμπατριώτης μας Κάρολος Παπούλιας (Μολυβδοσκέπαστος Ιωαννίνων, 4 Ιουνίου 1929 – Αθήνα, 26 Δεκεμβρίου 2021) δεν είναι πιά κοντά μας. Στις 30 Δεκεμβρίου 2021 τον αγκάλιασε η ηπειρωτική γη στο Νησί των Ιωαννίνων. Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας (2005-2015), που «δεν δελεάστηκε ποτέ από τα τερτίπια της εξουσίας», τάφηκε στον τόπο που αγάπησε με τιμές αρχηγού κράτους

και τους πυροβολισμούς του αγήματος.

Ο Κάρολος Παπούλιας «έκλεισε μέσα στην ψυχή του» τη γενέτειρα και στο άκουσμα «Ηπειρος» το συναίσθημα «έβγαине» με δάκρυ. Όπως δάκρυσε στα εγκαίνια του «Σπιτιού του Ηπειρώτη» στην Πάτρα στις 30 Νοεμβρίου 2007. Είναι το δάκρυ που δένει τους όπου γής Ηπειρώτες με την ιδιαίτερη πατρίδα.

Πάτρα, 30.11.2007 (Φωτογραφία απ' την εφημερίδα «ΝΟΜΗ» Πάτρας)

ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ Η ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

Η ΠΣΕ με Υπόμνημά της προς τον Υπουργό Εσωτερικών Μ. Βορίδη αναλύει διεξοδικά την αναγκαιότητα παράτασης της θητείας των οργάνων των Σωματείων μέχρι 30.6.2022.

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 15 105 52 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210-3241137 — Fax: 2103243822
www.panepirotiki.com, email: info@panepirotiki.com

Αριθ. Πρωτ. 3744 Αθήνα 24-12-2021
Προς τον κ. Υπουργό Εσωτερικών
κ Μ. Βορίδη
Κοιν.: Γεν. Γραμματέα
κ. Μιχ. Σταυριανουδάκη

Αξιότιμε κε Υπουργέ, Κε Γεν. Γραμματέα
Το ΔΣ της ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ σας εύχεται καλά Χριστούγεννα, το νέο έτος να σας βρει με χαρά, ευτυχία, υγεία προσωπικά, οικογενειακά.

Με αλληπάλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις παρατράθηκε η θητεία μεταξύ άλλων και των πολιτιστικών σωματείων, όπως τα σωματεία των απόδημων Ηπειρωτών μέχρι 31-12-2021.

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας έχει εγγεγραμμένα 476 σωματεία μέλη το σύνολο των οποίων έχει πληγεί από την αναστολή της δράσης τους από τον Μάρτιο 2020. Οι διοικήσεις των σωματείων μας, γνωρίζετε πολύ καλά ότι μάχονται κυριολεκτικά για να κρατήσουν ζωντανούς τους δεσμούς των αποδημών με τη γενέτειρα, να διατηρήσουν και να διαδώσουν την παράδοση, τον λαϊκό μας πολιτισμό. Σε όλο αυτό το διάστημα το ΔΣ της ΠΣΕ προσπάθησε με κάθε πρόσφορο τρόπο να διατηρήσει ενεργή την επαφή με τις διοικήσεις των σωματείων, με τους απόδημους Ηπειρώτες. Τονίσουμε, στην επικοινωνία μαζί τους, την ανάγκη να μείνουν ενεργοί, να διατηρήσουν την επικοινωνία με τα μέλη τους, έστω και αν έχει λήξει η θητεία τους, ώστε, όταν γίνει δυνατή η συνάντηση σε Γενική Συνέλευση να προχωρήσουν και σε εκλογική διαδικασία και σε ανανέωση της σύνθεσης των διοικητικών τους οργάνων.

Κε Υπουργέ,

Μέχρι το τέλος του έτους, θα είναι αδύνατη η σύγκληση Γενικών Συνελεύσεων και η ακόλουθη εκλογική διαδικασία. Τα περιοριστικά μέτρα δεν επιτρέπουν συναθροίσεις πολλών ατόμων, και όταν ο αριθμός το επιτρέπει οι διατιθέμενες αιθουσες των συλλόγων μας δεν επαρκούν για την τήρηση των αποστάσεων κλπ. Επίσης ο υφιστάμενος (δικαιολογημένα) ακόμη φόβος των μετακινήσεων και των επαφών λειτουργεί αποτρεπτικά για συλλογικές διαδικασίες. Εξ άλλου, η τρέχουσα κατάσταση με το επί θύραις νέο 5^ο κύμα της πανδημίας και τα πρόσθετα μέτρα που ήδη έχουν εξαγγελθεί, ιδίως για την αντιμετώπιση της παραλλαγής Ο, καθιστούν απαγορευτική στην πράξη την ίδια τη λειτουργία των συλλόγων στους επόμενους μήνες.

Κε Υπουργέ, Κε Γεν. Γραμματέα

Εξετάζοντας την κατάσταση και λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο που λειτουργούν οι σύλλογοι, το ότι αν δεν γίνουν τυπικά και έγκαιρα οι διαδικασίες θα δημιουργήσουν προβλήματα για τις διοικήσεις απέναντι στις υποχρεώσεις τους στην ΑΑΔΕ και την πλατφόρμα του «Πραγματικού δικαιούχου» και την συνακόλουθη επιβολή προστίμων (χωρίς όμως αντικειμενική βάση), προτείνουμε να δοθεί νέα παράταση της θητείας των οργάνων μέχρι τέλους του Ιουνίου 2022, την 30-6-2022.

Με εκτίμηση
Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Χρυσόστομος (Μάκης) Χίτος – Κιάμος

Ο Γεν. Γραμματέας
Σωτήρης Κολιούσης

Επιστολή της ΠΣΕ προς τον Περιφερειάρχη Ηπείρου

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 15 105 52 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210-3241137 — Fax: 2103243822
www.panepirotiki.com - email: info@panepirotiki.com

Αριθ. Πρωτ. 3743 Αθήνα 24-12-2021

Προς
Τον Περιφερειάρχη Ηπείρου
Κύριο Αλέξανδρο Καχριμάνη

Κοιν.: Μέλη Περιφερειακού Συμβουλίου- Ηπείρου
(δια της κας Προέδρου του Π.Σ.)

Αξιότιμε κε Περιφερειάρχη

Το ΔΣ της ΠΣΕ σας εύχεται χρόνια πολλά, καλά Χριστούγεννα, υγεία για σας προσωπικά, την οικογένειά σας και τους συνεργάτες σας.

Κε Περιφερειάρχη,

Η ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ, συνεχίζοντας την υλοποίηση των καταστατικών σκοπών της για την ενεργοποίηση και συντονισμό των δράσεων εκατοντάδων χιλιάδων Ηπειρωτών της αποδημίας, τόσο μέσω των εκατοντάδων σωματείων μελών μας όσο και αυτοτελώς, στην κατεύθυνση αντιμετώπισης της συμβολής των προβλημάτων της Ηπείρου όπως και στη διατήρηση και διάδοση της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς, αλλά και της σύγχρονης δημιουργίας των Ηπειρωτών δημιουργών, προετοιμάζει μεγάλο πολυαφιέρωμα στους **ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ και ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ**.

Ήδη η πρώτη φάση του αφιερώματος αυτού υλοποιήθηκε με τη δημιουργία της ψηφιακής πλατφόρμας <https://www.draseis.panepirotiki.gr> όπου πλέον φιλοξενούνται 132 εικαστικοί και 101 λογοτέχνες, οι οποίοι δραστηριοποιούνται και δημιουργούν τόσο στην Ήπειρο όσο και στο χώρο της Αποδημίας ανα τον κόσμο. Η πλατφόρμα συνεχίζει να εμπλουτίζεται με νέες συμμετοχές με μνιαία ανανέωση.

Η δεύτερη φάση περιλαμβάνει την έκδοση του πρώτου τόμου του λευκώματος που ετοιμάζεται για να κυκλοφορήσει σε 2 μήνες περίπου και παράλληλα την δια ζώσης έκθεση στο φιλόξενο χώρο της ΤΕΧΝΟΠΟΛΙΣ του Δήμου Αθηνών και υπό την αιγίδα του Δημάρχου Αθηνών κ. Κώστα Μπακογιάννη.

Κε Περιφερειάρχη,

Μας γνωστοποιήθηκε από τους συνεργάτες σας, η πρόθεσή σας, να καλύψει η Περιφέρεια Ηπείρου μέρος της δαπάνης της έκδοσης του λευκώματος με την χορηγία πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000€).

Σας ευχαριστούμε θερμά για την πρωτοβουλία σας αυτή πλην όμως το ΔΣ της ΠΣΕ λαμβανομένων υπόψη και των τελευταίων εξελίξεων απεφάσισε να μην κάνει δεκτή την χορηγία σας, επιφυλασσόμενοι για μελλοντική αποδοχή χορηγιών σας.

Ευχόμεθα από καρδιάς ο καινούργιος χρόνος να χαρίσει υγεία και προκοπή σε όλους τους Έλληνες και ιδιαίτερα στους απανταχού ηπειρώτες.

Με εκτίμηση
Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Χρυσόστομος (Μάκης) Χίτος – Κιάμος

Ο Γεν. Γραμματέας
Σωτήρης Κολιούσης

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΠΗΓΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Αθήνα 16 Δεκεμβρίου 2021

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Με μεγάλη ικανοποίηση πληροφορηθήκαμε ότι η ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ είναι αλληλέγγυα στον αγώνα μας για να μην γίνει το φράγμα Αυλακίου στη Κοιλιάδα του Αχελώου. Εξέδωσε και εκτενή ανακοίνωση με τις θέσεις της στα θέματα Α.Π.Ε στην Ήπειρο.

Ειδικότερα στο θέμα του φράγματος Αυλακίου στηρίζει αποφασιστικά την ομόφωνη απόφαση του Δήμου Γ. Καραϊσκάκη και τις ενέργειες της Πρωτοβουλίας Φορέων και Πολιτών της Περιοχής. Πρόθεσή της ατλάντευτη, η υπεράσπιση του δικαίου των τοπικών κοινωνιών που δοκιμάζονται από αυτές τις καταστροφικές επιλογές.

Επίσης οργάνωσε συζήτηση για το θέμα αυτό με συμμετοχή και βουλευτών της Ηπείρου. Πληροφόρηση και ανάλυση του θέματος περιέχεται στην ύλη της εφημερίδας της Πανηπειρωτικής στο φύλλο Νο 16 που κυκλοφορεί

Στο ίδιο φύλλο φιλοξενεί και τις απόψεις του δημάρχου δήμου Γ.Καραϊσκάκη ο οποίος αναλύει τις θέσεις του δήμου για το θέμα αυτό όπως εκφράστηκαν με την ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 19-11-2021

Εκφράζουμε την Ευαρέσκειά μας προς τον Πρόεδρο και το Δ. Σ της Πανηπειρωτικής για την στήριξη αυτή. Είναι μια αχτίδα αισιοδοξίας και αναγνώρισης του δικαίου αγώνα μας και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία διότι προέρχεται από το κορυφαίο θεσμικό Φορέα της Ηπειρωτικής Αποδημίας και όλης της Ηπείρου, την Π.Σ.Ε.

Μας δίνει τη δύναμη να παλέψουμε και να αποτρέψουμε αυτή την καταστροφή που απειλεί την Κοιλιάδα του Αχελώου.

• ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΠΗΓΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

• ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ

Δήλωση του νέου προέδρου της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας

Στις 19.12.2021 συνεδρίασε το νεοεκλεγέν ΔΣ της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών. Το νέο ΔΣ συγκροτήθηκε σε σώμα, όπως γράφουμε στη σελίδα 5 του παρόντος φύλλου. Ο νέος πρόεδρος Γεώργιος Μανιώτης, άμα τη αναλήψει των καθηκόντων του προέβη στην ακόλουθη δήλωση.

«Πολύ μεγάλη τιμή ήταν αυτή που μου έκαναν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας εκλέγοντάς με Πρόεδρο της Ομοσπονδίας. Η ευθύνη είναι μεγάλη και σημαντική. Τους ευχαριστώ όλους. Δεσμεύομαι να ανταποκριθώ με όλες τις δυνάμεις μου στις προσδοκίες τους και να φανώ αντάξιος συνεχιστής του έργου όλων των προηγούμενων διοικήσεων.

Η ομαδική δουλειά, η συνεργασία και οι κοινές επιδιώξεις θα είναι η βάση μας για να βάλουμε ένα και περισσότερα λιθαράκια στην προκοπή και στην ανάδειξη του τόπου μας. Η καρδιά του Ηπειρώτη χτυπάει πάντα στη γενέτειρα. Όπου κι αν ζει. Οι παραδόσεις, τα έθιμά μας και η αγάπη μας για το χωριό θα μας οδηγούν πάντα στο σωστό δρόμο.

Το Ραδοβίτζι, για όσους δεν ξέρουν, είναι ένας τόπος δύσκολος, αγνός, μαρτυρικός, ηρωικός. Σαν όνομα είναι πολύ παλιότερο κι απ' τα ονόματα των περισσότερων χωριών

που περιλαμβάνει. Πιάνει απ' τη Μεσούντα και τις Πηγές μέχρι το Μεσόπυργο κι από εκεί δυτικά όλη την περιοχή ως το Φωτεινό και το Ζυγό. Όλα ορεινά και μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Χωριά με ανθρώπους με μεγάλη καρδιά, υπομονή, καρτερία, στωικότητα και πολύ περηφάνια. Δεν απαιτήσαν ποτέ τίποτα και έλεγαν κι ευχαριστώ για τα ψίχουλα που τους πετούσε η πολιτεία. Έμειναν ξεχασμένοι και μαραζώνουν. Απόγονοι εκείνων που κάποτε έδωσαν τη ζωή τους για να ελευθερωθεί αυτός ο τόπος, ο τόπος όλων. Κι ακόμα υπομένουν κάθε μέρα με βροχές, με χιόνια, χωρίς δρόμους, χωρίς γιατρούς, χωρίς προμήθειες, χωρίς στήριξη. Τα παιδιά τους για να βγάλουν το σχολείο πρέπει να τα αποχωριστούν, πρέπει να τα στείλουν στην πόλη.

Όσο αυτά παραμένουν άλυτα, τόσο πιο μεγάλο γίνεται το βάρος της ευθύνης των τοπικών συλλόγων, των απόδημων Αδελφοτήτων και της Ομοσπονδίας μας να συμπορευτούμε για να διεκδικήσουμε λύσεις. Η συνεργασία μας με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για κοινές επιδιώξεις

Ο νέος πρόεδρος της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών, Γιώργος Μανιώτης

είναι δεδομένη και απαραίτητη. Το κάλεσμα προς όλους ήταν, είναι και θα γίνει ακόμα πιο πολύ ανοιχτό.

Καλό αγώνα σε όλο το νέο ΔΣ και σε όλους μας».

Πανηπειρωτική

Όργανο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

Κλεισθένους 15 105 52, Αθήνα
Τηλ.: 210 3241137-3243822 • Fax: 210 3243822 • email: info@panepirotiki.com
Facebook: Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας
site: www.panepirotiki.com

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:
Χρυσόστομος (Μάκης) Κιάμος-Χίτος,
Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

από Συντακτική Επιτροπή:

Χρήστος Τούμπουρος • Μαρίνα Τζάκου • Κώστας Παπαπάνος
Κατερίνα Σχισμένου • Γιώργος Μουσαγός

Επιτροπή Ύλης:

Χρήστος Τούμπουρος • Μαρίκα Γκόνη
Μαργαρίτα Μαραζοπούλου • Ελένη Κοντούλη
Αλέξανδρος Τσέκας

«Γιάννης Μόραλης» στη γενέτειρα Άρτα

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων του Δήμου Αρταίων για τους εορτασμούς των 200 χρόνων Ελευθερίας, ο Δήμος Αρταίων και η Εταιρεία Μελέτης Έρευνας και Προβολής της Νεοελληνικής Τέχνης-Εργαστήριο Γιάννης Μόραλης, συνδιοργανώνουν την έκθεση «Γιάννης Μόραλης — Στη γενέτειρα».

Η έκθεση εγκαινιάστηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2021 και θα διαρκέσει μέχρι 6 Φεβρουαρίου 2022. Χώρος είναι η Δημοτική Πινακοθήκη Άρτας «Γ. Μόραλης» (Νικ. Πλαστήρα 13, Άρτα). Τελεί δε υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων και την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ηπείρου, της Περιφέρειας Ηπείρου, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και του Μ/Φ Συλλόγου «Σκουφάς».

Ο **Γιάννης Μόραλης**, υπήρξε ένας από τους κορυφαίους Έλληνες εικαστικούς καλλιτέχνες του 20ού αιώνα που επηρέασε καθοριστικά το τοπίο της μεταπολεμικής τέχνης στην Ελλάδα, τόσο με το έργο του, όσο και με τη διδασκαλία του. Η έκθεση πραγματεύεται τη ζωή και το έργο του ζωγράφου, παρουσιάζοντας χαρακτηριστικά έργα απ' όλες τις περιόδους δημιουργίας του, ακόμα και από την παιδική του ηλικία, τα οποία δημιούργησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, την Άρτα. Ζωγραφικά έργα, σχέδια και χαρακτικά, μελέτες, μακέτες, γλυπτά, και κεραμικά αντικείμενα, εικονογραφήσεις βιβλίων και εξώφυλλα δίσκων αποτυπώνουν το εύρος της δημιουργίας του καλλιτέχνη, καθώς και το ενδιαφέρον του για τις εφαρμοσμένες τέχνες. Προσωπικά αντικείμενα του **Γιάννη Μόραλη**, ψηφιακές εφαρμογές, πλούσιο εποπτικό υλικό (κείμενα, επιστολές και φωτογραφίες από το οικογενειακό αρχείο του ζωγράφου) πλαισιώσουν τα έργα τέχνης, ενισχύοντας την εκπαιδευτική και βιωματική διάσταση της εμπειρίας του επισκέπτη, ο οποίος θα γνωρίσει τον καλλιτέχνη και άνθρωπο **Γιάννη Μόραλη** από τα πρώτα του βήματα έως το τέλος της εικαστικής διαδρομής του.

Τα εγκαίνια της Έκθεσης

Τα εγκαίνια τελέστηκαν με κάθε επισημότητα, αλλά και με την απλότητα και τη σεμνότητα που θα επιθυμούσε και ο ίδιος

ο καλλιτέχνης. Μια έκθεση φόρος τιμής στον ζωγράφο αλλά και στη γενέτειρά του την Άρτα, που προβάλλει τις αφετηρίες των καλλιτεχνικών του αναζητήσεων, τις εικαστικές του καταβολές, τη δημιουργική πορεία του και τη σύνδεσή του με το ευρύτερο καλλιτεχνικό γίγνεσθαι.

Ο Δήμαρχος Αρταίων **Χρήστος Τσιρογιάννης** στον χαιρετισμό τόνισε: «Σας καλωσορίζουμε στη σπουδαία έκθεση για τον Γιάννη Μόραλη στη γενέτειρά του, την Άρτα, εδώ στη Δημοτική Πινακοθήκη που φέρει το όνομά του. Πρόκειται πραγματικά για μια σπουδαία στιγμή για την πόλη μας, για τον πολιτισμό της, για τη σύνδεση των Αρτινών με τον μεγαλύτερο ίσως καλλιτέχνη που γέννησε αυτός εδώ ο τόπος, το 1916». Συνεχίζοντας τόνισε: «Είμαστε όλοι υπερήφανοι, για αυτό ευχαριστώ δημόσια την οικογένειά του, τον γιό του Κωνσταντίνο και την ανιψιά του Χριστίνα, που μοιράστηκαν μαζί μας την επιθυμία μας, να γίνει πραγματικότητα αυτή η μεγάλη έκθεση».

Τους ευχαριστώ από καρδιάς, για την εμπιστοσύνη που έδειξαν στο πρόσωπο μου και καταφέραμε όλοι μαζί εδώ σήμερα να καμαρώσουμε ένα τόσο σπουδαίο πολιτιστικό γεγονός στην πόλη μας, και για την αποδοχή της πρότασής μου, κάποια έργα να μείνουν μόνιμα εδώ, στη Δημοτική μας Πινακοθήκη, σε μια ειδική πτέρυγα με έργα και προσωπικά αντικείμενα του **Γιάννη Μόραλη**.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο Εργαστήριο Γιάννης Μόραλης, στην **Χριστίνα Μόραλη** και τους συνεργάτες της, στα μέλη της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της Δημοτικής μας Πινακοθήκης, στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων κ. **Τασούλα**, στους χορηγούς μας, που μας εμπιστευτήκαν και στήριξαν την προσπάθειά μας, αλλά και σε όλους τους συνεργάτες μου που χωρίς αυτούς σήμερα δεν θα είχαμε καταφέρει τίποτα».

Κλείνοντας την ομιλία του ο δήμαρχος σημείωσε πως «η Έκθεση αυτή γίνεται για όλους τους Αρτινούς, για όλους τους Ηπειρώτες, για όλους τους Έλληνες. Για εκείνους που αντιλαμβάνονται την αξία της πραγματικής Τέχνης αλλά και για εκείνους που δεν είναι ακόμη εξοικειωμένοι μαζί της. Για τους μικρούς και τους μεγάλους.

Γίνεται για την Ελλάδα ολόκληρη, καλώντας όλους να την αγκαλιάσουν, να την επισκεφτούν και να προτρέψουμε και άλλους να την επισκεφτούν».

Γιάννης Μόραλης

Ένας από τους επιφανέστερους Έλληνες καλλιτέχνες του 20ού αιώνα Ο ζωγράφος **Γιάννης Μόραλης** (Άρτα, 23 Απριλίου 1916 – Αθήνα, 20 Δεκεμβρίου 2009) υπήρξε ένας από τους επιφανέστερους Έλληνες καλλιτέχνες του 20ού αιώνα.

Η εκλογή του στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και το διδακτικό του έργο εκεί για 35 συνεχή χρόνια (από τον Φεβρουάριο του 1948 έως τον Αύγουστο του 1983 συγκεκριμένα) αποδείχτηκε οπωσδήποτε αποφασιστικής σημασίας σε σχέση με μια σειρά από επιλογές και κατευθύνσεις της εικαστικής παραγωγής στην Ελλάδα τα χρόνια που ακολούθησαν.

Ο Γιάννης Μόραλης γεννήθηκε στην Άρτα, δεύτερο από τα τέσσερα παιδιά του **Κωνσταντίνου Ι. Μόραλη** και της Βασιλικής, το γένος Αναστασίου Μιχάλη. Η οικογένειά του το 1922 εγκαταστάθηκε στην Πρέβεζα, όπου ο Κωνσταντίνος Μόραλης υπηρέτησε ως γυμνασιάρχης. Από το 1927 εγκαθίστανται μόνιμα στην Αθήνα, στο Παγκράτι. Την ίδια χρονιά ο νεαρός Μόραλης, που έχει πάρει την απόφαση να γίνει ζωγράφος, αρχίζει να παρακολουθεί το «κυριακάτικο μάθημα» στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Εκεί γνωρίζει τον **Νίκο Νικολάου**.

Το 1931 είναι η χρονιά κατά την οποία προετοιμάζεται για τις εισαγωγικές εξετάσεις στην ΑΣΚΤ κοντά στο μετέπειτα γαμπρό του, ζωγράφο **Γιάννη Γεωργόπουλο**. Επιτυγχάνει και εγγράφεται στο Προπαρασκευαστικό τμήμα με καθηγητή τον **Δημήτριο Γερασιώτη**. Γνωρίζεται τότε με τον **Γιάννη Τσαρούχη** και τον **Χρήστο Καπράλο** και ξανασυναντά τον Νικολάου. Ο Μόραλης είναι μεταξύ των σπουδαστών που ο **Κωνσταντίνος Παρθένης** επιλέγει για το εργαστήριό του. «Εκεί επικρατούσε μια πολύ αυστηρή ατμόσφαιρα. Άμα τον ρωτούσα κάτι, απαντούσε: "Αυτό που σας είπα". Ήταν πολύ σχολαστικά εκεί μέσα, κάθισα μόνο δυο μήνες και μετά πήγα στον Ουμβέρτο Αργυρό. Όλη η παρέα – Νικολάου, Καπράλος κτλ. ήταν εκεί. Ο Αργυρός ήταν "Ελευθέρα Κέρκυρα", σ' άφηνε να κάνεις ό,τι θέλεις! Να φανταστείς ότι δούλευα με στρογγυλά πινέλα και δεν χρησιμοποιούσα άσπρο, αλλά jaune de Naples. Είχα απόλυτη ελευθερία».

Έναν χρόνο αργότερα, το 1932, ο

Πλούσια σε εκθέματα η Έκθεση

Δ. Κόκκινος δημοσιεύει στο περιοδικό Νέα Εστία (1/8/1932) την πρώτη ενθουσιώδη κριτική για «τον νεαρό κ. Βόραλη», όπως επιμένει να τον αποκαλεί στο άρθρο, με αφορμή την έκθεση των μαθητών της ΑΣΚΤ. Ο Γιάννης Μόραλης είναι τότε 16 μόνο ετών.

Την ίδια εποχή αρχίζει να παρακολουθεί το νέο εργαστήριο χαρκτηκής του Γιάννη Κεφαλληνού, με συμ-

φοιτητές τους Τάσσο, (Γιώργη) Δήμου, (Κωνσταντίνο) Ντάκο και (Μωυσή) Ραφαήλ. «Ήμουν από τους πρώτους μαθητές του. Επί τέσσερα χρόνια φοιτούσα τα απογεύματα στο εργαστήριό του. Νεοφερμένος από το Παρίσι (1932), ωραίος, μορφωμένος, κοσμοπολίτης, ο Κεφαλληνός ήταν για μένα πατέρας, δάσκαλος και φίλος».

«Ο Μόραλης λ.χ. ήταν καλός δάσκαλος όχι γιατί μας έμαθε το ένα ή το άλλο. Το σπουδαίο που μας έμαθε ήταν πως σιδήποτε θέλεις να κάνεις πρέπει να το σπουδάσεις. Στα 70 μου αναρωτιέμαι ακόμη, και το χρωστάω στον Μόραλη. Δεν σου έλεγε πώς να ζωγραφίσεις, σου έλεγε να ψάξεις. Γι' αυτό και δεν έβγαλε «Μοραλάκια». Ο καλός δάσκαλος είναι αυτός που ανέχεται όλες τις εκδοχές. Πολλές φορές που μου ζητούσαν να τους πω για νέες τεχνολογίες, τους έστελνα σε άλλα εργαστήρια. Το ταλέντο εντέλει δεν είναι η ικανότητα του χεριού. Είναι η ικανότητα επιλογής».

Χρόνης Μπότσαγλου, Καθημερινή, 7-2-2010.

«Ένα έργο μου πρέπει πρώτα να ικανοποιεί τα δικά μου μάτια. Πολλές φορές βασανίζομαι με έναν πίνακα. Ψάχνω αυτό που μου λείπει και δεν το βρίσκω. Και ξαφνικά, ακόμη και ύστερα από καιρό συνειδητοποιώ ότι έλειπε μία και μόνη γραμμή, τη βάζω και τότε ησυχάζω»

Γιάννης Μόραλης

«Ο Μόραλης διαισθανόταν τη ματαιότητα της προσπάθειας να βγει προς τα έξω γιατί είναι σοφός. Και ένας αληθινά σοφός καλλιτέχνης θέλει να ξέρει σε ποιον απευθύνεται. Η πραγματικά μεγάλη τέχνη ριζώνει κάπου. Για να γίνεις διεθνής πρέπει πρώτα να είσαι εθνικός. Γι' αυτό και τον ικανοποιούσε η αποδοχή που είχε μέσα στο ελληνικό πλαίσιο».

Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα, τεχνοκριτικός

ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΜΑΣ ΕΠΑΝΑΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

Με μεγάλη προσοχή και απόλυτη εφαρμογή των μέτρων που ορίζουν τα υγειονομικά πρωτόκολλα, οι σύλλογοί μας άρχισαν την ουσιαστική δραστηριοποίησή τους. Το Ηπειρώτικο μεράκι και η θέληση κοινωνικής προσφοράς κυριαρχούσαν πάντοτε στην ψυχή του Ηπειρώτη και της Ηπειρώτισσας.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Ο Σύλλογος Ηπειρωτών Πετρούπολης στα πλαίσια των Χριστουγεννιάτικων εορταστικών εκδηλώσεων του Δήμου Πετρούπολης, παρουσίασε το Σάββατο 18 Δεκεμβρίου στο κατάμεστο **Πνευματικό Κέντρο Πετρούπολης**, την παραδοσιακή θεατρική παράσταση «Χριστούγεννα στην Ήπειρο μια φορά και ένα καιρό».

Ήπειρος 1960.....

Μια παράσταση με ήθη, έθιμα και παραδόσεις της Ηπείρου τις μέρες των Χριστουγέννων.

γεμάτη χαρμολύπη αλλά και όμορφες στιγμές μιας άλλης εποχής...

Από το μικρό χορευτικό τραγούδησαν τα Ηπειρώτικα κάλαντα οι:

Νικόλαος Μπότσαρης, Θεοδόσης Μπότσαρης, Κωνσταντίνος Καρκαλούτσος, Ευθύμιος Παπακώστας, Γιάννης Παπαδόπουλος, Γιάννης Μητρόπαπας, Λευτέρης Μητρόπαπας, Αναστασία Ντασοπούλου, Ευδοκία Κούκα,

Γιώργος Λιάγκος, Ανδρέα Ακαμιωτάκη, Γιώργος Μαρτίνος, Βενετία Χριστοπούλου, Αμαλία Βασιλοπούλου.

Τους συγκαίρουμε όλους για την εμφάνισή τους και τους ευχαριστούμε πολύ.

Τέλος, ο σύλλογος ευχαριστεί τους συμπατριώτες Ηπειρώτες και τους φίλους της Ηπείρου που προσήλθαν στην εκδήλωση παρά τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ

Για άλλη μια φορά οι Ηπειρώτες της Πάτρας και οι φίλοι του ιστορικού Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών φανέρωσαν το φιλανθρωπικό πρόσωπό τους, καθώς το τριήμερο, 17-18-19/12/2021, ολοκληρώθηκε με απόλυτη επιτυχία το «Ηπειρώτικο Παζάρι Χριστουγέννων», στον πάντα ζεστό και φιλόξενο «Σπίτι του Ηπειρώτη», που οργάνωσε η εφορία Κυριών.

Κάθε ηλικίας Ηπειρώτες και φίλοι του ηπειρωτικού λαϊκού πολιτισμού, τηρώντας με σχολαστικότητα τα υγειονομικά μέτρα, τίμησαν με την παρουσία τους την κοινωνική αυτή δράση. Από νωρίς το απόγευμα της Παρασκευής ο χώρος πολιτισμικών δράσεων είχε κατακλυστεί από δεκάδες είδη ξακουστών ηπειρωτικών πιτών, τοπικά γλυκά από την Ήπειρο χώρα, μαρμελάδες, κέικ, φρέσκο ηπειρώτικο τσίπουρο, οικολογικές δημιουργίες των μικρών καλλιτεχνών του εικαστικού μας εργαστηρίου, λαϊκές δημιουργίες και χειροτεχνίες μελών και φίλων μας, υλοποιώντας με τον τρόπο αυτό άλλη μια πράξη αλληλεγγύης και ευεργεσίας (βοήθεια σε άπορο/η σπουδάζοντα/ζουσα φοιτητή/φοιτήτρια).

Ευχαριστούμε από καρδιάς όλους όσους μας τίμησαν με την παρουσία τους, φανερώνοντας πολλαπλώς τη δύναμη της συνεργασίας στην επίτευξη κοινωνικών σκοπών.

Στο τέλος του Παζαριού υλοποιήθηκε δημόσια κλήρωση και τρεις τυχεροί έλαβαν τα δώρα που πρόθυμα ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της Ηπείρου αλλά και φίλη του Συλλόγου από το Δίστομο Βοιωτίας προσέφεραν για τις ανάγκες του παζαριού.

Τήρησε και εφέτος το έθιμο ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών

Μέσα σε μια εορταστική ατμόσφαιρα, γεμάτη μελωδίες και ανταλλαγή ευχών, ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών τηρώντας το έθιμο του τόπου μας, έψαλε και εφέτος τα Ηπειρώτικα Κάλαντα στο Δήμο και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Η αρχή έγινε από το Δημαρχιακό Μέγαρο, όπου αντιπροσωπεία παιδιών, εφήβων και ενηλίκων μελών από τα τμήματα του Συλλόγου μας (τραγουδία της παρέας, χορευτικά, ηπειρώτικο πολυφωνικό σόμμο) και υπό την καθοδήγηση των Φάνη και Γιώτα Μάντζου, έψαλαν τα χριστουγεννιάτικα και πρωτοχρονιάτικα ηπειρώτικα κάλαντα, παρουσία του Δημάρχου Πατρών, κ. **Κώστα Πελετιδή**, Αντιδημάρχων και διοικητικού προσωπικού του δημαρχείου.

Τα κάλαντα στον δήμαρχο Πατρών Κώστα Πελετιδή

Ακολούθησε επίσκεψη στον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, κ. Φαρμάκη Νεκτάριο, παρουσία του Εκτελεστικού γραμματέα, κ. Γιώργου Σύρμου, του διευθυντή του γραφείου του Περιφερειάρχη κ. **Γιάννη Μάκκα**, ειδικών συνεργατών και στελεχών της Π.Δ.Ε.. Τέλος, η αντιπροσωπεία έψαλε τα κάλαντα και στο γραφείο του Αντιπεριφερειάρχη Επικερμηματικότητας, Έρευνας και Καινοτομίας, κ. **Φωκίωνα Ζαΐμη**.

Στους ανωτέρω φορείς της πόλης μας προσφέρθηκαν από τον Πρόεδρό μας, κ. Χάιδα Αλέξανδρο, τοπικά ηπειρώτικα εκλεκτά προϊόντα, που με φροντίδα είχε επιμεληθεί η Εφορία Κυριών, ενώ αντίστοιχα λάβαμε πληθώρα κερασμάτων.

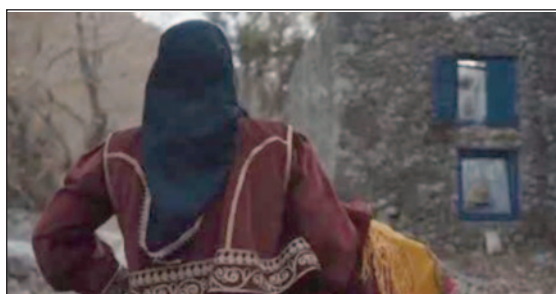
Την αντιπροσωπεία του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών συνόδευσαν, εκτός των ανωτέρω συντονιστών της χορωδίας, η **Μαντώ Κάτσιου**, Έφορος ΠΠΗΚ, η χοροδιδασκάλισσα **Ελευθερία Λάμπρη**, η Έφορος Κυριών, **Φωφώ Τσόλκα**, και ο υπεύθυνος επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων, **Τσόλκας Ελευθέριος**.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών ευχαριστεί θερμά όλους όσους συμμετείχαν στη εορταστική αυτή δράση και τους εύχεται Χρόνια Πολλά και Καλά.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Οπτικοποίηση της ενδυματολογικής ιστορίας

Ο Μορφωτικός και Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πέρδικας σε μια προσπάθεια διάσωσης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας, σε συνεργασία με την **Νικολέττα Αναστασίου** και με την υποστήριξη του **Βαγγέλη Μώκου**, προχώρησαν στην παραγωγή ενός βίντεο, όπου οπτικοποιείται η αφήγηση της **Ελένης Σιάνου-Μώκου** για την ενδυματολογική ιστορία της Πέρδικας. Στο βίντεο εμφανίζεται η κα. **Ραχήλ Μαρκαντίου** αναπαριστώντας τη διαδρομή της παραδοσιακής φορεσιάς στο βάθος του χρόνου.

Το βίντεο δημιουργήθηκε για να προβληθεί στο φεστιβάλ πολιτισμού Tale of X Cities, στο πλαί-

σιο της συμμετοχής σε αυτό του Δήμου Ηγουμένισσας.

«Ακουμπάμε στις ρίζες μας, διασώζουμε και μαθαίνουμε την ιστορία και τον πολιτισμό μας! Με όρεξη και μεράκι μεταλαμπαδεύουμε την πολιτιστική μας κουλτούρα στις επόμενες γενιές!»

Η παράταση θτείας των Σωματείων – Αδελφοτήτων

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) με επείγουσα ανακοίνωσή του (ενημέρωσε τα Σωματεία μέλη της Συνομοσπονδίας (Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια, Ομοσπονδίες, Ενώσεις, Συλλόγους, Αδελφότητες) για τη νέα παράταση της θτείας των οργάνων διοίκησης μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2021. Ως εκ τούτου αναδεικνύεται άκρως επείγουσα η ανάγκη ΟΛΑ ΤΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ, Ομοσπονδίες, Ενώσεις, αδελφότητες, των οποίων έχει λήξει η θτεία στη διάρκεια της πανδημίας και δεν έχουν κάνει εκλογές, να προκηρύξουν έως και την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, Παρασκευή 31 Δεκεμβρίου 2021 Γενική Συνέλευση και εκλογές σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού τους. Ήδη τα Σωματεία μας προκηρύσσουν εκλογές. Πολλά πραγματοποιήσαν εκλογές και συγκροτήθηκαν σε σώμα τα νέα Διοικητικά Συμβούλια.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓΝΑΝΤΙΝΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

Στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας Αγναντιτών Αθηνών που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 28 Νοεμβρίου 2021, τα μέλη του οποίου εκλέχθηκαν στις αρχαιρεσίες την Κυριακή 14/11/2021 εξέλεξαν το νέο Δ.Σ., το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: **ΚΩΣΤΑΣ Ευάγγελος** του Βασιλείου
Αντιπρόεδρος: **ΛΕΜΟΝΙΑΣ Χρήστος** του Αχιλλέα
Γενικός Γραμματέας: **ΦΙΛΟΣ Γεώργιος** του Λάμπρου

Ταμίας: **ΝΑΤΣΗΣ Ανδρέας** του Χριστόφορου
Μέλη: **ΚΑΠΕΛΗ Δήμητρα** του Γεωργίου, **Ντερτιμάνης Χριστόφορος** του Λεωνίδα, **ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ Ιωάννης** του Στέφανου.

Αναπληρωματικά Μέλη: **ΚΑΚΟΣΙΜΟΥ Αικατερίνη** του Παναγιώτη, **ΚΩΣΤΑΚΗΣ Αργύρης** του Ευάγγελου

Εξελεγκτική Επιτροπή
ΖΑΧΟΣ Στέφανος του Ευσταθίου, **ΚΩΣΤΑΣ Βασίλειος** του Ευάγγελου, **ΛΕΜΟΝΙΑΣ Αχιλλέας** του Χρήστου

Αντιπρόσωποι Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών Αθηνών

ΑΗΔΟΝΗ Σταυρούλα του Κωνσταντίνου, **ΚΑΠΕΛΗ Ευαγγελία** του Κωνσταντίνου, **ΚΩΣΤΑ Ιωάννα** του Βασιλείου, **ΚΩΣΤΑΣ Βασίλειος** του Ευάγγελου

Αντιπρόσωποι ΠΣΕ
ΑΗΔΟΝΗ Σταυρούλα του Κωνσταντίνου, **ΤΟΥΜΠΟΥΡΟΣ Χρήστος** του Αριστοτέλη, **ΦΙΛΟΣ Ιωάννης** του Λάμπρου

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο ΔΣ του Συλλόγου Γυναικών Ηπείρου.

Στις εκλογές που πραγματοποιήθηκαν στις 23 Οκτωβρίου 2021 αναδείχθηκαν οι επιτυχουσες και επιλαχουσες υποψήφιες για την εκλογή οργάνων και αντιπροσώπων του Συνδέσμου.

Το νέο προεδρείο.

Πρόεδρος: **Ιωάννα Κασίμη**

Αντιπρόεδρος: **Ρόη Καλαμάκη**

Γενική Γραμματέας: **Αγγελική Σουρτζή**

Ειδική Γραμματέας: **Βασιλική Αποστόλου**

Ταμίας: **Άρτεμις Ντογάνου**

Έφορος Δημοσίων Σχέσεων και Πολιτιστικών:

Βασιλική Ζηκοπούλου

Εκπρόσωποι στην ΠΣΕ: **Εύα Χαλατσά, Ιωάννα Κασίμη, Καλλιρόη Καλαμάκη-Αθανασίου**

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΚΟΥΛΗΚΑΡΙΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το πρόγραμμα, η γενική και αρχαιρεσιακή συνέλευση της αδελφότητας Σκουληκαριτών στην Αθήνα.

Εξελέγησαν τα μέλη του νέου διοικητικού συμβουλίου, οι εκπρόσωποι στην Πανηπειρωτική, οι εκπρόσωποι στην ομοσπονδία Ραδοβυζινών και τα μέλη της νέας εκλεγτικής επιτροπής.

Μετά το πέρας των εργασιών της γενικής συνέλευσης, τα εκλεγμένα μέλη του ΔΣ, παρέμειναν για το πρώτο συμβούλιο σύγκλησης σε σώμα.

Τα νέα μέλη του ΔΣ έχουν ως εξής:

1. Πρόεδρος: **Κραμπής Δημήτρης**
2. Αντιπρόεδρος: **Τσιρογιάννη Ελένη του Γεωργίου**

3. Γραμματέας: **Σταμάτη Βάγια του Βασιλείου**

4. Ταμίας: **Λαμπράκης Κων/νος του Γεωργίου**

5. Αναπληρωτής Γραμματέας: **Τσιρογιάννη Αρετή**

6. Αναπληρωτής Ταμίας: **Κραμπής Νικόλαος**

7. Μέλος: **Τριανταφύλλου γεωργία (Γωγώ)**

Αντιπρόσωποι στην Ομοσπονδία Ραδοβυζινών

1. Κραμπής Δημήτρης
2. Τσιρογιάννη Ελένη
3. Σταμάτη Βάγια

4. Λαμπράκης Κων/νος
5. Τσιρογιάννη Αρετή

Αντιπρόσωποι στην Πανηπειρωτική:

1. Κραμπής Δημήτρης
2. Τσιρογιάννη Ελένη
3. Σταμάτη Βάγια

Πρόεδρος: **Βαρβάρα Παπαθανασίου- Μπότσαρη**
Αντιπρόεδρος Α': **Σωτήρης Βενέτης**
Αντιπρόεδρος Β': **Χάρης Καμμένος**
Γραμματέας: **Σέντη Πέτρου-Γεωργάκη**
Ταμίας: **Νίκος Παπαθανασίου**
Μέλη: **Δημήτρης Βελλιώτης, Μαρίνα Καλογήρου**

Εκπρόσωποι στην ΠΣΕ:
Βασίλειος Βενέτης, Γεώργιος Οικονόμου, Νίκος Παπαθανασίου

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΛΕΠΤΟΚΑΡΙΤΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΚΟΡΙΝΘΟΥ «Η ΠΙΝΔΟΣ»

Το νέο Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Ηπειρωτών Κορίνθου «Η Πίνδος» που προέκυψε από τη Γ.Σ. αρχαιρεσιών, στις 31/10/2021 συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: **Τσάνης Ηρακλής**
Αντιπρόεδρος: **Σούκουλου Αμαλία**
Γ. Γραμματέας: **Ματάσης Νίκος**
Ταμίας: **Αναγνωστοπούλου Θεοδώρα**
Έφορος εκδηλώσεων: **Σελλάς Ανδρέας**
Έφορος Χορευτικού: **Παναγιώτου Λευκοθέα**
Μέλος: **Παπακίτσος Φωκίων**
Αναπληρωματικό μέλος: **Σιτούνης Ελευθέριος**

Χιονιάδες Κονίτσας, Ιωαννίνων

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΧΙΟΝΑΔΙΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Πρόεδρος: **Λιάτσης Ιωάννης**
Αντιπρόεδρος: **Ζωγράφος Στέφανος**
Γεν. Γραμ.: **Γεραβέλης Μιλτιάδης**
Ταμίας: **Μανδραβέλης Βασίλειος**
Μέλη: **Σκούρτη Λίτσα, Καλλιαρίκου Ράνια, Σκούρτη Βασιλική, Γεραβέλης Παναγιώτης, Παπαδιαμάντης Χρήστος**

ΝΕΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΣΚΛΙΒΑΝΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο Άγιος Γεώργιος»

Στις 12.12.2021 πραγματοποιήθηκαν οι αρχαιρεσίες του Συλλόγου. Εκλέχτηκαν:

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Τζιρηβήλας Κωνσταντίνος, Θεοδώρου Αθηνά, Σταυροπούλου Ελένη, Γούλας Θεόκλητος, Οικονόμου Ειρήνη, Φερεντίνος Ιωάννης, Μανιώτη Αικατερίνη, Γιώτης Αλέξανδρος και Χρήστου Αλέξανδρος

Για την Εξελεγκτική Επιτροπή

Χρήστου Γ. Χρήστος, Κατσάνος Β. Χριστόφορος, Θεοδώρου Π. Χρήστος

Αντιπρόσωποι για την ΠΣΕ

Τζιρηβήλας Κωνσταντίνος, Γούλας Αριστείδης, Μανιώτη Κατερίνα

Στο βάθος η Σκλίβανη

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΟΥΚΛΙΩΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Στις 14/11/2021, ημέρα Κυριακή και ώρα 14:00, στην αίθουσα της Αδελφότητας Κουκλιωτών Ιωαννίνων Κολωναίου 48 1ος όρ., συνήλθαν σύμφωνα με το άρθρο 8 του καταστατικού, τα μέλη του νεοεκλεγέντος Διοικητικού Συμβουλίου, από την καταστατική ΓΣ της 14/11/21, προκειμένου να συγκροτηθούν σε σώμα.

Ύστερα από τη σχετική διαδικασία που προβλέπει το καταστατικό της Αδελφότητας, το Διοικητικό Συμβούλιο (για την διετία 2021-2023) συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος: **Στεργίου Κων/νος**
Αντιπρόεδρος: **Δούσκου Σταυρούλα**
Γεν. Γραμματέας: **Μπακάλης Σπύρος**
Ταμίας: **Χαρίσης Παναγιώτης**
Υπεύθ. Δημ. Σχέσεων: **Λάππας Κων/νος**
Υπεύθ. Αίθουσας: **Τσιτσά Χαρίκλεια**
Υπεύθ. Νεολαίας & Πολιτιστικών: **Μούκας Ευάγγελος-Τόλης Θωμάς**
Μέλη: **Λιατήρη Σοφία**
Αναπληρωματικά Μέλη: **Δακίδης Δημήτριος-Κατσιούπα Αγγελική**

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο ΔΣ του Συλλόγου μετά από τα αποτελέσματα των εκλογών που διεξήχθησαν στις 5/12/2021.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο:

Πρόεδρος: **Παπαπάνος Κώστας**

Αντιπρόεδρος: **Λιάπης Ευάγγελος**

Γεν. Γραμματέας: **Δήμα Μαρία**

Ταμίας: **Τατσάκη Φλωρένια**

Έφορος Δημοσίων Σχέσεων: **Κολιονάσιου Ελένη**

Έφορος Πολιτισμού & Χορευτικών: **Μπότσαρης Θωδωρή**

Έφορος Καλλιτεχνικών & Θεατρικού: **Μπότσαρη Βαρβάρα**

Για την Εξελεγκτική Επιτροπή:

Παπαθανασίου Νί-κος, Κολιονάσιος Παναγιώτης

Αντιπρόσωποι για την ΠΣΕ:

Παπαπάνος Κώστας, Τατσάκη Φλωρένια, Κολιονάσιου Ελένη

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΡΕΤΣΙΝΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Στις εκλογές του «Συλλόγου απανταχού Ρετσινιωτών» στις 31.10.2021 αναδείχτηκαν Τακτικά μέλη του ΔΣ.

Πρόεδρος: **Χούσος Νικόλαος του Κωνσταντίνου**

Αντιπρόεδρος: **Λάιου Άννα του Σωτηρίου**
Γραμματέας: **Χούσος Αναστάσιος του Θεοφίλου**

Ταμίας: **Χούσος Ιωάννης του Γεωργίου**
Μέλη: **Χούσος Βασίλειος του Κωνσταντίνου, Μαργώνης Γεώργιος του Αποστόλου, Ρίζου Αικατερίνη του Νικηφόρου**

Επιτροπή στο χωριό
Χούσου Όλγα του Ευαγγέλο

Αντιπρόσωποι στην ΠΣΕ

Μαργώνης Γεώργιος του Αποστόλου

Μουσγάς Γεώργιος του Κωνσταντίνου

Λάιου Άννα του Σωτηρίου

Αντιπρόσωποι στην Ομοσπονδία Ραδοβιζινών

Μερική άποψη των Ρετσιανών

Λάιου Άννα του Σωτηρίου
Χούσος Νικόλαος του Κωνσταντίνου
Μαργώνης Γεώργιος του Αποστόλου
Χούσος Αναστάσιος του Θεοφίλου
Μουσγάς Γεώργιος του Κωνσταντίνου
Αναπληρωματικά Μέλη
Ρίζου Αικατερίνη του Νικηφόρου

Την Κυριακή 12/12/2021 συνήλθε το Δ.Σ. του Συλλόγου και ομόφωνα συγκροτήθηκε σε σώμα με την κάτωθι σύνθεση:

Πρόεδρος: **Βλάχος Β. Χρήστος**
Αντιπρόεδρος: **Χρήστου Λάμπρος**

Στις 19.12.2021 συνεδρίασε το εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών και προχώρησε σε σώμα ως εξής:

1) Πρόεδρος Ομοσπονδίας **Γιώργος Μανιώτης** [Αδελφότητα Δημοριτών]

2) Αντιπρόεδρος: **Γιώργος Κουρτεσας** [Σύλλογος Καστανιάς]

3) Γραμματέας: **Νίκος Καραμπίκας** [Σύλλογος Διομοριωτών]

4) Ταμίας: **Δημήτρης Κραμπής**

[Αδελφότητα Σκουληκαριτών]

5) Γραμματέας Οργανωτικού: **Ευθύμιος Δήμητσας** [Αδελφότητα Κλειδιωτών]

6) Έφορος Ομοσπονδίας: **Γιώργος Μαργώνης** [Σύλλογος Ρετσιανιτών]

7) Υπεύθυνη Δημ. Σχέσεων: **Κωνσταντίνα Καμπερή** [Σύλλογος Διομοριωτών]

8) Αναπληρωτής Γραμματέας: **Γιάννης Χρήστου** [Σύλλογος Ζυγιωτών]

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΥΓΙΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Γραμματέας: **Γαλάζιου Σούλα**
Ταμίας: **Χρήστου Δημήτρης**
Μέλη
Λάγιου Ελένη
Χάρης Ν. Χρήστου
Παπαχρίστου Αλέξανδρος

Εκπρόσωποι στην ΠΣΕ
Βλάχος Β. Χρήστος, Χρήστου Ιωάννης, Χρήστου Λάμπρος

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΡΑΔΟΒΙΖΙΝΩΝ ΑΡΤΑΣ

9) Τακτικό μέλος: **Άννα Λάιου** [Σύλλογος Ρετσιανιτών]

10) Τακτικό μέλος: **Χρήστος Τολης** [Σύλλογος Κ.Σ. Μεγαλόχαρης]

11) Τακτικό μέλος: **Νίκος Μπαλατσός** [Σύλλογος Γρεβιωτών]

12) Τακτικό μέλος: **Κωνσταντίνος Λαμπράκης** [Αδελφότητα Σκουληκαριτών]

13) Τακτικό μέλος: **Έφη Ζουμπούλη** [Σύλλογος Καστανιάς]

14) Τακτικό μέλος: **Δημήτρης Κούγκουλος** [Σύλλογος Ελάτης]

15) Τακτικό μέλος: **Καπερώνης Χρήστος** [Αδελφότητα Πηγιωτών]

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ ΚΑΛΑΜΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Την Κυριακή 28/11/21 πραγματοποιήθηκε η Γεν. Συνέλευση της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Καλαμά Ιωαννίνων Ύστερα από τη σχετική διαδικασία που προβλέπει το καταστατικό της Ομοσπονδίας, το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ 2021-2024

Πρόεδρος: **Στεργίου Κωνσταντίνος, Κουκλιά**

Α' Αντιπρόεδρος: **Τσεκούρας Αθανάσιος, Δεσποτικό**

Β' Αντιπρόεδρος: **Μπότσου Κατερίνα, Κάτω Ραβένια**

Γεν. Γραμματέας: **Οικονόμου Ράνια, Φωτεινό**

Ειδ. Γραμματέας: **Μίσης Παναγιώτης, Παρακάλαμος**

Ταμίας: **Παπακωνσταντίνου Ρούλα, Ράϊκο**

Αναπλ. Ταμίας: **Μπουρατζής Παναγιώτης, Βασιλόπουλο**

Έφορος Δημ. Σχέσεων: **Λέκκα-Πράπα Στασινή, Φωτεινό (Κουρνόραχη)**

Υπευθ. Πολιτιστικού Τμήματος: **Τριανταφύλλου Δώρα, Αετόπετρα**

Υπευθ. Συντονισμού Δράσης Αδελφοτήτων: **Μηλιώνης Γεώργιος, Αετόπετρα**

Μέλος: **Σπανός Κωνσταντίνος, Σουλόπουλο**

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΛΗ
Α' Αναπληρωματικό μέλος: **Δεδεμάρκος Πέτρος, Δολιανά**
Β' Αναπληρωματικό μέλος: **Τόλης Θωμάς, Κουκλιά**

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1821

Κουτελιδαίοι, οι καπεταναίοι των Τζουμέρκων

Το σάλπισμα της επανάστασης, που δόθηκε στην Αγία Λαύρα το 1821, διέσχισε τον κατάμαυρο απ' τη σκλαβιά ελληνικό ουρανό, πέρασε βουνά, κάμπους και ποτάμια και ακούστηκε σ' όλα τα μέρη της Ελλάδας ξεσηκώνοντας όλες τις γενναίες ελληνικές ψυχές.

Βιαστικά τα παλληκάρια ζώνονται τ' άρματά τους, παίρνουν στα χέρια τους τα καριοφύλια και τρέχουν στα βουνά για να κυπήσουν τον κατακτητή.

Τα Τζουμέρκα και τα Ραδοβύζια γίνονται και αυτά γρήγορα αρματολών λημέρια. Ανέδειξαν ηρωικούς άντρες, που έπαιξαν σπουδαίο ρόλο στον ηρωικό αγώνα και πότισαν με το αίμα τους την ξηρή και κατάμαυρη, απ' τα 400 ολόκληρα χρόνια τουρκικής σκλαβιάς, ελληνική γη, συμβάλλοντας στο φύτρωμα του δέντρου της λευτεριάς, το οποίο μεγάλωσε και άπλωσε το κλωνάρι του σ' όλη την Ελλάδα.

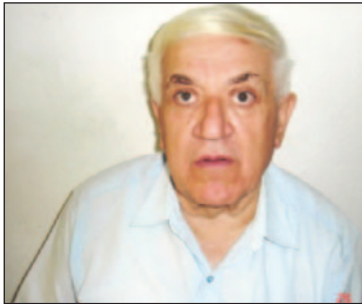
Ηρωικές μορφές της περιοχής των Τζουμέρκων-Ραδοβυζίων είναι και οι Κουτελιδαίοι, των οποίων τη ζωή και τη δράση θα περιγράψουμε στη συνέχεια.

Η ζωή των Κουτελιδαίων

Στην επαρχία της Άρτας δύο ήταν τα αρματολίκια που αναγνώρισε η τουρκική εξουσία: του Ραδοβυζίου και των Τζουμέρκων. Έδρα του τελευταίου ήταν η Χώσεψη και το Βουργαρέλι. Αρματολός των Τζουμέρκων κατά το 1750 παρουσιάζεται ο **Δημήτριος Κουτελίδας ή Χωσεψίτης**. Την ίδια εποχή αρματολός των Αγράφων ήταν ο γερο-Γιάννης Μπουκουβάλας, ο οποίος βοήθησε τον ληστή **Γιώργο Καλαντζή** να εκδιώξει τον **Δημήτριο Κουτελίδα** ή Χωσεψίτη, να καταλάβει τα Τζουμέρκα και να αναγνωριστεί από τους Τούρκους αυτός ως αρματολός τους. Η οικογένεια των Κουτελιδαίων, αφού εκδιώχθηκε από τον λήσταρχο **Καλαντζή**, παρέμεινε για πολλά χρόνια στη Σκουληκαριά και τον Βάλτο. Όταν ο Καλαντζής, καρπούμενος τα Τζουμέρκα, ισχυροποιήθηκε, προχώρησε και κατέλαβε την περιφέρεια του Ραδοβυζίου και απομάκρυνε από εκεί τους διάφορους οπλαρχηγούς του. Τις δύο αυτές περιφέρειες (Τζουμέρκων και Ραδοβυζίου) διατήρησε ο Καλαντζής μέχρι το 1770. Τον Καλαντζή διαδέχθηκε στα δύο αρματολίκια ο γέρο-Καστανάς και μετά τον θάνατό του, σε σύντομο χρονικό διάστημα, τον διαδέχθηκε στο αρματολίκι Τζουμέρκων ο γιος του Γεώργιος και στο αρματολίκι Ραδοβυζίου ο άλλος γιος του, Αθανάσιος.

Κατά το 1796 ο **Γεώργιος Καστανάς**, ασθενήσας από οξυτάτη ποδαλγία, εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Πρέβεζα, παραχωρήσας την οπλαρχηγία των Τζουμέρκων στον γαμπρό του, από αδελφή, Ασπροποταμίτη **Κωνσταντίνο Πουλή**. Επειδή, κατά το 1804, ο Κων/νος Πουλής διευκόλυνε την ομάδα του **Κίτσου Μπότσαρη** μετά τον χαλασμό της Μονής του Σέλτσου, ο Αλή Πασάς τον καθήρεσε από αρματολό και τότε ο Πουλής κατέφυγε στη Θεσσαλονίκη και κατόρθωσε να προσληφθεί στην υπηρεσία του **Βελή Πασά**, γιου του Αλή. Τότε, το μεγαλύτερο τμήμα του Ραδοβυζίου παραχωρήθηκε στον Γώγο Μπακόλα, μικρό δε τμήμα του στον Αθανάσιο Γ. Καστανά, που, όπως είδαμε, ήταν προκατόχος του.

Το αρματολίκι των Τζουμέρκων παραχωρήθηκε κατά την ίδια εποχή στον **Νικόλαο Κουτελίδα**, γιο του **Δημητρίου Κουτελίδα-Χωσεψίτη**, παλαιού οπλαρχηγού του. Γνωστά παιδιά του Νικολάου Κουτελίδα ήταν οι δύο οπλαρχηγοί της Επανάστασης του 1821, Μήτρος και Γιαννάκης και δύο θυγατέρες. Η μία παντρεύτηκε τον **Δημήτριο Κυρτσά**, κατόπιν ιερέα, από τα Θεο-

δωρίανα και η άλλη τον **Γιακουβάκη Γράφει** ο **Χρήστος Καρακαλής**

Στουρνάρη, ξάδελφο του αρματολού Ασπροποτάμου **Νικολάου Στουρνάρη**.

Το 1812, μετά τον θάνατο του αρματολού **Νικολάου Κουτελίδα**, τον διαδέχθηκε στο αρματολίκι των Τζουμέρκων ο πρωτότοκος γιος του Μήτρος. Επίσημα, όμως, το έλαβε στις 23 Δεκεμβρίου 1821 από τον βεζύρη **Μεχμέτ Ρασίντ Πασά** της Άρτας.

Αυτός είχε ως σύζυγο αδελφή του **Γώγου Μπακόλα**. Άλλη αδελφή του Γώγου Μπακόλα είχε παντρευτεί τον **Στέργιο Νικ. Στουρνάρη**. Με το κύκλωμα αυτό των γάμων η οικογένεια των Κουτελιδαίων απέκτησε ισχυρούς συγγενείς τόσο στο Ραδοβύζι όσο και στον Ασπροπόταμο, που ήταν το αρματολίκι των Στουρναραίων. Έτσι, κατά τους χρόνους της Επανάστασης, παρουσιάζεται ισχυρός και σημαίνων παράγοντας του Αγώνα.

Κατά το 1818 οι αδελφοί Κουτελιδαίοι ήταν από τους πρώτους που μυήθηκαν στο μυστικό της Φιλικής Εταιρείας, όταν αυτό έφτασε στον οικονόμο της Μητρόπολης Άρτας, ιερέα Μόστρα, όπως και οι: **Γιάννης Μακρυγιάννης, Γώγος Μπακόλας, Γιώργος Τσαρκαλής**, καθώς και άλλοι τοπάρχες των Τζουμέρκων (**Δήμος Λύτρας** από τα Πράμαντα, **Αναγνώστης Κομπορίζος** από τα Θεοδώριανα, **Αναγνώστου** από το Βουργαρέλι, **Σπαήδες** από τα Τετράκωμο).

Ο Μήτρος Κουτελίδας

Ο **Μήτρος Κουτελίδας**, που δε γνωρίζουμε πού γεννήθηκε, ήταν το μεγαλύτερο παιδί του γέρου Κουτελίδα. Δεν είχε παιδιά. Έλαβε μέρος σε πολλές μάχες μαζί με τον αδελφό του Γιαννάκη και άλλους καπεταναίους των Τζουμέρκων. Ο Μήτρος έγινε ξακουστός στη μάχη της Λογαρούς της Μήγερης (Τετρακώμου), όπου μαζί με τον **Γιώργο Τσαρκαλή** από τα Πιστιανά (Δίστρατο) πολέμησε 3.000 Τούρκους. Ο Κουτελίδας και τα εκατό παλληκάρια του πολέμησαν σαν γίγαντες και κίνησαν τον θαυμασμό των κατοίκων της περιοχής, που τους αποθανάτισαν με το παρκατά τραγούδι:

*Να 'μουν μια πετροπέρδικα στις Λογαρούς τη βρύση
να λάλαγα κάθε πρωί δυο ώρες πριν
να φέξει.*

Να ξύπναγα τη συντροφιά, το Μήτρο Κουτελίδα

Ξύπνα καμμένη συντροφιά και Μήτρο Κουτελίδα

ν' ακούσετε τον πόλεμο, μια ταραχή μεγάλη!

Δεν είναι κρίμα κι άδικο παρανομία μεγάλη

να πολεμάν οι εκατό με τρεις χιλιάδες Τούρκους!

Το τραγούδι αυτό το τραγουδούσαν και το χόρευαν τα παλιά χρόνια οι γέροντες της Χώσεψης κάθε Λαμπρή, στην κάτω πλατεία.

Ο καπετάν Μήτρος πέθανε στις 8 Δεκεμβρίου 1824 από ένα «παλιό πάθος».

Ο καπετάν Γιαννάκης Κουτελίδας

Ο καπετάν **Γιαννάκης Κουτελίδας** ήταν δευτερότοκος γιος του γέρου Κουτελίδα που κατείχε το αρματολίκι Τζουμέρκων, το οποίο παρέδωσε στον γιο του Δημήτρη

Το "μπουγουρντί" παράδοσης στον καπετάν Μήτρο Κουτελίδα του καπετανάτου των Τζουμέρκων, εκ μέρους του Βεζύρη της Άρτας **Μεχμέτ Ρασίντ Πασά**, στις 23 Δεκεμβρίου 1821.

Λαογραφικό Μουσείο Παντελή Καραλή

(Μήτρο). Το 1812, και αργότερα το 1822 ή 1824, μετά τον θάνατο του Μήτρο, το πήρε ο Γιαννάκης.

Ο καπετάν Γιαννάκης, γεννήθηκε το 1784 περίπου, κατ' άλλους μεν στη Σκουληκαριά Άρτας, κατ' άλλους δε στη Χώσεψη. Μια ανεπιβεβαίωτη πληροφορία λέει ότι οι γονείς του κατάγονταν από το Σούλι, απ' όπου κυνηγημένοι από τον Αλή Πασά, πέρασαν στα Ραδοβύζια. Ο καπετάν **Γιαννάκης Κουτελίδας** πήρε το όνομα αυτό, καθώς λέει η παράδοση, απ' τα ατσάλινα και γερά χέρια του, που έμοιαζαν σαν «αιδερένιες κουτάλες».

Το όνομα Κουτελίδας στις διάφορες ιστορικές πηγές απαντά και ως Κοτυλίδης, Κουταλίδης, Κουτυλίδας, Κοτελίδας και μας θυμίζει τις εξής λέξεις:

κοτύλη=το κοίλο μέρος οστού στο οποίο προσαρμόζεται η κεφαλή άλλου οστού

κουτέλο=κοινή ονομασία του μετώπου κουτάλα=μεγάλο μαγειρικό κουτάλι απόκοτος=παράτολμος, τολμηρός, αδίστακτος, προκλητικός

κουτελίδα=τετράγωνη σανίδα με σιδηρένιο γάντζο, η οποία καλύπτει και κρατεί με το γάντζο της το οδοντωτό στόμα του δόκανου ανοικτά. Όταν την πατήσει το θήραμα, αυτή πέφτει μέσα στη λακκούβα, όπου είναι στημένο το δόκανο, με αποτέλεσμα αυτό να «σκανδαλίζεται», κλείνοντας με δύναμη και συλλαβάνοντας το πόδι ή τη μύτη του θηράματος.

Κατά τη γνώμη του μελετητή **Κων/νου Διαμάντη**, από τη Ροδαυγή, το επώνυμο «Κουτελίδας» έχει παραχθεί από τη λέξη «κουτελίδα», ως παρωνύμιο ή επαγγελματικό κάποιων προγόνων των Κουτελιδαίων.

Ο Γιαννάκης, όπως προείπαμε, είχε αδελφό του τον Μήτρο Κουτελίδα, παλληκάρι και γενναίο πολεμιστή. Οι Κουτελιδαίοι ήταν συγγενείς εξ' αχιστείας του **Γώγου Μπακόλα**, με τον οποίο συμπολέμησαν σε πολλές μάχες, και έγιναν ξακουστοί ως καπεταναίοι των Τζουμέρκων. Το γεγονός αυτό, ότι ήταν συγγενείς του **Γ. Μπακόλα**, ενισχύει περισσότερο την άποψη ότι κατάγονταν από τη Σκουληκαριά. Ο Γιαννάκης παντρεύτηκε την **Κωνσταντίνια Οικονόμου** από τη Φλωριάδα του Βάλτου.

Καθώς λέει μια παράδοση, χωρίς να υπάρχει ιστορική τεκμηρίωση, οι καπεταναίοι των Τζουμέρκων και Ραδοβυζίων: **Γώγος Μπακόλας, Κουτελιδαίοι, Μάρκος Μπότσαρης, Γεώργιος Καρσισκάκης, Ιωάννης Ράγκος, Κουτσονίκας** και **Ανδρέας Ίσκος** συγκεντρώθηκαν τον Ιούλιο

1824, μετά τον θάνατο του αδερφού του Μήτρο Κουτελίδα. Σε επιστολή τους προς τον πρίγκηπα **Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο** με ημερομηνία 10 Δεκεμβρίου 1824 οι: **Θεοχάρης, Δημήτρης Γώγος, Γιαννάκης Κουτελίδας, Γιαννάκης Γεώργης** και **Κωνσταντής Λευκαδίτης**, μεταξύ άλλων γράφουν: «...ο Μήτρος Κουτελίδας προχθές απέθανε από ένα παλαιόν πάθος που είχε και το καπετανάτο Τζουμέρκων εδόθη εις τον αδελφόν του Γιαννάκη...».

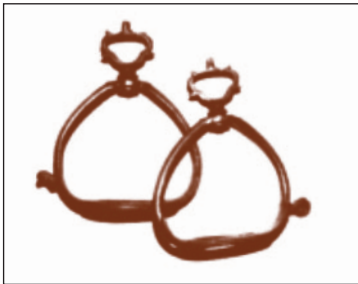
Κατά το 1828 ο Γιαννάκης ξεκαθάρισε με το ένοπλο σώμα του την περιοχή της Μαρκινιάδας και των άλλων Ζυγοχωριών από τη συμμορία των Λιάπηδων, οι οποίοι λήστευαν και καταδυνάστευαν τους κατοίκους. Η δυναμική αυτή ενέργεια τον επέβαλε, εκ νέου, στην τουρκική εξουσία και αναγνωρίστηκε επίσημα, πλέον, αρματολός στο αρματολίκι των Τζουμέρκων και έτσι μπόρεσε να ανασυγκροτήσει την περιφέρειά του.

Κατά το διάστημα αυτό, που ήταν αρματολός, έκανε πολλές αδικίες εναντίον των κατοίκων του αρματολικιού του και δημιούργησε δυσάρεσκες, οι οποίες οφείλονταν στον τραχύ και δεσποτικό χαρακτήρα του. Έκαμε, όμως, και ευεργεσίες. Για παράδειγμα ενίσχυσε τη μόνιμη εγκατάσταση 15 περίπου κατατρεγμένων οικογενειών από τα Γιάννινα στη θέση Ναζαίοι. Κατά την περίοδο αυτή άρχισαν να χιζονται πάλι τα σπίτια και να σπίνονται καλύβια, εκεί όπου οι διάφοροι επιδρομείς τα είχαν καταστρέψει. Τότε έχτισε και το δικό του σπίτι (σαράι).

Σ' ένα γράμμα του προς τον **Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο**, με ημερομηνία 5-10-1824, μεταξύ άλλων γράφει: «... *Ηρείς, εκλαμπρότατε, εις τις ίδιες κουβέντες όπου ήμασαν είμαστε καθό χριστιανοί και εις αυτό θα αποθάνουμε διά το καλόν του γένους μας. Παρακαλούμε, λοιπόν, την εκλαμπρότητά σας να μας διατάξετε με τας πατρικάς σας συμβουλάς και είμεθα πρόθυμοι εις την προσταγήν σας και μένω. Ο δούλος σας Γιαννάκης Κουτελίδας*».

Χριστιανός, λοιπόν, και πατριώτης ο καπετάν Γιαννάκης. Έχτισε και εξωράισε πολλά παρεκκλησία στο χωριό του, τη Χώσεψη. Όλα σώζονται μέχρι σήμερα ανακαινισμένα. Σ' αυτά βρίσκουμε, στα εικονοστάσιά τους, εικόνες που αναγράφουν: «Δέσπαις του Δούλου του Θεού Καπετάν Ιωάννου Κουτελίδα» με έτη αφιερώσεως 1828, 1829, 1830, 1831. Οι εικόνες είναι ζωγραφισμένες από το ίδιο χέρι πάνω σε πλατανίσια σανίδα.

Επίσης, άνοιξε διάφορους δρόμους, κατασκεύασε γεφύρια και βρύσες. Η Βρύση του Καπετάνιου στην ομώνυμη τοποθεσία της κοινότητας Βουργαρελίου είναι δικό του έργο. Ο καπετάνιος πηγαίνο-

Οι αναβολείς που χρησιμοποιούσε για να ιππεύει ο καπετάνιος. Από τη συλλογή των κληρονόμων

Σπάθα με τη θήκη της που χρησιμοποιούσε ως βασικό επιθετικό όπλο ο καπετάνιος.

Η περιοχή όπου ο καπετάν Γιαννάκης σκότωσε τον Χαλήλ και σήμερα ονομάζεται Τουρκόμνημα. Διακρίνεται το πέτρινο γλυπτό και μια μικρή πινακίδα με το όνομα της περιοχής. Φωτογραφία: Αθανασία Πουρναρά

ερχόταν καβάλα στ’ άλογό του από τη Χώ-
σειψη στο Βουργαρέλι και σταματούσε για
να πιει απ’ το κρύο και γάργαρο νερό της.
Η βρύση, που έχτισε με έξοδά του, απα-
θανάτισε τ’ όνομά του και έμεινε γνωστή,
μέχρι σήμερα, ως «Βρύση του Καπετάνιου»
ή «Μεγάλη Βρύση».

Φυσιогνωμία επιβλητική ο **Γιαννάκης
Κουτελίδας** για πολλά χρόνια επέβαλε την
προσωπικότητά του στα πράγματα των Τζου-
μέρκων. Έλυνε πολλές διαφορές κατοίκων
μεταξύ τους, καθώς και στη σχέση τους
με τον κατακτητή. Οι υπόδουλοι ραγιάδες
έβρισκαν τον καπετάνιο προστάτη τους. Γε-
νικά η δράση του υπήρξε ευεργετική για
την περιφέρεια του αρματολικίου του, αν
και έκαμε, όπως είδαμε παραπάνω, και
πολλές αδικίες και αυθαιρεσίες. Όλα, όμως,
λησμονήθηκαν με τον ηρωικό του θάνατο.

**Το ιστορικό τον θανάτου του
καπετάν Γιαννάκη Κουτελίδα
(1784–1838)**

Ουδέποτε ο καπετάνιος έπαψε να πιστεύει
στον ιερό αγώνα, τον οποίο και κρυφά ενί-
σχυε με πολεμοφόδια και τρόφιμα. Ποτέ
οι Τούρκοι δεν τον θεώρησαν δικό τους.
Πάντοτε είχαν υποψίες και σ’ αυτόν απέ-
δωσαν τον φόνο του Τούρκου αποσπασμα-
τάρχη Χαλήλ (ανιψιού του **Τσέλιου Πί-
τσαρη**).

Ο **Τσέλιο Πίτσαρης** ήταν Τουρκαλβανός
αξιωματικός, γενικός στρατιωτικός διοικητής
και Γενικός Επόπτης των Δερβεναγώνων,
με έδρα τα Γιάννινα. Αυτός διόρισε τον ανι-
ψιό του Χαλήλ φοροεισπράκτορα με έδρα
το Βουργαρέλι, για να εισπράττει τους φό-
ρους από τους ραγιάδες των Τζουμέρκων.
Η συμπεριφορά του Χαλήλ υπήρξε βάναση
και είχε προκαλέσει την αγανάκτηση των
Τζουμερκιωτών. Δε λογάριάζε κανέναν μήτε
και αυτόν τον καπετάν Γιαννάκη.

Ο καπετάνιος του έστειλε μήνυμα για
να συναντηθούν. Πράγματι συναντήθηκαν
πάνω από το Βουργαρέλι, στη θέση που
σήμερα αποκαλείται Τουρκόμνημα, όπου
ο Γιαννάκης τον σκότωσε. Άλλοι αναφέρουν
ότι τον Χαλήλ δεν τον σκότωσε ο ίδιος αλλά
κλέφτες τους οποίους έβαλε ο καπετάνιος
και του έσπασαν καρτέρι.

Μόλις ο **Τσέλιο Πίτσαρης** πληροφο-
ρήθηκε τον θάνατο του ανιψιού του, πήρε
εκατό Τουρκαλβανούς και προχώρησε
προς τα Τζουμέρκα, μέσω Πραμάντων και
Μελισσομερών, και διά της θέσεως «Αφτί»
έφτασε στα Θεοδώρανα. Κονάκεψε στον
«Πέρα Μαχαλά», στο σπίτι του παπα-Δη-
μήτρη Κυρτσά, του οποίου η γυναίκα ήταν
αδελφή του Κουτελίδα. Αν’ όπου περνούσε
έκαιγε τα ρήματα και πάντα και είχε ως
σκοπό του να εκδικηθεί το Βουργαρέλι,
στο οποίο έγινε ο φόνος, και τον καπετάν
Γιαννάκη, τον οποίο θεωρούσε ως ηθικό
αυτουργό της δολοφονίας του ανιψιού του.
Γνώριζαν, βέβαια, οι Βουργαρελιώτες,
ότι, εφ’ όσον δεν αποκαλυπτόταν ο δολο-

φόνος του Χαλήλ, η ευθύνη γι’ αυτούς θα
ήταν ομαδική. Γι’ αυτό μια επιτροπή με επι-
κεφαλής τον ηγούμενο Χριστόφορο και τους:
**Γιώργο Μπουνταλά, Αντώνη και Γερόπαπα
ή Παπαγιωργάκη**, προύχοντες του χωριού,
παρασιάστηκε στα Θεοδώρανα και καλό-
κευσε τον Τσέλιο Πίτσαρη, λέγοντάς του:
«Αφέντη μας, εμείς σε τίποτε δε φταίμε.
Εμείς ραγιάδες είμαστε. Ο Χαλήλ ήταν καλός
άνθρωπος. Κλέφτες παλιοελλαδίτες τον
σκότωσαν. Εμείς τον Χαλήλ τον αγαπούσαμε
σαν δικό μας παιδί. Αρχίσαμε μάλιστα να
του χίζουμε μεγαλόηρεπο κιβούρι (μνημείο)
και του ανάβουμε μέρα νύχτα καντήλι». Και
πράγματι, ο Τσέλιος καλακεύτηκε με τα
λόγια αυτά και έτσι γλύτωσαν το χωριό και
το μοναστήρι τη βέβαιη καταστροφή τους
απ’ αυτόν τον αιμοχαρή Τουρκαλβανό.

Μα του Τσέλιου δεν του έβγαίνει η
ιδέα από το μυαλό ότι στον φόνο είχε
βάλει την ουρά του ο καπετάν Κουτελίδας,
όσο και αν προσπάθησαν οι Βουργαρε-
λιώτες να τον πείσουν ότι είναι αθώος.
Παράγγειλε, λοιπόν, στον ηγούμενο **Χρι-
στόφορο**, επιστρέφοντας στο Βουργαρέλι,
να ειδοποιήσει τον καπετάνιο να παρου-
σιαστεί σε δύο ημέρες στα Θεοδώρανα,
για να συζητήσουν, δήθεν, για διάφορα
τοπικά προβλήματα. Είχε προαποφασίσει
τον φόνο του Κουτελίδα και για το ασφα-
λέστερο έκρινε ότι ο Κουτελίδας έπρεπε
να πάει εκεί, γιατί μέσα στο χωριό του, τη
Χώσειψη, θα ήταν επικίνδυνο να τον σκο-
τώσει. Τον κάλεσε να παρουσιαστεί στο
σπίτι της αδελφής του, για να μην υπο-
ψιαστεί τον κίνδυνο και ματαιώσει τη συ-
νάντησή τους.

Ο ηγούμενος Χριστόφορος ειδοποίησε
τον καπετάν Γιαννάκη στη Χώσειψη. Ο κα-
πετάνιος κατάλαβε, βέβαια, τη σημασία
της πρόσκλησης. Μα τι να κάμει; Άτρομος
και άφοβος, όπως ήταν, αποφάσισε να
πάει στα Θεοδώρανα. Όλοι οι συγγενείς
του, και προπάντων η καπετάνισσα, τον
παρακαλούσαν να μην παρουσιαστεί, γιατί
διέτρεχε άμεσο κίνδυνο. Τον συμβούλεψαν
ή να πάει ίσα στα Γιάννινα και να παρου-
σιαστεί στον Πασά ή να φύγει για την ελεύ-
θερη Ελλάδα. «Εγώ θα πάω», τους λέει,
«αντί να χαλαστούν τα Τζουμέρκα, καλύ-
τερα να χαλαστώ εγώ». Παίρνοντας μαζί
του τέσσερα παλληκάρια, μεταξύ των
οποίων και τον ψυχογιό του τον Βότση, απ’
το Σούλι, ξεκίνησε στις 21 Οκτώβρη 1838
για τα Θεοδώρανα. Μόλις έφθασε στο
καμπαναριό του Άη Νικόλα, το άλογό του
ορθοστάτησε και γύρισε πίσω τρεις φορές.
Όλο το χωριό και η καπετάνισσα με κλά-
ματα τον παρακαλούσαν να γυρίσει πίσω.

- Γιάννη μου, γύρισε πίσω, του λέει η
καπετάνισσα.

- Δεν το φοβάμαι το παλιόσκυλο,
απάντησε αυτός.

Δεν ήθελε να γυρίσει πίσω. Κέντησε
τη φοράδα του και τράβηξε για το Βουρ-
γαρέλι. Κοιμήθηκε τη νύχτα στο μοναστήρι
του Αγίου Γεωργίου και το άλλο πρωί, στις
22/10/1838, μαζί με τους τέσσερις οπδούς

του που πήγαν κοντά του και άλλους είκοσι
δικούς του, που ήρθαν, με επικεφαλής
τους: Νάσο Πρίντζο και Γιώργο και Δημήτρη
Σπιά, από τη Μήγερη (Τετράκωμο), ξεκί-
νησαν για τα Θεοδώρανα, όπου έφτασαν
το γιοματάκι. Οι κάτοικοι τούς υποδέχθηκαν
στα Κομποροζέικα, στον δώθε μαχαλά. Ο
Βιλοσελής **Αναγνώστης Κομπορόζος** του
εξήγησε τις κακές προθέσεις του Τσέλιου
και τον συμβούλεψε να γυρίσει. Αυτός,
όμως, δεν άκουσε και προχώρησε στην
εκκλησία όπου μπήκε μέσα. Τότε ο Τσέλιος
στέλνει έναν Αρβανίτη να του πει να πα-
ρουσιαστεί αμέσως: «Άιντε», του απάντησε
ο Γιαννάκης, «και θα ’ρθω ».

Ανυπομονώντας, ο Τσέλιος έστειλε
ξανά δύο ένοπλους να τον φέρουν λέγον-
τάς τους: «Άστε μωρέ να μου φέρετε, τώ-
ραγια, εκείνο το γουρούνι, που καρτερώ
τόσην ώρα!» Οι δύο Τουρκαλβανοί παίρ-
νουν, τώρα, συνοδεία τον καπετάνιο.

Μόλις έφθασε στην αυλή του παπα-
Δημήτρη Κυρτσά, είδε παρατεταγμένους
δεξιά κι αριστερά Τουρκαλβανούς που του
έκαναν φιλόφρονα υποδοχή και αναθάρ-
ρησε.

Ανέβηκε γρήγορα γρήγορα τα σκαλιά,
για να εισέλθει στο δωμάτιο, όπου ήταν ο
Τσέλιος. Δεν πρόφτασε ο Γιαννάκης να
πατήσει το πόδι του στο κατώφλι της πόρ-
τας και δέχτηκε δυο κουμπουριές πέφτον-
τας νεκρός, ο μισός μες στο σπίτι και ο
άλλος μισός απ’ έξω. Μόλις ο ψυχογιός
του Βότσης, που τον είχε ακολουθήσει,
είδε νεκρό τον καπετάνιο του, έτρεξε να
χιπηήσει τους Αρβανίτες, μα, πριν προ-
φτάσει του άρπαξαν το κεφάλι με το για-
ταγάνι. Οι άλλοι οπαδοί του Κουτελίδα, μό-
λις άκουσαν τους πυροβολισμούς,
πετάχτηκαν στην πλατεία, μα οι Αρβανίτες

τους κυνήγησαν και μόλις πρόφτασαν να
γλυτώσουν.

Ο Πίτσαρης πάτησε περιφρονητικά
τον νεκρό καπετάνιο και είπε: «Έβγαλα
το αίμα του Χαλήλ μου». Διέταξε, κατόπιν,
τους Αρβανίτες να γδάρουν τα δύο κε-
φάλια και να τα γεμίσουν με άχυρο για
να τα στείλει στα Γιάννινα.

Αυτό ήταν το τέλος του καπετάν **Γιαν-
νάκη Κουτελίδα**, προμάχου της Επανά-
στασης του ’21 και γενναίου οπλαρχηγού
των Τζουμέρκων. Ο Τσέλιος, μετά τον θά-
νατο του καπετάνιου και μη φοβούμενος
πλέον κανένα, ξεκίνησε για την έδρα του
τα Γιάννινα. Πέρασε, όμως, απ’ τη Χώσειψη,
όπου βρήκε την καπετάνισσα στεναχω-
ρημένη και μαυροντυμένη. Η καπετάνισσα
από φόβο προσκύνισε τους Τουρκαλβα-
νούς: «Αφέντη μου, γιατί μου σκότωσες
τον άντρα μου, δε λυπήθηκες τα μικρά
παιδιά μου;» του είπε.

«Έπρεπε να τον σκοτώσω, γιατί μου
σκότωσε τον ανιψιό μου. Εγώ θα προστα-
τέψω κι εσένα και τα παιδιά σου», της
απάντησε εκείνος και έδωσε το κομπολόι
του στον μικρό Νικολάκη, ο οποίος μόλις
το πήρε το έριξε κάτω και έγινε κομμάτι.
Ο μικρός μισούσε τον Τσέλιο και το ’δειξε.

Φοβήθηκε και στεναχωρέθηκε η κα-
πετάνισσα για την πράξη του Νικολάκη, μα
ο Τσέλιος την καθυσόχασε λέγοντας: «Μι-
κρό παιδί είναι. Δεν καταλαβαίνει τι κάνει».
Φεύγοντας με τη συνοδεία του για τα Γιάν-
νινα, άφησε έναν Τουρκαλβανό και έβαλε
φωτιά στο Σαράι, το οποίο ήταν το ανώτερο
των Τζουμέρκων. Βρισκόταν εκεί που είναι
σήμερα το σπίτι του **Γιώργου Ι. Κουτελίδα**.
Λέγεται ότι είχε φέρει μηχανικό από την
Κέρκυρα για να το χτίσει. Το Σαράι ήταν
τετράγωνο με πελεκητή πέτρα και είχε λα-
γούμια, πολεμίστρες και πολλά διαμερί-
σματα. Ήταν αληθινός πύργος. Τον λιθο-
σωρό, ο οποίος σωζότανε μέχρι το 1904,
τον χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι της Χώ-
σειψης για την ανέγερση του Ιερού Ναού
του Αγίου Νικολάου.

Τον θάνατο του καπετάν Γιαννάκη πι-
στοποιούν πολλά σημειώματα, από τα οποία
παραθέτω την παρακάτω ενθύμηση που
βρίσκεται γραμμένη σ’ ένα παλιό Μηναίο
του Οκτωβρίου του μοναστηριού Παναγίας
Θεοδωριάνων: «1838 Οκτωβρίου 22 εσκό-
τωσε ο Ντελίλαγας τον καπετάν Γιαννάκη
Κουτελίδα εις το σπίτι του παπα-Δημήτρη».
Ντελίλαγας θα ήταν φαίνεται ο βαθμός, ο
τίτλος του Τσέλιου Πίτσαρη.

Ο καπετάν Νικολάκης Κουτελίδας

Γιος του καπετάν **Γιαννάκη Κουτελίδα**. Το
1870 οι Τούρκοι τον διόρισαν, σύμφωνα με
την υπόσχεση που έδωσε ο **Τσέλιος Πί-
τσαρης** στη μητέρα του, την καπετάνισσα,
αρματολό των Τζουμέρκων. Κράτησε το αρ-
ματολίκι ως το 1881, όταν επήλθε η ένωση

με τη μητέρα Ελλάδα.

Φαίνεται, όμως, παράδοξο ότι μολονότι
ο Γιαννάκης Κουτελίδας σκοτώθηκε από
τους Τούρκους στα Θεοδώρανα, «ως απι-
στήσας προς το ντοβλέτι» και «υποθάλπων
τους κλέφτες», αργότερα οι ίδιοι διόρισαν
αρματολό των Τζουμέρκων το παιδί του,
τον Νικολάκη. Λέγεται ότι στον διορισμό
του Νικολάκη Κουτελίδα ως αρματολού
μεσολάβησε ο Χωσειψίτης υπηρέτης του
πασά των Ιωαννίνων Τσιοβόλας.

Ο Νικολάκης υπήρξε αγαθός και φι-
λήσυχος άνθρωπος, αγαπητός στους κα-
τοίκους της περιοχής. Έσωσε τα Τζουμέρκα
από βέβαιη καταστροφή το 1878, μετά την
επανάσταση του Κοντίκα (από τους Ρα-
φταναίους) στην Πλάκα. Ο **Κοντίκας** εφθ-
νευσε μαζί με άλλους, μέλη του οθωμα-
νικού φυλακίου με άγριο τρόπο. Τότε
στάλθηκε από τα Γιάννινα στα χωριά των
Τζουμέρκων μεγάλη στρατιωτική δύναμη
(ολόκληρο τάγμα) για να τα καταστρέψει.
Ο τουρκικός στρατός έφθασε μάλιστα μέχρι
τα Σχωρέτσαινα (Καταρράκτης). Αμέσως
τότε ο καπετάν Νικολάκης έτρεξε στους
Τούρκους και δικαιολόγησε την πράξη των
«κακοποιών», δηλώνοντάς τους ότι: αυτός
δε βρισκόταν στην περιοχή του εκείνη την
εποχή, ο λαός δεν είναι αναμειγμένος
στην πράξη, και αυτός θα μπορέσει να τι-
μωρήσει τους εγκληματίες. Έτσι, διαλύθηκε
η τουρκική δύναμη χωρίς να έτσι,
διαλύθηκε η τουρκική δύναμη χωρίς να
ενοχληθεί κανένας.

Η παράδοση αναφέρει ότι ο μεγαλύ-
τερος γάμος που έγινε ποτέ στην περιοχή
των Τζουμέρκων ήταν αυτός του καπετάν
Νικολάκη. Κράτησε επτά ολόκληρες ημέ-
ρες. Έσφαξαν περισσότερα από 100 σφά-
για, τα οποία είχαν κλεισμένα στο σημερινό
κτήμα του Κώστα Γ. Κουτελίδα, στην Πάρ-
ταινη.

Ο Νικολάκης πέθανε πολύ φτωχός,
το 1904. Παιδιά του καπετάν Νικολάκη
ήταν ο Δημήτρης (Δημητράκης), ο Κων/νος
(Κώ- τσιος, γεν. 11/8/1873), ο Ιωάννης
(Νάκος, γεν. 12/2/1885), η Φωτεινή (γεν.
15/7/1875, σύζυγος του Χρήστου Κατσάνου
και η Κων/να, σύζυγος του Κώστα Παπά-
Μή τση.

Ένας άλλος γιος του καπετάν Γιαννάκη
ο Γεώργιος ή Κουτσογιώργης, έγινε κατά
το 1872 και για λίγα χρόνια ηγούμενος στο
μοναστήρι της Ευαγγελιστρίας Χώσειψης.
Όπως γράφει ο Νικόλαος Τόσκας στο βι-
βλίο του «Χώσειψη», απεδείχθη σάνικανος
για τη θέση αυτή και τον έδιωξαν. Επί των
ημερών του Γιώργου Κουτελίδα άρχισε η
παρακμή του μοναστηριού. Αυτόν διαδέχ-
θηκε ο ηγούμενος Κάλλιστος από τα Θεο-
δώρανα.

Το σπίτι που βρίσκεται σήμερα στη θέση όπου υπήρχε το σπίτι του παπα-Δημήτρη Κυρτσά, στο κατώφλι του οποίου δολοφονήθηκε ο Γιαννάκης Κουτελίδας. Το σπίτι αυτό κατέρρευσε ολοκληρωτικά από τον μεγάλο σεισμό της 1ης Μαΐου 1967 και στον ίδιο χώρο στη συνέχεια χτίστηκε το σημερινό. Από το φωτογραφικό αρχείο του Δημήτρη Σεργιούλη

«Σώστε την κοιλάδα» μουγκρίζει ο Ασπροπόταμος

Καθολική είναι η απόφαση όλων των φορέων να μην κατασκευαστεί το φαραωνικό και καταστροφικό υδροηλεκτρικό έργο στην Κοιλάδα του Αχελώου.

Η αντίδραση των κατοίκων, των Δήμων, των Συλλόγων, της Περιφέρειας Ηπείρου συνθέτουν ένα περίφρανο και καθολικό ΟΧΙ στην κατασκευή αυτού του έργου.

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καρυσσάκης, αποφάσισε ομόφωνα και καταψήφισε την Περιβαλλοντική Μελέτη για την κατασκευή υδροηλεκτρικού έργου στην κοιλάδα του Αχελώου. Την απόφαση και την εισηγήση του Δημάρχου **Περικλή Μίγδου** δημοσίευσσε στο προηγούμενο φύλλο, αριθμ. 16, της εφημερίδας μας.

Στον κατάλογο προστέθηκε και ο **Δήμος Αμφιλοχίας**. Το Δημοτικό Συμβούλιο στη συνεδρίασή του 29.11.2021 απέρριψε την Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το φράγμα Αυλακίου. Με δήλωσή του ο πρόεδρος της Αδελφότητας Πηγιωτών Άρτας **Χρήστος Β. Καπερώνης** αναφέρει για την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Αμφιλοχίας τα εξής:

«Ένα ακόμη βροντερό Όχι για το Φράγμα Αυλακίου ήρθε αυτή τη φορά από τον δήμο Αμφιλοχίας, μετά το ομόφωνο Όχι του Δημοτικού Συμβουλίου δήμου Γεωργίου Καρυσσάκης στις 19-11-2021.

Αξίζει έπαινος στο Δημοτικό Συμβούλιο του δήμου Αμφιλοχίας διότι στη συνεδρίαση **ΑΠΕΡΡΙΨΕ** τη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για το Φράγμα Αυλακίου της ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.

Και αυτό το Όχι, παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις, γιατί είναι και ένα μήνυμα συμπαράστασης στον αγώνα των κατοίκων της Τετραφυλίας και Αργιθέας στην Κοιλάδα του Αχελώου.

Είναι ένα Ανατρεπτικό Όχι γιατί στο δημοτικό συμβούλιο το θέμα εισήχθη για ψήφιση με θετική εισήγηση και από την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής του δήμου και από τον εισηγητή αντιδήμαρχο, πλην όμως η ροή των πραγμάτων που επακολούθησε με τις τοποθετήσεις των επικεφαλής των παρατάξεων της αντιπολίτευσης κατά του έργου, υπήρξε καταλυτική με αποτέλεσμα ο Δήμαρχος να μεταβάλει γνώμη, να συνταχθεί με την άποψή τους και να απορρίψουν ομόφωνα την Μ.Π.Ε.

Οι Επικεφαλής των παρατάξεων της Αντιπολίτευσης **Κοπίδης, Βασίλης** και **Κωνσταντακοπούλου** τόνισαν με έμφαση ότι τυχόν θετική γνώμη θα γραφτεί ως μαύρη σελίδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ως υποταγή στα ιδιωτικά συμφέροντα και την ευθύνη αυτή δεν μπορεί να την σπρώξει κανένας. Οι κάθετες και καταλυτικές τοποθετήσεις των παραπάνω ενάντια στο έργο, ήταν αυτές που έκαμψαν τη θετική γνώμη του εισηγητή Αντιδημάρχου και του Δημάρχου και την μετέτρεψαν σε ομόφωνο Όχι. Εν τέλει τονίστηκε με έμφαση από όλους η ανάγκη της στήριξης του αγώνα των κατοίκων της Κοιλάδας του Αχελώου, και η συμπαράσταση-συμπαράταξη στην ομόφωνη και Ιστορική απόφαση του Δήμου Γεωργίου Καρυσσάκης κατά της Μ.Π.Ε. Έτσι, με την απόφασή τους αυτή έρχονται να ενισχύσουν την άποψη ότι το φράγμα Αυλακίου είναι καταστροφικό για την Κοιλάδα του Αχελώου και δεν πρέπει να γίνει!

Με την απόφασή του το Δ.Σ του Δήμου

«Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε;»

Αμφιλοχίας διέσωσε την τιμή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (...)

Τους συγχαίρουμε όλους για την στάση τους στο θέμα αυτό. Ελπίζουμε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι Φορείς και Αρχές δεν θα επιτρέψουν την καταστροφή της Κοιλάδας του Αχελώου».

Ένα βροντερό Όχι της Περιφέρειας Ηπείρου

Αρνητική ήταν η γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου για το Υδροηλεκτρικό έργο «Αυλακίου», ισχύος 83,60 MW επί του ποταμού Αχελώου. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, Αντιπεριφερειάρχης **Βασίλειος Γοργόλης** κατά την συζήτηση του θέματος ανέφερε ότι η Επιτροπή έλαβε πολλά υπομνήματα απόψεων από Φορείς που ενδιαφέρονται για την προστασία και ανάδειξη της κοιλάδας του Αχελώου και απαντήσεις από τον Φορέα υλοποίησης του έργου και ως εκ τούτου έχουμε πλήρη αντίληψη της κατάστασης.

Παρουσίασε την Εισήγηση της Υπηρεσίας που ήταν αρνητική καθώς εντοπίζονται ζητήματα που αφορούν κατακλύσεις των οριοθετημένων οικισμών Μεσόπυργος, Παλαιόμυλος, Λαμπήρια, Αγ. Γεώργιος και Βρυσούλα, ΠΕ Άρτας καθώς και τμήμα των μη οριοθετημένων οικισμών Ιλοφο, Πέρδικα και Πύργος, ΠΕ Άρτας. Τέλος κατέληξε πως θα έπρεπε το φράγμα να έχει μικρότερο ύψος γεγονός που θα έχει ως συνέπεια την μείωση του εμβαδού του ταμιευτήρα κατάκλισης με αποτέλεσμα την μη κατάκλιση κτισμάτων και τμημάτων οριοθετημένων οικισμών στις γύρω περιοχές.

Αρνητικά τοποθετήθηκαν για την συγκεκριμένη μελέτη οι Αντιπεριφερειάρχες Π.Ε. Άρτας **Βασίλης Ψαθάς**, οι περιφερει-

ακοί σύμβουλοι **Δ. Βαρέλης, Φ. Φώτης, Ρεγγίνα Δπλαβέρη, Θ. Κορωναίος, Γ. Ζάψας, Κωνσταντίνος Ζέκα- Πάσχου**.

Ειδικότερα ο **Βασίλης Ψαθάς** στην αναλυτική του τοποθέτηση εξήγησε ότι το έργο θα προκαλέσει τεράστιες επιπτώσεις καθώς αυτό θα κατασκευαστεί σε περιοχή NATURA, επισημαίνοντας ότι κατακλύζονται οικισμοί, γεωργικές εκτάσεις, τα 2/3 του συνόλου των κτηνοτροφικών μονάδων με δυναμικότητα άνω των 5.000 ζώων, ένας αρχαιολογικός χώρος, καταστρέφεται ο δρόμος Μεσόπυργος - Μηλιανά ο οποίος κατασκευάστηκε πριν λίγα χρόνια με ευρωπαϊκά κονδύλια και άλλα έργα υποδομής. Επιπρόσθετα σε απόσταση 3.000 μέτρων υπάρχει και άλλο φράγμα της ίδιας εταιρίας, ενώ σύμφωνα με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (2014) η συγκεκριμένη περιοχή είναι κορεσμένη σε φράγματα και δεν αντέχει άλλη επιβάρυνση.

Ψήφισμα της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας

Σχετικά με το σχεδιαζόμενο προς κατασκευή έργο: «Υδροηλεκτρικό έργο (ΥΗΕ) «Αυλακίου» ισχύος 83,60 MW επί του ποταμού Αχελώου, στις Δ.Ε Αχελώου του Δήμου Αργιθέας, της Π.Ε. Καρδίτσας και Δ.Ε. Τετραφυλίας, του Δήμου Γεωργίου Καρυσσάκης, της Π.Ε. Άρτας από την εταιρεία ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Β.Ε.Τ.Ε.

«Η Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας Ραδοβιζινών Άρτας **λαμβάνοντας υπόψη:** (...)

1. Το γεγονός ότι το φράγμα «Αυλακίου» κατακλύζει μία τεράστια σε μέγεθος περιοχή μεγίστου κάλλους, επίσημα ενταγμένη στο δίκτυο NATURA 2000, την ονομαζόμενη **Κοιλάδα του Αχελώου**, εμβαδού 13,70 ΚΜ2,

Αυτή η ομορφιά δεν εκποιείται ούτε ανταλλάσσεται με τίποτα

την μοναδική ακάλυπτη επί του Αχελώου ποταμού, που εφάπτεται των νομών Άρτας και Καρδίτσας, αφού στην περιοχή, είναι στη φάση της κατασκευής και το έτερο το φράγμα «Συκιάς», που προβλέπεται να εκτρέψει νερά του Αχελώου στον Θεσσαλικό κάμπο.

Κατακλύζει μία μεγάλη περιοχή της κοινότητας Μεσοπύργου καθώς και περιοχές των κοινοτήτων Μεγαλόχαρης, Μηλιανών και Πηγών, καθώς και των απέναντι χωριών του Δήμου Αργιθέας.

Η κοιλάδα του Αχελώου, είναι περιοχή με ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά, ενταγμένη στο δίκτυο NATURA 2000 με κωδικό ΖΕΠ GR 2110006 με την ονομασία **“Κοιλάδα Αχελώου και όρη Βάλτου”** εποπτευόμενη από τον Κρατικό Φορέα Διαχείρισης Τζουμέρκων-Κοιλάδας του Αχελώου-Μετεώρων-Αγράφων, που θεσμοθετήθηκε με το Ν.4519/2018.

Η περιοχή είναι ενταγμένη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο προστατευμένων περιοχών, που έχουν πιστοποιηθεί ως Βιώσιμοι Προορισμοί από την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Προστατευμένων Περιοχών (EUROPARC). Ειδικά η περιοχή, που πρόκειται να κατασκευαστεί το φράγμα, έχει χαρακτηριστεί από το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000 ως:

Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) για την διαχείριση σε ικανοποιητική κατάσταση των ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ)

Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) για την διατήρηση των ειδών ορνιθοπανίδας (Οδηγία 79/409/ΕΚ και 2009/147/ΕΚ).

2. Το γεγονός ότι το φράγμα αποκόπτεται την ελεύθερη επικοινωνία μεταξύ των αντίπερα όχθων του ποταμού και στέκεται εμπόδιο στην μετακίνηση της πλούσιας πανίδας της περιοχής (άγρια ζώα κ.λ.π.).

3. Το γεγονός ότι η περιοχή που πρόκειται να κατακλύσει το φράγμα, έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια προορισμός εναλλακτικού τουρισμού, πόλος έλξης πολλών επισκεπτών, καθώς σε αυτόν αναπτύσσονται ενδιαφέρουσες δραστηριότητες, όπως εκπαιδευτικές εκδρομές, εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου, παραποτάμιες εκδηλώσεις αναψυχής κ.λ.π.

4. Το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια, πολιτιστικοί και περιβαλλοντικοί φορείς της περιοχής καταβάλλουν τεράστιες προσπάθειες για μια ήπια βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής, φιλική προς το περιβάλλον.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί εδώ, ότι με την συνεργασία φορέων της περιοχής

και εξεχόντων προσωπικοτήτων, Ελλήνων και Ευρωπαίων, έχουν ξεκινήσει διαδικασίες να χαρακτηριστεί η κατακλυζόμενη από το φράγμα περιοχή, ονομαζόμενη Κοιλάδα του Αχελώου, ως Μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και φυσικής ομορφιάς κάμπο.

5. Το γεγονός ότι με την κατασκευή του φράγματος κατακλύζονται σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα και άλλα αξιοθέατα της περιοχής (...)

6. Το γεγονός ότι καταβυθίζονται στο φράγμα πολλά κτίσματα (οικίες, κτηνοτροφικές μονάδες κ.λ.π.), τα οποία κατά την ΜΠΕ, ανέρχονται σε 529 τον αριθμό, που σήμερα χρησιμοποιούνται ως κύριες κατοικίες ή βοηθητικές εγκαταστάσεις των κατοίκων, αναγκάζει για την επιβίωση τους και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους.

7. Το γεγονός ότι το φράγμα θα προκαλέσει μόνιμες επιπτώσεις στη διάρθρωση των οικισμών της περιοχής, λόγω της κατάκλισης κατοικιών, κτισμάτων γεωργοκτηνοτροφικού χαρακτήρα, γεωργικών εκτάσεων και τμημάτων του οδικού δικτύου.

8. Το γεγονός ακόμα ότι το φράγμα προσεγγίζει στα 150 Μ περίπου, την γέφυρα “Κοράκου”, που βρίσκεται πάνω στον επαρχιακό οδικό άξονα Άρτας - Καρδίτσας, η οποία θα επηρεαστεί δυσμενώς και θα κινδυνεύσει, με την συσσώρευση και απόθεση φερτών υλικών στα θεμέλια της, κάτι που ήδη συμβαίνει ήδη με την γέφυρα “ΑΥΛΑΚΙΟΥ”, από το εκεί κατασκευασμένο φράγμα «ΔΑΦΝΟΖΑΝΑΡΑΣ».

9. Την ΜΠΕ του έργου

Μετά από την διαλογική συζήτηση που ακολούθησε, εκδίδει το παρακάτω ψήφισμα:

1. Τάσσεται εναντίον της κατασκευής του φράγματος «Αυλακίου» στον Αχελώο ποταμό.

2. Ζητεί την απόρριψη της ΜΠΕ του έργου λόγω του ότι:

3. Ζητεί από τους επίσημους φορείς της Πολιτείας, α) Δήμους Γεωργίου Καρυσσάκης, Αμφιλοχίας και Αργιθέας, β) Περιφέρειες Ηπείρου, Θεσσαλίας και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, γ) Αποκεντρωμένες Διοικήσεις Ηπείρου -Δυτικής Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας, δ) αρμόδια Υπουργεία, ε) τον Πρωθυπουργό της Χώρας και στ) την Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας να ακυρώσουν την κατασκευή του έργου αυτού.[...]

Δηλώνουμε ότι θα παλέψουμε με όλα τα νόμιμα μέσα για την μη κατασκευή του έργου αυτού/.

Δεν βυθίζεται απλά η κοιλάδα. Καταβυθίζεται η ιστορία, η παράδοση και ο πολιτισμός τόπου

Κάρολος Παπούλιας, ο Οικουμενικός Ηπειρώτης

Απεβίωσε στις 26 Δεκεμβρίου 2021 ο **Κάρολος Παπούλιας**, ο έκτος κατά σειρά Πρόεδρος της Τρίτης Ελληνικής Δημοκρατίας. Γεννήθηκε στο χωριό Μολυβδοσκέπαστος Ιωαννίνων. Ήταν γιος του υποστράτηγου **Γρηγορίου Παπούλια** και στα εφηβικά του χρόνια ασχολήθηκε με τον αθλητισμό. Ήταν αθλητής βόλεϊ του Εθνικού, στον οποίο διετέλεσε και πρόεδρος. Υπήρξε μάλιστα και πρωταθλητής Ελλάδος στο άλμα επί κοντώ το 1947 και το 1948, αθλητής στα 110 μέτρα μετ’ εμποδίων και στον ακοντισμό.

Αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή Αθηνών. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο και Διεθνείς Σχέσεις, και στη συνέχεια έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο της Κολωνίας στο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο.

Υπήρξε συνεργάτης του γνωστού Ινστιτούτου Νοτιοανατολικής Ευρώπης του Μονάχου. Καθ’ όλη τη διάρκεια της δικτατορίας (1967-1974) συνεργαζόταν τακτικά με την ελληνική εκπαιδευτική Deutsche Welle καταγγέλλοντας το καθεστώς των Συνταγματαρχών.

Η πολιτική του σταδιοδρομία αρχίζει από το 1974 και από το 1977 και σε εννέα εκλογικές αναμετρήσεις εκλέχτηκε βουλευτής Ιωαννίνων. Διετέλεσε για πολλά χρόνια Υπουργός Εξωτερικών και Υπουργός Εθνικής Αμύνης. Εξελέγη για πρώτη φορά Πρόεδρος της Δημοκρατίας στις 12 Δεκεμβρίου 2004.

Στις 3 Φεβρουαρίου 2010 επανεξελέγη στο ίδιο αξίωμα της χώρας. Ήταν νυμφευμένος με τη Μαρία

Πάνου και είχε τρεις κόρες. Η είδηση του θανάτου του προκάλεσε θλίψη στον πολιτικό κόσμο, σε συγγενείς και φίλους, σ’ όλους τους Έλληνες και τις Ελληνίδες και ιδιαίτερα σ’ ολόκληρη την Ήπειρο, την πατρίδα, που την αγάπησε με πάθος και αυτοπάρνηση.

Βαθύς γνώστης της διεθνούς πολιτικής σκηνής, νηφάλιος και προσηνής καταξιώθηκε πλήρως στη συνείδηση των Ελλήνων ως ο τίμιος και ανιδιοτελής πατριώτης.

Η εξόδιος ακολουθία τελέστηκε την Τετάρτη 29.12.2021 στον **Ιερό Ναό Αγίου Σπυρίδωνος** στο Παγκράτι. **Η ταφή του έγινε την επομένη 30.12.2021 στον αγαπημένο τόπο του, το νησί των Ιωαννίνων.**

Κατά την κηδεία του αποδόθηκαν τιμές Αρχηγού Κράτους, ενώ αποφασίσθηκε και τηρήθηκε εθνικό πένθος και οι σημαίες να κυματίζουν μεσίστιες, από την ημέρα του θανάτου του και για τρεις ημέρες, καθώς και κατά την ημέρα της κηδείας του.

Τα δάκρυα του Κάρολου Παπούλια στο «Σπίτι του Ηπειρώτη»

«Το δάκρυ του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι το δάκρυ τού όπου γης Ηπειρώτη» (Φωτ.: Εφημερίδα «ΓΝΩΜΗ» Πάτρας)

Μάρτυρες μιας ανθρώπινης στιγμής του πρώτου πολίτη της χώρας έγιναν όλοι όσοι βρέθηκαν την 30η Νοεμβρίου 2007 στα εγκαίνια του «Σπιτιού του Ηπειρώτη», στην Πάτρα.

Ο αείμνηστος Κάρολος Παπούλιας, Πρόεδρος, τότε, της Ελληνικής Δημοκρατίας, είχε ασμένως αποδεχτεί την πρόσκληση του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών να τελέσει τα εγκαίνια του νέου πνευματικού του κέντρου. Η συγκίνηση του Κάρολου Παπούλια, ξεκίνησε από τη στιγμή που, βγαίνοντας από το προεδρικό αυτοκίνητο, αντίκρισε τόσο πολύ κόσμο ο οποίος είχε έλθει απλά για να τον δει και να τον ακούσει.

Αφού έκοψε την κορδέλα, εισήλθε στην μεγάλη αίθουσα εκδηλώσεων. Πρώτος στο βήμα ανέβηκε ο τότε πρόεδρος του Συλλόγου μας, Μανώλης Μαγκλάρας, ο οποίος προσφωνώντας τον Κάρολο Παπούλια είχε προκαλέσει ένα αρχικό δάκρυ του Προέδρου, κάνοντας τον κόσμο να αντιδράσει με χειροκροτήματα. Συνάμα, καθ’ όλη τη διάρκεια της προσφωνήσης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε εστιάσει και στον τεράστιο πολιτικό χάρτι της Ηπείρου που υπάρχει στην αίθουσα όπου αποτυπώνεται ακόμα και το απομακρυσμένο, το πιο μικρό ηπειρώτικο χωριό. Ακολούθως της προσφωνήσης τού προσφέρθηκαν από τον Σύλλογό μας, κατά τα ειωθότα, τιμητική πλακέτα και αναμνη-

στικά δώρα. Στη συνέχεια ανεβαίνοντας ο ίδιος στο βήμα, μόλις κατάφερε να αρθρώσει την ακόλουθη φράση: «Φίλες και φίλοι, θα μου ήταν εύκολο να αποφύγω να ανέβω στο βήμα...». Στο σημείο εκείνο, βούρκωσε. Προσπάθησε μετά από λίγα δευτερόλεπτα να συνεχίσει, αλλά ήταν αδύνατο. Κατέβηκε και ξανακάθισε. Έβγαλε από την εσωτερική τσέπη του σακακιού του ένα μαντήλι, σκουπίζοντας εμφανώς τα δάκρυά του, μη τελειώνοντας έτσι ποτέ την ομιλία του, ενώ, παράλληλα, το κτίριο σείοταν στην κυριολεξία από τα χειροκροτήματα του κόσμου.

Η συγκίνησή του ήταν μια ανθρώπινη στιγμή. Το δάκρυ του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι το δάκρυ τού όπου γης Ηπειρώτη, που πάντα θα μας δένει με την πατρίδα μας. Το δάκρυ της αποδημίας και της προκοπής, που μπρίνει ως ο θεμέλιος λίθος στις πράξεις μας. Ο Κάρολος Παπούλιας, αισθάνθηκε την εκτίμηση και την αγάπη όλων των Ηπειρωτών της Πάτρας, των απόδημων Ηπειρωτών που διασπρέουν στην δεύτερη πατρίδα τους. Εκείνη την ημέρα ζήσαμε έναν άνθρωπο ήρεμο, ευγενικό, προσηνή, απλό και καλό. Η στιγμή για τον Πανηπειρωτικό Σύλλογο Πατρών ιστορική.

Ο Πρόεδρος του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρών Αλέξανδρος Κ. Χαϊδάς

«Αποχαιρετάμε έναν πιστό και ανυστερόβουλο υπηρέτη του τόπου μας»

Τον επικήδαιο λόγο εκφώνησε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, **Κατερίνα Σακελλαροπούλου**, η οποία, μεταξύ των άλλων, τόνισε:

«Μεγαλόηρεπα βουνά, μικρές κοιλάδες, σκληροί χειμώνες, σε αυτό το τοπίο της Ηπείρου γεννήθηκε και μεγάλωσε ο **Κάρολος Παπούλιας**. Κι όπως ισχύει για όλους μας, η γενέτειρά του τον διαμόρφωσε καθαριστικά. Με τα χωριά των μαστών, των ξυλογλυπτών, των αγιογράφων και των κτηνοτρόφων, των ανθρώπων με το καθαρό βλέμμα που δεν έπαιψε ποτέ να έχει στην καρδιά του κι εκείνοι να τον τιμούν με την ψήφο τους.

Ίσως η επιβλητική φύση και η αιδήρενη θέληση των χωριανών του να τον έκαναν λιγόλογο και λιτό, μαχητικό και πείσμονα, αφοσιωμένο στις πεποιθήσεις

του, στην κοινωνική δικαιοσύνη και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Απέφευγε τις κοσμικότητες, τις πολυτέλειες και τις ανούσιες κουβέντες, «μες την πολλή συνάφεια του κόσμου», όπως έλεγε ο Καβάφης. Στο ίδιο μικρό διαμέρισμα της Ασκληπείου, που ξεκίνησε ως βουλευτής, παρέμεινε μέχρι το τέλος. Ζώντας ανάμεσα στα βιβλία, που πάντα τον συντρόφευσαν, μαζί με την άλλη μεγάλη του αγάπη, τον αθλητισμό.

[...] Δεν ξοδεύτηκε ποτέ στη λεπτομέρεια, μένοντας επικεντρωμένος στα ουσιαώδη και θεμελιώδη ζητήματα. Με τις παρεμβάσεις του στο μεσανατολικό, τη συμβολή του στην εξομάλυνση των στρατηγικών αντιθέσεων, τη συνεπή προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και την έγκαιρη αντίληψη των συσχετισμών ισχύος

στη διεθνή σκηνή, χάραξε μια πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική. Στον διάλογο με την Τουρκία είχε κάτι από το σκληροτράχηλο των ηπειρώτικων βουνών και τον κοινό νου των παιδιών της Σμαρίνας. Το μνημόνιο Παπούλια – Γιλμάζ συνετέλεσε σημαντικά στη διασφάλιση των ελληνικών συμφερόντων και της ειρήνης στην περιοχή μας.(...)

Σήμερα αποχαιρετάμε έναν πιστό και ανυστερόβουλο υπηρέτη του τόπου μας. Τον ευπατρίδη Ηπειρώτη, που δεν δαλείσθηκε ποτέ από τους πειρασμούς της εξουσίας. Διέψευσε έτσι, με το παράδειγμά του, όλους όσους εύκολα απαξιώνουν την πολιτική, την εποχή του λαϊκισμού, κρατώντας σταλάντευτα στη ζωή του και διδάσκοντάς μας τον δρόμο της αρετής».

«Ηπειρώτης ήταν και το διαλαλούσε παντού και πάντα»

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας με το άκουσμα του θανάτου του Κάρολου Παπούλια εξέδωσε το ακόλουθο Δελτίο Τύπου.

Απεβίωσε σήμερα 26.12.2021 ο Κάρολος Παπούλιας, ο Ηπειρώτης αγωνιστής, δημοκράτης, οραματιστής και αληθινός υπηρέτης της ελευθερίας και της δημοκρατίας.

Ο Κάρολος Παπούλιας γεννήθηκε στο χωριό Μολυβδοσκέπαστος Ιωαννίνων και με ουσιαστικό εφάδιο την καταγωγή του πορεύτηκε μια λαμπρή πολιτική και κοινωνική ζωή.

Εκλέχτηκε βουλευτής στο νομό Ιωαννίνων, σε εννέα διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις (1977-2004), υπηρέτησε επί σειράν ετών υπουργός Εξωτερικών και Εθνικής Αμύνης και διετέλεσε Πρόεδρος Δημοκρατίας για δύο συνεχόμενες θητείες. (2005-2015)

Συμμετείχε δυναμικά στην Εθνική Αντίσταση και στον Αντιδικτατορικό αγώνα.

Ηπειρώτης, ήταν και το διαλαλούσε παντού και πάντα, είχε αναπτύξει έναν δυναμικό δεσμό με την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας και συνέβαλε στην επίλυση σοβαρών προβλημάτων που αντιμετώπιζε η Ήπειρος.

Η ΠΣΕ εκφράζει τα θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά του.

Δεν ξέχασε τη μπομπότα απ’ τα «φτενά χωράφια»

Το 2005 το Ίδρυμα Προαγωγής Δημοσιογραφίας Αθανασίου Μπότση βράβευσε είκοσι δημοσιογράφους, την εφημερίδα του Βόλου «Θεσσαλία» και τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Αθλητικού Τύπου. Ανάμεσα στους βραβευθέντες ήταν και ο υπογράφων. Του απονεμήθηκε το «Βραβείο Ανθρωπιστικού Ρεπορτάζ», για τον τρόπο παρουσίασης των θεμάτων Υγείας και Πρόνοιας από τις σελίδες του «Ριζοσπάστη».

Η απονομή των βραβείων έγινε σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας (17.5.2005) παρουσία, τότε, του Προέδρου της Δημοκρατίας **Κάρολου Παπούλια**, της προέδρου της Βουλής **Άννας Ψαρούδα-Μπενάκη**, βουλευτών, εκπροσώπων των γραμμάτων και των τεχνών και της εκκλησίας. Πρίν την παραλαβή των βραβείων ο Κ. Παπούλιας συνέχαιρε τους δημοσιογράφους και γινόντουσαν οι απαραίτητες συστάσεις.

Όταν ήρθε η σειρά μου, κι ενώ μου κρατούσε το χέρι, του είπα: «Κύριε Πρόεδρε, είμαι απ’ τα “φτενά χωράφια” της Άρτας, σαν κι αυτά που ύμνησε ο Γιώργος Κοτζιούλας. Εργάζομαι στο “Ριζοσπάστη” και είμαι διαπιστευμένος στο υπουργείο Υγείας απ’ το 1987».

–Και ποιά είναι το χωριό σου; ρώτησε.
–Τα **Ρετσιανά**. Είναι στο πεντηκαστό χιλιόμετρο του οδικού άξονα Άρτας–Καρδίτσας. Παλιότερα, ήταν τέτοια η απομόνωση του χωριού μου, που **«για να βρεθείς εκεί έπρεπε να ‘σαι ή τρελός ή δημοσιογράφος»**, όπως έγραψε το περιοδικό «Ταχυδρόμος» στις 6 Νοέμβρη του 1975.
– Αχ! Έχεις και ‘σύ πυτιά από μπομπότα με κίτρινο κα-

Ο Κ. Παπούλιας συγκαίρει το δημοσιογράφο Γ. Μουσαγά, όταν βραβεύτηκε απ’ το Ίδρυμα Μπότση

λαμπόκι από κοντή ρόκα (!) σχολίασε ο Πρόεδρος με μια ιδιαίτερη έκφραση.

– Ναί κύριε Πρόεδρε! Μόνο που δεν τη χορταίναμε τη μπομπότα, γιατί δεν έφτανε(!) είπα θαρατά.

Κούνησε το κεφάλι, ενώ τα χαρακτηριστικά του προσώπου του έδειξαν μια ιδιαίτερα έντονη βιωματική ανάμνηση.

Το καλαμπόκι από την «κοντή ρόκα», ή κοντόρ’κα, όπως προφέρεται με την ηπειρώτικη συκοπή της λέξης, καλλιεργούνταν σε μικρά χωράφια, «κρατημένα σε πεζούλες» πάνω σε πλαγιές. Ήταν τα ξηρικά χωράφια, γιατί δεν υπήρχε νερό να ποτιστούν. Στο χωριό μου αυτά τα χωράφια τα έλεγαν και πετσούρια. Το ψωμί απ’ το κίτρινο καλαμπόκι ήταν νόστιμο, αλλά λίγο.

Φαίνεται πως η στουρνάρωψυχη γή της Ηπείρου και ο λυρισμός της ανέχειας, που αποπνέει μέχρι σήμερα, κράτησαν στην αγκαλιά τους τον Κάρολο Παπούλια μέχρι τα στερνά της ζωής του...

Γιώργος Μουσαγάς

ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΕΣ-ΠΑΡΑΔΟΣΗ-ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ

Κωνσταντίνος Θ. Τσουμάκας παιδίατρος, καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Ο κ Καθηγητής ΕΚΠΑ Παιδιατρικής **Κωνσταντίνος Τσουμάκας, Ηπειρώτης από τον Καταρράκτη Άρτας**, χαρακτηρίζεται από την άριστη επιστημονική κατάρτιση και την καταξιωμένη ακαδημαϊκή δραστηριότητα. Σημαντική ήταν η δραστηριότητά του στο προπτυχιακό και το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών σε όλες τις δραστηριότητές του. Υπηρέτησε με συνέπεια, συνέχεια και σταθερότητα το χώρο της Παιδιατρικής σ' όλη τη σταδιοδρομία του με συνεχώς διευρυνόμενες αρμοδιότητες εκπαιδευτικού, επιστημονικού και ερευνητικού χαρακτήρα.

Το Διδακτικό έργο, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών χαρακτηρίζεται, μακρό, υπεύθυνο και συνεχές σε προπτυχιακό επίπεδο στην «Παιδιατρική», διδασκοντας παράλληλα και το μάθημα «Παιδικά Ατυχήματα και Δηλητηριάσεις». Συμμετείχε και στη διδασκαλία των μαθημάτων

«Θεραπευτική» και «Επειγοντολογία». Είχε επίσης υπεύθυνο και συνεχές διδακτικό έργο και με κλινική εκπαίδευση σε μεταπτυχιακό επίπεδο στην κατεύθυνση της Παιδιατρικής στους τομείς: «Επείγουσα Παιδιατρική φροντίδα», «Αρχές στην Παιδιατρική θεραπευτική», και συμμετείχε στη διδασκαλία των μαθημάτων «Ο Καρκίνος στην παιδική ηλικία», «Κοινωνική Παιδιατρική», «Σημειολογία στην Παιδιατρική» και με κατεύθυνση τη «Διαχείριση κρίσεων, μαζικών καταστροφών και επειγουσών καταστάσεων». Σε επίπεδο Διδακτορικών διατριβών και Διπλωματικών εργασιών υπήρξε Επιβλέπων Καθηγητής σε μεγάλο αριθμό φοιτητών.

Το Ερευνητικό του έργο είναι σημαντικό: έχει συμμετάσχει σε 60 και πλέον ερευνητικά προγράμματα, τα αποτελέσματα των οποίων έχουν ανακοινωθεί σε Συνέδρια Ελληνικά ή Διεθνή ή δημοσιευτεί σε έγκυρα Ιατρικά περιοδικά.

Το Επιστημονικό του έργο κρίνεται αρκετά σημαντικό με 250 και πλέον συνολικά δημοσιεύσεις σε έγκυρα Ιατρικά περιοδικά, Ελληνικά ή Διεθνή, και έχει λάβει πολλά βραβεία για επιστημονικές εργασίες ή ανακοινώσεις του. Έχει συμμετάσχει σε 400 και πλέον Επιστημονικά Συνέδρια, στην Ελλάδα και το Εξωτερικό, και σε 150 και πλέον Επιστημονικές συναντήσεις με διαλέξεις και εισηγήσεις. Έχει συγγράψει πολλά βιβλία και είναι μέλος Συντακτικής Επιτροπής Παιδιατρικών περιοδικών, κριτής επιστημονικών εργασιών για δημοσίευση σε Ιατρικά περιοδικά και κριτής εργασιών για ανακοινώσεις σε πολλά Πανελλήνια Παιδιατρικά ή Ιατρικά Συνέδρια.

Το Κλινικό του έργο είναι ιδιαίτερα σημαντικό υπηρετώντας επί 30 και πλέον έτη με εργατικότητα και υπευθυνότητα στην Α' Παιδιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Νοσοκομείο Παιδών «Αγία Σοφία» ως Επιμελητής, στο Νοσοκομείο ΚΑΤ ως Διευθυντής του Παιδιατρικού Τμήματος και στο Νοσοκομείο Παιδών «Αγλαΐα Κυριακού» ως Καθηγητής - Διευθυντής της Παιδιατρικής Κλινικής.

Το Διοικητικό του έργο είναι μακρό, υπεύθυνο και επιτυχές: ως Πρόεδρος του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, Αντιπρόεδρος του Παιδιατρικού Νο-

Ο Κώστας Τσουμάκας με τη σύζυγό του, Αγγελική

σοκομείου Πεντέλης, ως Γραμματέας του ΔΣ της Ένωσης Νοσοκομειακών Ιατρών της Αθήνας, ως μέλος πολλών Επιστημονικών Εταιρειών, του ΔΣ της Ελληνικής Παιδιατρικής Εταιρείας, του ΔΣ της Εταιρείας Εφηβικής Ιατρικής, του Επιστημονικού Συμβουλίου του ΠΕΣΥ, του Πειθαρχικού Συμβουλίου του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου, ως μέλος της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ως Πρόεδρος του Συλλόγου Διδακτικού και Επιστημονικού Προσωπικού, ως Αντιπρόεδρος του Ανωτάτου Επιστημονικού Συμβουλίου του ΕΟΦ και Πρόεδρος της Ελληνικής Ακαδημίας Παιδιατρικής.

«Για πολλούς Τζουμερκιώτες που "δεν είχαμε πού την κεφαλήν κλίνει", που δεν υπήρχε καμιά δυνατότητα να μετακομίσουμε στην Άρτα και στα Γιάννενα, το Γυμνάσιο Αγνάντων ήταν η σάνδα της σωτηρίας μας και αν δεν υπήρχε, αν οι Αγναντίτες με την προσωπική εργασία και τους εράνους που έκαναν δεν είχαν κτίσει το 1952 και αν οι Καθηγητές που δίδασκαν σε αυτό δεν έδιναν όλο τον εαυτό τους, σήμερα θα μας συναντούσατε λιπόσαρκους και ρακένδυτους στις βουνοκορφές παρέα με τα γιδοπρόβατα. Ό,τι κάναμε στη ζωή μας το οφείλουμε στα Άγναντα, στο Γυμνάσιο Αγνάντων».

Κώστας Τσουμάκας, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

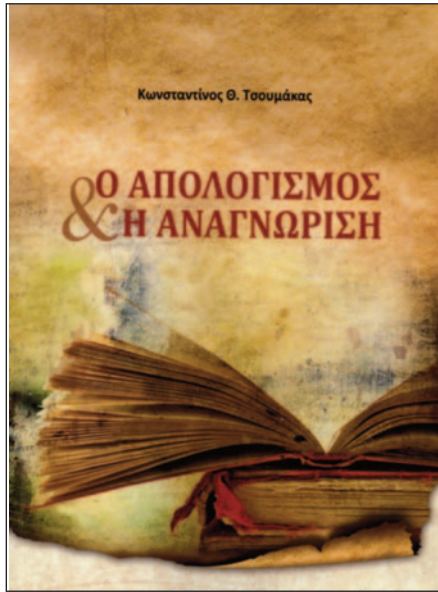

2 Νοεμβρίου 2019. Ιστορική η ομιλία του Καταρράκτη, το μαρτυρικό χωριό

Σταθμός η ομιλία του ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλου στην εκδήλωση μνήμης και τιμής των θυμάτων του ναζισμού και της πυρπόλησης του Μαρτυρικού Χωριού Καταρράκτη, το Σάββατο 2 Νοεμβρίου 2019. Δίδαξε αληθινό Τζουμερκιώτικο ήθος. Είναι πατριώτης, είναι υπόδειγμα!

«Τα ολοκαυτώματα μικρότερα ή μεγαλύτερα σε αριθμούς, δεν είναι απλά "εγκλήματα πολέμου", είναι θηριωδίες χωρίς προηγούμενο. Τα πολεμικά μέσα των ναζί ήταν αθέμιτα και απάνθρωπα. Η ψυχολογική βία, τα φρικτά βασανιστήρια, οι αθρόες εκτελέσεις αμάχων αδιακρίτως ηλικίας και φύλου, τα στρατόπεδα συγκέντρώσεων, τα κρεματόρια, οι διωγμοί, οι συλλήψεις, οι φυλακίσεις, οι γενοκτονίες, έδωσαν στο ναζισμό το χρίσμα της απανθρωπιάς και της θηριωδίας». (Κώστας Τσουμάκας. Από την ομιλία του Καταρράκτης 2/11/2019)

«Οι εκτελεσθέντες συγχωριανοί μας, μαζί με όλους τους άλλους της Ελληνικής επικράτειας, περιμένουν τη δικαίωσή τους, για όλα τα ναζιστικά εγκλήματα πολέμου και τις θηριωδίες που διαπράχθηκαν στη Χώρα μας».

Το βιβλίο που εξέδωσε με τον τίτλο: «Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ» είναι μια παρακαταθήκη προσφοράς και παρουσίσεως υψηλού διδακτικού ήθους.

Αντώνης Κοντός: Διαβάζοντας το βιβλίο του καλού μου συμπατριώτη και πολύ αξιόλογου συνάδελφου Κωνσταντίνου Τσουμάκα "Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ & Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ", θα πρόσθετα ακόμα στον τίτλο του βιβλίου ένα μεγάλο "ΕΥΓΕ" για την τεράστια θέληση και την άοκνη προσπάθειά του για να καταφέρει να γίνει ένας εξάιρετος επιστήμονας, Καθηγητής Παιδιατρικής, ένας διακεκριμένος Πανεπιστημιακός Δάσκαλος!

Μεγάλωσε, στο ορεινό χωριό των Τζουμέρκων, τον Καταρράκτη, σε μια φτωχή οικογένεια!

Στο σπίτι δεν υπήρχε άλλο κρεβάτι και κοιμόταν, όπως ο ίδιος αναφέρει, στο πάτωμα, στρωματσάδα, μαζί με τα δύο αδέρφια του!

Το ψωμί ήταν από καλαμπόκι αφού το "καθάριο" ψωμί από σιτάρι ήταν ανύπαρκτο!

Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε, γράφοντας στην πλάκα με το κοντύλι, όπως όλοι μας την εποχή εκείνη!

Γυμνάσιο πήγαινε στην Άγναντα κάνοντας καθημερινά 3 ώρες δρόμο, με βροχή, με παγωνιά, με χιόνια και με πολύ κρύο!

Όλες αυτές οι δυσκολίες στα πρώτα χρόνια της ζωής του, μετουσιώθηκαν σε μεγάλη δύναμη για να καταφέρει να κάνει το όνειρό του πραγματικότητα και να γίνει ένας μοναδικός επιστήμονας, Καθηγητής Παιδιατρικής με πλούσιο ερευνητικό, διδακτικό και συγγραφικό έργο! Κατάφερε δε να έχει την αναγνώριση, τον θαυμασμό, τον σεβασμό και την αγάπη όλων των παιδιάτρων!

Τάσος Χατζής: Γνώρισα από κοντά τον **Κώστα Τσουμάκα**, ως Παιδίατρο της Πανεπιστημιακής Κλινικής του Νοσοκομείου Παιδών Η Αγία Σοφία το 1995, όταν ανέλαβα τη Διεύθυνση της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας του ίδιου νοσοκομείου. Αν και τα πρώτα χρόνια η συνεργασία μας ήταν κυρίως στο ιατρικό

Γράφουν δύο συνάδελφοί του

Ο Τάσος Χατζής, μέλος του ΔΣ της ΠΣΕ και μέλος του ΔΣ του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών και ο Αντώνης Κοντός, Παιδίατρος - Πρόεδρος του Συλλόγου Κεντρικών Τζουμέρκων, σκιαγραφούν την προσωπικότητα του Κ. Τσουμάκα

επίπεδο, δύο άλλα στοιχεία με έκαναν να θεωρώ ότι ο Κώστας ήταν για μένα κάτι το ξεχωριστό από τους άλλους συναδέλφους του νοσοκομείου.

Πρώτο και κυριότερο η κοινή μας ηπειρώτικη καταγωγή, έστω κι αν οι τόποι μας ήταν σε άλλες περιοχές της Ηπείρου: τα Τζουμέρκα για τον Κώστα, το Πωγώνι για μένα. Είναι αλήθεια όμως ότι στο χώρο που βρισκόμασταν, δύσκολα αναδεικνυόταν αυτό το κοινό μας στοιχείο, καθ' όσον εκ των πραγμάτων εκεί κυριαρχούσε το ιατρικό - επιστημονικό γίγνεσθαι.

Δεύτερο κι εξίσου σημαντικό (γιατί αναδείκνυε τη σύνθετη προσωπικότητα του Κώστα), η κοινή μας πολιτική πορεία στο χώρο του ΠΑΣΟΚ. Αργότερα σ' αυτόν τον πολιτικό χώρο και ειδικότερα όσον αφορά στα υγιονομικά θέματα, ο **Κώστας Τσουμάκας** διακρίθηκε και για τις ηγετικές του ικανότητες, μέσα από το ρόλο του Γραμματέα του Τομέα Υγείας του ΠΑΣΟΚ.

Μερικά χρόνια αργότερα (επιστρέφοντας στο ιατρικό κομμάτι της περι-γραφής μου) βρήκα τον Κώστα Διευθυντή της Παιδιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου Ατυχημάτων ΚΑΤ, όπου εκμεταλλευόμενος τη φύση του νοσοκομείου μελετά και αναδεικνύει το μείζον θέμα της ελληνικής κοινωνίας: **ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ**.

Είναι από δικές του μελέτες που βγήκαν οι σημαντικές πληροφορίες για τη συχνότητα και το είδος των

ατυχημάτων της παιδικής ηλικίας, μαζί με τη νοσηρότητα και τη θνητότητα από αυτά.

Η γνώση ότι τα πιο πολλά ατυχήματα στα παιδιά συμβαίνουν μέσα στο σπίτι, ότι τα παιδικά ατυχήματα αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου της παιδικής ηλικίας από δικές του μελέτες προέκυψαν.

Όλα αυτά καταγράφονται στο εξαιρετικό βιβλίο του με τον ομώνυμο τίτλο.

Το έργο του αυτό επηρέασε και μένα στο να στραφώ μεταγενέστερα στη διάδοση του σοβαρού κινδύνου ατυχήματος στα παιδιά, μαζί με τον τρόπο πρόληψής τους, τον οποίο μετουσίωσα και σε ομιλίες σε παιδιά των Δημοτικών σχολείων όλης της Ελλάδας.

Στον **Κώστα Τσουμάκα** το οφείλω αυτό!

Η επιστημονική εξέλιξη του Κώστα αποκτά ακαδημαϊκό χαρακτήρα, όταν εκλέγεται Καθηγητής Παιδιατρικής στο Νοσηλευτικό Τμήμα της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου αναλαμβάνει (μαζί με άλλους αξιόλογους Καθηγητές) το βαρύ αλλά σημαντικό φορτίο να αναβαθμίσει επιστημονικά και επιχειρησιακά το ρόλο των νοσηλευτών και νοσηλευτριών της χώρας μας και να δημιουργηθούν έτσι νοσηλευτές και νοσηλεύτριες Πανεπιστημιακού επιπέδου!

Και σ' αυτή τη φάση της καριέρας του η συνεργασία μας συνεχίζεται μέσα από τη συμμετοχή μου (μαζί με τους συνεργάτες μου στη ΜΕΘ) στο εκπαιδευτικό κι

επιστημονικό έργο του Καθηγητή **Κώστα Τσουμάκα**.

Παράλληλα (και νομίζω ότι αυτό και ο Κώστας το χαιρόταν) μας δίνεται αρκετές φορές η ευκαιρία συναναστροφής μας, στα πλαίσια του κοινού μας είτε ιατρικού, είτε πολιτικού, είτε πολιτιστικού χώρου.

Και πάντα με την αμοιβαία χαρά και ευχαρίστηση της συνύπαρξης και της συνεργασίας.

Η φυσική μας απομάκρυνση λόγω αφυπηρέτησης από τα νοσοκομεία Παιδών, στα οποία κι οι δύο μας διανύσαμε πολλά χρόνια, δεν επηρέασε τη μεταξύ μας επικοινωνία.

Η συνέχιση της δραστηριότητας και των δύο μας, τόσο ιατρικής, όσο και πολιτικής - πολιτιστικής, δεδομένων και των πολλών μας κοινών σημείων, με κάνει να πιστεύω ότι με τον Κώστα δε θα χαθούμε και ότι θα συνεχίσουμε πλάι - πλάι να προσφέρουμε τις υπηρεσίες μας όπου η πατρίδα μας μάς έχει ανάγκη.

Θεωρώ τύχη και τιμή που στο δρόμο μου βρέθηκε ο **Κώστας Τσουμάκας** (ή εγώ στο δικό του - το ίδιο είναι) και από αυτή την κοινή διαδρομή (χάρη σ' αυτόν) μόνο καλές αναμνήσεις έχω, στις οποίες άλλωστε είμαι σίγουρος ότι θα συνεχίζουν να προστίθενται κι' άλλες...

Αν αποτολμούσα μια αξιολόγηση του αγαπητού Κώστα, θα πρόσθετα ότι, πέραν της ευστροφίας, της επισημοσύνης, των πολλών ικανοτήτων και της διορατικότητας (που φάνηκαν από τα στοιχεία που παρέθεσα), πάνω απ' όλα θα έβαζα τη μεγαλοσύνη της ψυχής του, χάρισμα που δεν αποκτιέται έτσι απλά, αλλά αποτελεί τη συνισταμένη της καταγωγής, της οικογένειας, του ιδίου και των συνθηκών που βρέθηκε.

Στον **Κώστα Τσουμάκα** όλα αυτά έδωσαν απόλυτα αρμονικό!

Η λειτουργική αποκατάσταση του ιστορικού-εμβληματικού κτηρίου «Βούλγαρη» στην Παραμυθιά Θεσπρωτίας

Λειτουργικό πρόκειται να καταστεί το εμβληματικό ιστορικό κτίριο «Βούλγαρη» στην Παραμυθιά Θεσπρωτίας, ύστερα από τις υπογραφές της σύμβασης ανάμεσα στον δήμαρχο Σουλίου Γιάννη Καραγιάννη και την ανάδοχο εταιρεία.

Μετά την αποπεράτωση των εργασιών, που σύμφωνα με την συμβατική υποχρέωση προβλέπεται μετά από 18 μήνες, το κτίριο που αποτελεί δωρεά της οικογένειας Βούλγαρη θα χρησιμοποιηθεί ως πολυχώρος τέχνης, ιστορίας, πολιτισμού και εκπαίδευσης. Το έργο εντάχθηκε στο ΕΣΠΑ και ο προϋπολογισμός του ανέρχεται στο ποσό των δύο εκατομμυρίων διακοσίων πενήντα χιλιάδων ευρώ. Εκτός των εργασιών επισκευής, συντήρησης και ανάδειξης, περιλαμβάνεται επίσης η ανέγερση και του περιβάλλοντος χώρου.

Η αλλαγή χρήσης του κτηρίου που από το 1937 έως το 2009 λειτούργησε ως δημοτικό σχολείο γίνεται με την συγκατάθεση της οικογένειας «Bulgari», μετά τη συνάντηση που είχε η προηγούμενη Δημοτική Αρχή Σουλίου στην Ρώμη. Πήρε το όνομά του από τους ευεργέτες Γιώργο

Το κτίριο δωρεάς του οίκου «Βούλγαρη» που λειτούργησε 1938-2009 Δημοτικό Σχολείο

και Κώστα Βούλγαρη, οι οποίοι υλοποίησαν επιθυμία του πατέρα τους **Σωτήριου Βούλγαρη**, του γνωστού τεράστιου σήμερα οίκου κοσμημάτων και μόδας "Bulgari", ο οποίος ξεκίνησε την διαδρομή του από την Παραμυθιά.

Αναλυτικότερα, στο κτήριο θα λειτουργήσουν: Διαδραστική έκθεση για την οικογένεια Βούλγαρη.

Διαδραστικές εκθέσεις για την Παραμυθιά, την μυθολογία και την ιστορία της περιοχής Σουλίου και Αχέρωντα. Χώροι τέχνης, ψυχαγωγίας και βιβλιοθήκης. Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης, Καφεενείο και εκθετήριο.

Ο ΟΙΚΟΣ «BYLGARI» ΚΑΙ Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΟΥ

Γνωστός σε όλο τον κόσμο σήμερα ο Οίκος «BYLGARI» με τα περιζήτητα δημιουργήματα αργυροχρυσοκοϊτάς. Άγνωστη όμως στους πολλούς η εμβληματική μορφή του δημιουργού του, **ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ**, και οι περιπέτειές του.

Γεννήθηκε στην Παραμυθιά το 1857. Ήταν γιος του **Γεώργιου Βούλγαρη** και της **Ελένης Στρουγγάρη** από την Παραμυθιά Θεσπρωτίας. Εκεί έμαθε τα πρώτα του γράμματα και από νεαρή ηλικία, κάτω από αμέτρητες δυσκολίες και κινδύνους, ακολουθούσε, ως πλανόδιος πωλητής τον αργυροχρυσόχοδο πατέρα του, αφού στο μεταξύ είχε εξοικειωθεί με την πατροπαράδοτη οικογενειακή απασχόληση. Εκείνη την εποχή (1857), η τουρκοκρατούμενη Ήπειρος στέναζε κάτω από τα ανήκουστα βασιανιστήρια του κατακτητή και το μαγαζί της οικογένειας Βούλγαρη παραδόθηκε στις φλόγες. Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο Σωτήριος εγκαταλείπει την Παραμυθιά, εγκαθίσταται, για λίγο στην Κέρκυρα, για να καταλήξει στην Ιταλία, με πρώτο σταθμό τη Νάπολη και οριστικό τη Ρώμη, όπου, ύστερα από αρκετές περιπέτειες, ανοίγει δικό του κατάστημα, με εκλεκτούς σχεδιαστές και τεχνίτες και με τη φροντίδα οι δημιουργίες του να φέρουν τη σφραγίδα της οικογενειακής παράδοσης και να γίνονται ανάρπαστες. Μαθαίνει τα μυστικά του επαγγέλματος στους δυο γιούς του και σύντομα πατέρας και γιοί γίνονται διάσημοι

κοσμηματοποιοί και τα προϊόντα σε είδη αργυροχρυσοκοϊτάς κατακτούν την παγκόσμια αγορά. Δε λησμόνησε όμως ο **Σωτήριος Βούλγαρης** την καταγωγή του και τον τόπο της γενέτειράς του, την Παραμυθιά, γι αυτό πεθαίνοντας, το 1932, άφησε στους γιούς του δυο παρακαταθήκες: Στον τάφο του, που βρίσκεται σήμερα στο Κοιμητήριο των Ξένων, στη Ρώμη, να γραφεί το όνομά του, στην επιτύμβια πλάκα με γράμματα ελληνικά, και στην Παραμυθιά να κτιστεί, με έξοδά του, στο κέντρο της πόλης, το περίφημο Δημοτικό Σχολείο της Παραμυθιάς, ένα πραγματικό πέτρινο αριστούργημα, με όλες τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για τη διδασκαλία, την άνετη διακίνηση και τη σίτιση των μαθητών, που θεωρήθηκε ένα από τα τελευταία εκπαιδευτικά συγκροτήματα της Ηπείρου, εκείνη την εποχή. Ακολούθησε, στο σημείο αυτό, την τακτική των εμπόρων -ευεργετών που ταύτισαν την Ευεργεσία με την Παιδεία. Τόσο τα παιδιά του **Σωτήρη Βούλγαρη**, όσο και τα εγγόνια

Σωτήρης Βούλγαρης, ο δημιουργός του οίκου "BULGARI"

του τίμησαν κατ' επανάληψη τη γενεαίρά του, με αλληπάλληλες επισκέψεις και με την εκδήλωση ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα της εγγονής του Άνας Βούλγαρη η οποία μιλούσε άπταιστα ελληνικά, να καταστεί το ιστορικό αυτό κτίριο της πόλης ένα πρότυπο κέντρο Παιδείας και Πολιτισμού.

Σήμερα ο οίκος «BYLGARI» βρίσκεται στα χέρια της τρίτης γενιάς, το δε επικειρηματικό δαιμόνιο πέρασε από τον παππού Σωτήριο στα παιδιά του και στα εγγόνια του, με αποτέλεσμα να θεωρείται πραγματικός κολασσός στο είδος του, και να επιβεβαιώνεται, μαζί με τους άλλους μεγάλους Ηπειρώτες Εμπόρους-Ευεργέτες, την κοινή αποδεκτή αντίληψη ότι οι Ηπειρώτες της Διασποράς, Με την πλούσια δράση τους και την προσφορά τους, αποτελούν ένα μοναδικό παγκόσμιο φαινόμενο.

Σπύρος Εργολάβος, συνταξιούχος Εκπαιδευτικός

«Κερνάμε Ήπειρο» στο Ζάππειο

Αντιπροσωπεία της ΠΣΕ Μάκης Κιάμος, Μαρίκα Γκόνη, Αντώνης Κονιάς με την Αντιπεριφερειάρχη Τασία Σίμου

Η Περιφέρεια Ηπείρου συνεχίζοντας την υποστήριξη ενεργειών προβολής και προώθησης των αγροτικών προϊόντων των παραγωγών μας, και στα πλαίσια μιας δυναμικής και εξωστρεφούς πολιτικής ανάδειξης της πλούσιας παραγωγής της Ηπειρωτικής Γης αναλαμβάνει από κοινού με τους παραγωγούς τη διοργάνωση εκθέσεων με τοπικά προϊόντα της Ηπείρου.

Τέτοιες εκθέσεις πραγματοποιήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια στα Σύβοτα, στην παραλία της Πρέβεζας, στην Άρτα.

Φέτος, η καρδιά της Ηπείρου για το τρίμηνο, 17 έως και 19 Δεκεμβρίου 2021 «χτύπησε» στο Ζάππειο Μέγαρο που δημιούργησαν οι Μεγάλοι Ηπειρώτες Ευεργέτες και που αποτελεί ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα τοπία της Πρωτεύουσας της Ελλάδας.

Κατά τη διάρκεια της παρουσίας της Ηπείρου στο Ζάππειο οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τοπικά προϊόντα, αλλά να δοκιμάσουν γεύσεις «καθαρά Ηπειρωτικές» και να διασκεδάσουν με ηπειρωτική μουσική και χορούς.

Τα εγκαίνια της έκθεσης έγιναν παρουσία του Προέδρου της Βουλής, Υπουργών, Βουλευτών και του Περιφερειάρχη Ηπείρου Αλέξανδρου Καχριμάνη.

Ο περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Καχριμάνης, με τον πρόεδρο της ΠΣΕ Μάκη Κιάμο και τον Αντώνη Κονιά, μέλος της ΠΣΕ στα εγκαίνια της έκθεσης

Στα κορυφαία το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων με νέα διεθνή κατάταξη

Σημαντική διάκριση για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το οποίο καταλαμβάνει την 75η θέση μεταξύ ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων, την 232η θέση παγκοσμίως και παραμένει 1ο ανάμεσα στα ελληνικά Πανεπιστήμια, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του συστήματος κατάταξης «UI Greenmetric World University Rankings» για το 2021.

Να επισημανθεί ότι σε σχέση με την περσινή παγκόσμια κατάταξη, το Πανεπιστήμιο βελτίωσε τη θέση του κατά 156 θέσεις (από την 388η θέση στη 232η θέση).

Η κατάταξη στηρίχτηκε στην αξιολόγηση 956 Πανεπιστημίων από 80 χώρες, έχοντας λάβει υπόψη μια σειρά κριτηρίων που αφορούν σε ενέργειες και πολιτικές των πανεπιστημίων σε υποδομές, ενέργεια και κλιματική αλλαγή, διαχείριση αποβλήτων και νερού, μεταφορές και περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Αξίζει να σημειωθεί η εξαιρετική επίδοση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων (WS Ranking 24) και την ανάπτυξη «πράσινων» υποδομών των πανεπιστημιούπολεων (SI Ranking 210), ενώ μεγάλη ενίσχυση παρουσιάζει όσον αφορά το κριτήριο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Μέχρι 31 Ιανουαρίου η έκθεση «Εξοδος» του Θεόδωρου Παπαγιάννη

Παρατείνεται η έκθεση γλυπτικής «Εξοδος» του **Θεόδωρου Παπαγιάννη** μέχρι και τη Δευτέρα 31 Ιανουαρίου, αντί για 7 Ιανουαρίου όπως είχα αρχικά προγραμματιστεί.

Η έκθεση πραγματοποιείται στον Πολιτιστικό Πολυχώρο «Δ. Χατζής».

Ο Δήμαρχος Ιωαννίνων **Μωυσής Ελισάφ** στον χαιρετισμό που απέστειλε ανέφερε ότι είναι μεγάλη τιμή να φιλοξενηθεί μια έκθεση του **Θεόδωρου Παπαγιάννη** κατά τη διάρκεια της δικής του θητείας στην πόλη.

«Η "Εξοδος" εντάσσεται σε αυτό το πνεύμα ενδοσκόπησης με την απαράμιλλη αισθητική του καλλιτέχνη να διαποτίζει το έργο τοποθετώντας τον θεατή μέσα στη συγκλονιστική ιστορία των κατοίκων του Μεσολογίου κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης. Πρόκειται για έναν πολλαπλό συμβολισμό που σμιλεύει την εθνική ταυτότητα αλλά και που επίσης διαπνέεται από πανανθρώπινες αξίες.

Αυτές οι πανανθρώπινες αξίες είναι και η σημασία της Τέχνης του Παπαγιάννη. Η "Εξοδος" εμπνέει και φωτίζει το δρόμο για τη συλλογικότητα σε ατομικιστικούς καιρούς, απομονώνει ένα μέρος ενός ένοχου και ηρωικού παρελθόντος ώστε να ανοίξει μια πύρρα για το μέλλον, για την ανάγκη μιας συλλογικής προσπάθειας απέναντι σε οποι-

οδήποτε εμπόδιο με στόχο την κοινωνική μας ευμερία που τόσο έχουμε ανάγκη σήμερα έπειτα από δεκαετίες που θεωρούσαμε αρκετά πράγματα ως δεδομένα.

Δεν θα μπορούσε λοιπόν να ολοκληρωθεί πιο εύστοχα ένα δύσκολο έτος που παρά τις πρωτόγνωρες συνθήκες στις οποίες μας δοκίμασε, μας υπενθύμισε τις θυσίες που οι πρόγονοί μας έκαναν ώστε να μπορούμε εμείς να συνεχίζουμε να λειτουργούμε και να δημιουργούμε ως ελεύθεροι άνθρωποι. Ταυτόχρονα και με την επίσης συμβολική ολοκλήρωση της έκθεσης τις πρώτες μέρες του νέου έτους, η "Εξοδος" του Θεόδωρου Παπαγιάννη

μας δίνει και μια αίσθηση ελπίδας. Οι θυσίες που κάναμε δεν πρόκειται να καθούν στο πέρασμα του χρόνου. Σοφότεροι πια θα συνεχίσουμε συλλογικά να επιδιωκθώνουμε το νήμα του χρόνου όπου αυτό έχει κοπεί ...» κατέληξε.

Ο ίδιος ο καλλιτέχνης **Θεόδωρος Παπαγιάννης** αναφέρει σχετικά με την έκθεση:

«Η έκθεση αυτή είναι αφιερωμένη στα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση.

Το να μεταφέρει κανείς το γεγονός αυτό στη γλυπτική ήταν μια δύσκολη υπόθεση. Προσπάθησα με συμβολικό τρόπο να δώσω στο θεατή να κατανοήσει την τραγικότητα του συμβάντος».

Σύλλογος Ηπειρωτών Ηλιούπολης

Ο «Σύλλογος Ηπειρωτών Ηλιούπολης» είναι από τους πιο παλιούς και δυναμικούς συλλόγους Ηπειρωτών της Αττικής.

Ιδρύθηκε το 1976. Όπως αναφέρει ένας εκ των ιδρυτών του, ο αείμνηστος **Παναγιώτης Δήμου**, το 1975 ήλθαν σε μια πρώτη συνάντηση γνωριμίας ο αείμνηστος **Αθανάσιος Καρακώστας**, ο **Σταύρος Παπαμώκος** και ο ίδιος, με τη συνδρομή ενός βιβλιοπώλη της περιοχής, του **Βασίλη Χαράλαμπιδη**, μη Ηπειρώτη αλλά με πολλές γνωριμίες στην πόλη. Ήταν οι πρωτεργάτες, οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν, ώστε να συνταχτεί το καταστατικό, να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός μελών, για να εγκριθεί το καταστατικό, πράγμα που επετεύχθη το 1976. Ιδρύθηκε ο σύλλογος, έγιναν οι πρώτες αρχαιεσίες, ο **Αθανάσιος Καρακώστας** εξελέγη ο πρώτος πρόεδρος, ο οποίος με την εργατικότητα και την εντιμότητά του έθεσε τις βάσεις και μέσα σε ελάχιστο χρόνο πέτυχε

Από αριστερά: **Κωνσταντίνος Σίντρας**, **Δανάη Αλεξίου**, **Παναγιώτης Δήμου**, **Αθανάσιος Καρακώστας**, **Χαράλαμπος Νούσιος**, **Χριστόφορος Παππάς**, **Παναγιώτης Μαντζιος** και **Γιάννης Κωστούλας**

την αποδοχή και την αναγνώριση του συλλόγου από την κοινωνία της Ηλιούπολης.

Με τη φροντίδα, το ζήλο και το πάθος που επέδειξαν τα μέλη του συλλόγου υπό την εποπτεία και καθοδήγηση των εκάστοτε Διοικητικών Συμβουλίων έγινε κατορθωτό ο Σύλλογός μας να είναι από τους δυναμικότερους τοπικούς συλλόγους όχι μόνο στην Ηλιούπολη, αλλά και στην Αττική γενικότερα, να υλο-

ποιούνται οι βασικοί του στόχοι – η διατήρηση των δεσμών των μελών του με τον τόπο καταγωγής τους και η προβολή της Ηπείρου μας και του πλούσιου λαϊκού και όχι μόνο πολιτισμού της με κάθε μορφής εκδηλώσεις.

Η δράση του Συλλόγου

Αναφέρουμε ορισμένες από τις δράσεις του Συλλόγου που άφησαν τη σφραγίδα τους στην πόλη μας.

Από το 1983 ο σύλλογός μας γιορτάζει τα Κούλουμα στην περιοχή του Προφήτη Ηλία, εκεί ψηλά στον Υμηττό, προσφέροντας δωρεάν στα μέλη και στους φίλους τους, αλλά και στους επισκέπτες πλούσια εδέσματα, τα οποία ετοιμάζονται με περιεσσή φροντίδα από τις γυναίκες μέλη και φίλες τους συλλόγου, άφθονο κρασί και παραδοσιακά λαγάνια – προσφορά των αρτοποιών της πόλης τους οποίους και ευχαριστούμε. Ο ήχος του κλαρίνου αντηχεί στις πλαγιές του βουνού φτάνοντας ως την πόλη και στο χοροστάσι που δημιουργήθηκε ήδη από το 1983-84 με τη συμβολή του Συλλόγου μας αλλά και του Δήμου Ηλιούπολης οι χοροί διαρκούν ως αργά το απόγευμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο πρώτος κλαρινίστας που ανηφόριζε προς το δυσπρόσιτο λοφίσκο του Προφήτη Ηλία εκείνης της εποχής ήταν ο πατριάρχης του

Κούλουμα στον Προφήτη Ηλία. Ηλιούπολη 2001

Από το 1989 χιλιάδες φίλες αίματος. Προσφορά των Ηπειρωτών

Ηπειρώτικου κλαρίνου, ο **Τάσος Χαλκιάς** με την κομπανία του.

**Ανδριάντας Ηπειρώτισσας γυναί-
κας.** Στην πλατεία 28^{ης} Οκτωβρίου στην Ηλιούπολη, για όσους δεν γνωρίζουν είναι η πρώτη πλατεία που συναντά ο επισκέπτης κατεβαίνοντας την Ελευθερίου Βενιζέλου-Κατεχάκη προς την Ηλιούπολη, ο σύλλογος έστησε ανδριάντα προς τιμήν της Ηπειρώτισσας γυναίκας για τη συμβολή της στους αμυντικούς αγώνες της

πατρίδας μας.

Το 1988 απέκτησε ιδιόκτητη αίθουσα 150 τ.μ. με την οικονομική συνδρομή μελών, φίλων και χορηγών του συλλόγου. Τα μέλη κατέβαλαν μεγάλη προσωπική εργασία, γιατί στην ουσία παρελήφθη ένα γιοστό. Το μετέτρεψαν όμως σε έναν όμορφο και ζεστό χώρο που χρησιμοποιείται ως αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Η αίθουσα νομιμοποιήθηκε αργότερα, αφού υπεβλήθη αίτημα για αλλαγή χρήσης του

Μέρος της ιδιόκτητης αίθουσας του Συλλόγου Ηπειρωτών Ηλιούπολης

οικήματος –εμφανιζόταν αρχικά ως αποθήκη– και έγιναν οι απαιτούμενες ενέργειες από τον μηχανικό και μέλος του συλλόγου **Ανδρέα Βασιλείου** και την κόρη του **Μαρία Βασιλείου**

Διατρεί τράπεζα αίματος στο Νοσο-
θήκη– και έγιναν οι απαιτούμενες ενέργειες από τον μηχανικό και μέλος του συλλόγου **Ανδρέα Βασιλείου** και την κόρη του **Μαρία Βασιλείου**

Το Ηπειρώτικο πανηγύρι Ηλιούπολης

Είναι ένας από τους ελάχιστους Συλλόγους που διοργανώνει διήμερο παραδοσιακό πανηγύρι στην Ηλιούπολη από το 1993 ανελλιπώς από το οποίο παραelaύνει πλήθος κόσμου Ηπειρώτες και μη και τις δυο ημέρες. Οι καλλιτέχνες Ηπειρώτες καταξιωμένοι, πιστοί υπηρέτες του γνήσιου παραδοσιακού τραγουδιού, μας ταξιδεύουν με τα μελίσματά τους στους κάμπους και στα βουνά, στις θάλασσες, τα δάση, στις ομορφιές των χωριών μας και όλης της Ελλάδας. Σκόπιμα δεν θα αναφέρουμε ονόματα, γιατί θα ξεχάσουμε ίσως κάποιους και αυτό θα ήταν άδικο. Είναι τόσοι πολλοί. Αυτό που θα πούμε είναι ότι τους αγαπάμε και τους ευχαριστούμε.

Διήμερο Ηπειρώτικο πανηγύρι. Η Ήπειρος για δυο μέρες–κάθε χρόνο– «εγκαθίσταται» στην Ηλιούπολη

1980. Τα εγκαίνια του ανδριάντα της Ηπειρώτισσας γυναίκας

Ουσιαστική η παρουσία του Συλλόγου Ηπειρωτών Ηλιούπολης και στην έναρξη, αλλά και στη λήξη των Ολυμπιακών αγώνων 2004

♦ Διαθέτει αξιόλογο βεστιάριο παραδοσιακών ενδυμασιών με ενδυμασίες από την περιοχή του Σουλίου και του Ζαγορίου, της Κόνιτσας και των Ιωαννίνων (αστική γυναικεία ενδυμασία).

♦ Έχει σε λειτουργία (5) πέντε χορευτικά τμήματα με πάνω από 100 χορευτές, τα οποία λαμβάνουν μέρος σε πολιτιστικές εκδηλώσεις του Συλλόγου μας, αλλά και άλλων φορέων της πόλης μας και όχι μόνο. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε ορισμένες εκδηλώσεις στις οποίες συμμετείχαν τμήματα χορευτικά του Συλλόγου μας.

♦ 2004. Συμμετοχή στην τελετή λήξης των Ολυμπιακών αγώνων με πρωτοχορευτή τον **Γιάννη Κοντογιώργο**. Συμμετείχε ο Σύλλογος και στις τελετές έναρξης και λήξης των Παραολυμπιακών αγώνων.

♦ 2002. Μετάβαση χορευτικού τμήματος στις γιορτές του Σουλίου ύστερα από πρόσκληση του Δήμου Παραμυθιάς.

♦ Εμφάνιση στην εκπομπή της Δήμητρας Γκουνοτζίνα «Όπως μας αρέσει».

♦ Συμμετοχή χορευτικού σε εκδηλώσεις της ΠΣΕ (Πίτα του Ηπειρώτη, εκδήλωση στο θέατρο Πέτρας κλπ.).

Ουσιαστική η παρουσία του Συλλόγου Ηπειρωτών Ηλιούπολης και στην έναρξη, αλλά και στη λήξη των Ολυμπιακών αγώνων 2004

♦ Παρουσία και συμμετοχή του Συλλόγου σε εκπομπές «Το αλάτι της γης», «on ert» της ΕΡΤ.

♦ Εμφάνιση του χορευτικού του Συλλόγου σε εκδήλωση του Συλλόγου “Πωγώνι” στο Χίτον (2017)

♦ Συμμετοχή αντιπροσωπευτικού τμήματος σου χορευτικού σε εκδήλωση της ΠΣΕ στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού.

♦ Συμμετοχή σε εκδήλωση της Πε-

ριφέρειας Αττικής στο Πεδίον του Άρεως.

Κάθε χρόνο την παραμονή της εορτής του Προφήτη Ηλία ο Σύλλογος κάνει αρτοκλασία στο εκκλησάκι του Αγίου, εκεί ψηλά στον Υμηττό, που χάριν των Ηπειρωτών αναγνωρίστηκε ως ένας από τους ομορφότερους χώρους αναψυχής στην Ηλιούπολη. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις αρχές τις δεκαετίας του '80 ένα μικρό μονοπάτι δύσβατο οδηγούσε στο γραφικό

εκκλησάκι, το οποίο διανοίχτηκε με πρωτοβουλία του Συλλόγου μας σύμφωνα με μαρτυρία του Ιωάννη Κωστούλα, ιδρυτικού μέλους του Συλλόγου και δραστήριου μέλους του Δ.Σ επί σειράν δεκαετιών μέχρι και σήμερα.

♦ Πραγματοποιεί συχνά διαλέξεις που αναφέρονται σε θέματα εθνικά, κοινωνικά, οικονομικά, επισημονικά κ.λπ. και διοργανώνει ποικίλου περιεχομένου εκδηλώσεις και δράσεις.

♦ Εκδήλωση στο μουσείο Εθνικής Αντίστασης με θέμα «Το γεφύρι

της Άρτας» (2014)

♦ Εκδήλωση αφιερωμένη στα «Μαρτυρικά Χωριά της Ηπείρου και τη σφαγή στο Κομμένο της Άρτας».

♦ Εκδηλώσεις για το έπος του '40 και την απελευθέρωση των Ιωαννίνων στο Δημαρχιακό Μέγαρο της Ηλιούπολης.

♦ Παρουσίαση σε εκπομπές του διαδικτυακού ραδιοφώνου της πόλης.

♦ Εκδήλωση με θέμα «Το δημοτικό τραγούδι στο έπος του '40» με συμμετοχή της χορωδίας και του χορευτικού του Συλλόγου.

♦ Εκδήλωση με θέμα «Μεταμόσχευση μυελού των οστών» σε συνεργασία με την αιματολογική εταιρία και το Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός».

♦ Παρουσίαση του βιβλίου του Χρήστου Τούμπουρου «Με την Ηπειρώτικη λαλιά».

♦ Συμμετοχή σε δένδροφυτεύσεις στα καμένα τμήματα του Υμηττού.

♦ Από τη δεκαετία του 1990, δειλά στην αρχή και πολύ δυναμικά αργότερα έκανε την εμφάνισή της η θεατρική ομάδα του Συλλόγου έχοντας ως διδασκάλους την Λαμπρινή Τασούλα, τον αείμνηστο συμπατριώτη μας **Αργύρη Ντούσια**, την **Αλέκα Χαϊδάρη** και την **Μαργαρίτα Μαραζοπούλου** τα τελευταία χρόνια, οι οποίοι είχαν την ευθύνη της διδασκαλίας και γενικά την επιμέλεια συνολικά της παράστασης (σκηνοθεσία, σκηνογραφία, ενδυματολογία κλπ.).

♦ Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιες από τις θεατρικές παραστάσεις που ομολογουμένως σημείωσαν εξαιρετική επιτυχία.

♦ «Για την τιμή» του Χρήστου Χρηστοβασίλη στο Αλσάκι της Ηλιούπολης Δημήτρης Κιντής, προς τιμήν της Ηπειρώτισσας μάνας.

♦ «Η Ηπειρώτισσα μόνε» σε κείμενα του **Χρήστου Τούμπουρου** που παρουσιάστηκε στην Ηλιούπολη, στην Καλλιθέα, το Χαϊδάρη και την Αργυρούπολη.

♦ «Ηπειρος και Ξενιτιά» σε κείμενα του Χρήστου Τούμπουρου.

♦ Θεατρική παράσταση στο Δημαρχιακό Μέγαρο για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση της Ηπείρου.

♦ Η θεατρική ομάδα και το χορευτικό συμμετείχαν στην αναβίωση του Ηπειρώτικου γάμου που έγινε στον Δήμο Ελληνικού σε συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους των Ηπειρωτών και των νοτίων προαστίων με χορηγία των εκπαιδευτηρίων Ζώνη.

♦ Τα τελευταία χρόνια λειτουργεί και χορωδία. Ευχαριστούμε τον Βαγγέλη Κώτσου για την προσφορά του. Έκανε ήδη τα πρώτα δειλά της βήματα συμμετέχοντας σε φεστιβάλ της ΠΣΕ ή άλλων φορέων.

♦ Αξιόλογη είναι η φιλανθρωπική δράση του συλλόγου και η αλληλεγγύη προς τους αναξιοπαθούντες συνανθρώπους. Βοήθησε κατά καιρούς σεισμοπαθείς, ομογενείς Βορειοηπειρώτες, ενισχύει τακτικά φιλανθρωπικά ιδρύματα και τράπεζες αγάπης ενοριών της Ηλιούπολης, συμμετείχε σε εκδηλώσεις για τη στήριξη των παιδιών με ειδικές δυνατότητες «Ο Καλός Σαμαρείτης», προσφέρονται τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης σε ιδρύματα. Ακόμη και μεσούντος του κορωνοϊού ο Σύλλογος στάθηκε αρωγός προς άπορους συμπολίτες παρέχοντάς τους τρόφιμα. Προσέφερε επίσης τρόφιμα στο Κοινωνικό Παντοπωλείο της πόλης μας.

♦ Στήριξε και στηρίζει προσπάθειες Συλλόγων, όποτε ζητηθεί. Η αίθουσα εκδηλώ-

σεων έχει παραχωρηθεί «καί» επανάληψιν» σε Συλλόγους για να διοργανώσουν εκεί εκδηλώσεις ή γενικές συνελεύσεις.

• Το 2010 προσφέραμε με πολλή αγάπη κι ενθουσιασμό τη βοήθειά μας για τη διοργάνωση και πραγματοποίηση του πρώτου τους πανηγυριού στο Σύλλογο Ηπειρωτών Γλυφάδας.

• Μια πρωτοβουλία του Συλλόγου μας, η οποία έτυχε θερμής αποδοχής από τους συμπατριώτες μας επαγγελματίες καταστηματάρχες της πόλης μας είναι η αναβίωση του εθίμου του Λαζάρου και των παραδοσιακών Ηπειρώτικων Καλάντων που τραγουδούν (ομάδες) μέλη και φίλοι του Συλλόγου ντυμένοι με τις παραδοσιακές φορεσιές στα καταστήματα της πόλης.

Διοργανώνει ημερήσιες εκδρομές και απογευματινούς περιπάτους

• Οργανώνει επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία κλπ.

• Παρακολουθεί θεατρικές παραστάσεις

• Βραβεύει κάθε χρόνο τους αριστούχους μαθητές Γυμνασίων και Λυκείων και τους εισαγόμενους στα ΑΕΙ και ΤΕΙ

• Διοργανώνει γιορτές Χριστουγεννιάτικες στο χώρο του Συλλόγου και μοιράζει δώρα στα παιδιά

• Συμμετέχει κάθε χρόνο στην τελετή του Αγιασμού των Υδάτων στο Κολυμβητήριο της Ηλιούπολης όπου κερνά τους παρευρισκόμενους τσίπουρο και εδέσματα Συμμετέχει με πολυπληθές άγημα στις

επετειακές εκδηλώσεις και παρελάσεις της 28ης Οκτωβρίου και την 25^η Μαρτίου

• Ανταποκρίνεται στις προσκλήσεις τοπικών και πολιτιστικών Συλλόγων της περιοχής συμμετέχοντας με χορευτικά τμήματα σε εκδηλώσεις που διοργανώνουν

• Διαθέτει πλούσια δανειστική βιβλιοθήκη

• Κατά καιρούς έχει εκδώσει ημερολόγια με θέματα που αναφέρονται αποκλειστικά στην Ηπειρο

Με την δράση του σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πνευματικής και πολιτιστικής ζωής της πόλης σε συνεργασία με όλους τους φορείς που δραστηριοποιούνται στην Ηλιούπολη συμβάλλει στο «Πολιτιστικό γίγνεσθαι» του τόπου παράγοντας ένα πλουσιότερο έργο που τιμά την παράδοση και σέβεται το παρελθόν, πιστεύοντας βαθύτατα στα λόγια του ποιητή πως «αβήνοντας ένα κομμάτι του παρελθόντος είναι σαν να αβήνεις ένα αντίστοιχο κομμάτι από το μέλλον».

Γεώργιος Ζιάβρος

ΥΣΤΑΤΟ ΧΑΙΡΕ ΣΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΕΝΩΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Απεβίωσε ένα εξαιρετικό στέλεχος της Ηπειρωτικής αποδημίας ο Γεώργιος Ζιάβρος ο οποίος είχε διατελέσει για πολλά χρόνια πρόεδρος του Συλλόγου Ηπειρωτών Κορινθίας «Η ΠΙΝΔΟΣ».

Σαν κεραυνός εν αιθρία διαδόθηκε η είδηση του αιφνίδιου θανάτου του, επί μία δωδεκαετία, δραστήριου προέδρου του Συλλόγου Ηπειρωτών Κορινθίας «Η Πίνδος» κι εκλεκτού εκπαιδευτικού, **Γιώργου Ζιάβρου**.

Με απερίγραπτη θλίψη και οδύνη δεχτήκαμε το μαντάτο φίλοι, συμπατριώτες και συναγωνιστές του στο μετερίζι της προάσπισης και διάδοσης των πολιτισμικών ιδεωδών και παραδόσεων της πατρώας Ηπειρωτικής γης στον τόπο μόνιμης διαμονής και εργασίας μας, την Κορινθία. Στις δύσκολες συνθήκες που βιώνουμε, σε συνδυασμό με την ραγδαία επιδείνωση της υγείας του δάσκαλου, δυστυχώς στάθηκε αδύνατη η έγκαιρη ενημέρωση και η ενεργή συμμετοχή στο πένθος της οικογένειας. Σήμερα, λίγες μόλις μέρες μετά την εκπνοή του, που σημειώθηκε στις 4 Δεκέμβρη, ανήμερα της Αγ. Βαρβάρας, επανερχόμαστε για να αποτίσουμε ένα μικρό φόρο τιμής στη μνήμη του.

Ο **Γεώργιος Ζιάβρος** του Φωτίου, γεννήθηκε στο Επισκοπικό Ιωαννίνων στις 6.4.1962 και σπούδασε δάσκαλος στην περίφημη Σχολή Βελλά της Ηπείρου. Μετά την αποφοίτησή του, το 1983, πρω-

τοδιορίστηκε στα Λαγκάδια της Κόνιτσας. Το 1986 μετατέθηκε στην Κορινθία όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμα. Ξεκινώντας από το Γαλατάκι, υπηρέτησε διαδοχικά στο Ζευγολατιό, την Αρχαία Κόρινθο, το Λουτράκι (ως Διευθυντής του 3ου Δημοτικού) για να καταλήξει στα σχολεία της πόλης της Κορινθίου. Για αρκετά χρόνια υπηρέτησε στο Ειδικό Σχολείο όπου διατηρούσε τη θέση του Υποδιευθυντή ενώ, πολύ πριν από την συνταξιοδότησή του, είχε μετατεθεί στο Τμήμα Ένταξης του 6ου Δημοτικού Σχολείου Κορινθίου, όπου απόθεσε και το περίσσειμα από τα ανεξάντλητα αποθέματα αγάπης και δοτικότητας που διέθετε απέναντι στα άτομα των ειδικών δεξιοτήτων και αναγκών.

Μέλος του Συλλόγου Ηπειρωτών Κορινθίας «Η Πίνδος» από την πρώτη στιγμή που «πάτησε το πόδι του» στην Κόρινθο, αφιερώθηκε στην εκπλήρωση των στόχων του Συλλόγου, ως μέλος αρχικά.

Στη συνέχεια και για δώδεκα συνεχή χρόνια, από το 1994 έως το 2006, ως πρόεδρος πρόσφερε αφειδώλευτα τον πολύτιμο χρόνο, τις γνώσεις και τις υπηρεσίες του με υπευθυνότητα και ενωτικό πνεύμα. Συνέπεια της στάσης του ήταν η ομαλή συνέχεια της δράσης των προηγούμενων διοικήσεων, η επανασύσταση του χορευτικού του Συλλόγου, που διαλυτικές συμπεριφορές του είχαν επιφέρει σοβαρό πλήγμα, η εξακολούθηση εκ-

δοσης της εφημερίδας μας και εν ολίγοις, η διατήρηση του κύρους και της φήμης που είχε ήδη αποκτήσει ο Σύλλογος, σε όλη την Κορινθία. Επί της θητείας του, η Π.Σ.Ε. με πρόταση του πρώην προέδρου και μέλους, τότε, του Δ.Σ. της ΠΣΕ **Βαγγέλη Ματάση**, βράβευσε το Σύλλογο για την αδιάλειπτη και άοκνη δράση του.

Το 2006 εξελέγη αντιπρόσωπος του Συλλόγου για εκπροσώπηση στην ΠΣΕ.

Στην προσωπική του ζωή υπήρξε υπόδειγμα οικογενειάρχη έχοντας αποκτήσει δύο παιδιά από τον πρώτο του γάμο, Την Χρυσούλα (Κρίστα) και τον Κωνσταντίνο, που πλέον είναι απόφοιτοι Κοινωνικοί Λειτουργοί. Εδώ και λίγα χρόνια ήρθε για δεύτερη φορά εις γάμου κοινωνία με τη συνάδελφό του εκπαιδευτικό **Χριστίνα Νιβολιανίτου**. Εκφράζουμε τα πιο θερμά και ειλικρινή συλλυπητήριά μας τόσο στη σύζυγο, όσο και στα παιδιά και όλη την οικογένειά του.

Από τη βράβευση, 1996, του Συλλόγου Ηπειρωτών Κορινθίας «Η ΠΡΟΔΟΣ» από την ΠΣΕ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Τελέστηκε την Κυριακή 12.12.2021 στον Ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής Παιανίας, το ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του αδικοκαμένου **Βασιλείου Μποτονάκη**, ο οποίος έχασε τη ζωή του σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα.

Ο Βασίλης ήταν γιος της Γεωργίας Κασαντούλα, η οποία έχει ουσιαστική προσφορά στα δρώμενα της ΠΣΕ.

Στο μνημόσυνο παρέστη ο πρόεδρος της ΠΣΕ Χρυσόστομος Κιάμος.

Έφυγε από τη ζωή, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής Αθανάσιος Δάλλας

Στις 22 Δεκεμβρίου 2021 απεβίωσε ο αγαπημένος και καταξιωμένος πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής, **Αθανάσιος Δάλλας**.

Ο **Σάκης Δάλλας** υπήρξε ο εμπνευστής και ιδρυτής του Συλλόγου, δίνοντας μεγάλο αγώνα για την επανένταξη της Ζωσιμαίας Σχολής στα Πρότυπα Σχολεία.

Ο **Αθανάσιος Ιωάννου Δάλλας** γεννήθηκε στα Γιάννινα το 1945, τελείωσε το 1ο Μονοτάξιο Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας και αποφοίτησε από το Πρότυπο Εξατάξιο Γυμνάσιο της Ζωσιμαίας Σχολής το 1963.

Το 1969 έλαβε το Δίπλωμα του Μηχανικού Μεταλλείων και Μεταλλουργού Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. Εργάστηκε στον ιδιωτικό τομέα με αντικείμενο την μελέτη, κατασκευή και διαχείριση έργων σιράγγων.

Διετέλεσε Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Μηχανικών Μεταλλείων (1995-1998), μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Επιτροπής Σιράγγων και

Υπογείων έργων (2006-2008) και τακτικό μέλος του Δ.Σ. της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος (2010-2018).

Εξελέγη πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων Ζωσιμαίας Σχολής για την περίοδο 1994-2002 και για την περίοδο από το 2015-2020.

Ήταν παντρεμένος με την ιστορικό **Τρισεύγεννη Τσίμπανη Δάλλα**.

Εκοιμήθη ο παπά-θανάσης, ο «καλόγερος του λαού»

«Ήθελα, να έχω τη χαρά της δημιουργίας, να είμαι κοντά στον άνθρωπο, να προσφέρω»

Η καρδιά της Μονής Ντουραχάνης, ο γέροντας Αθανάσιος, ο γνωστός σε όλους παπά-θανάσης, «έφυγε» από κορωνοϊό.

Μια εμβληματική για την τοπική Εκκλησία και για την κοινωνία των Ιωαννίνων έδωσε τη μάχη με τον κορωνοϊό, στη Μονάδα Λοιμωδών του Νοσοκομείου «Χατζηκόστα».

«Ο πατήρ Αθανάσιος ταύτισε τη ζωή του με την προστασία των φτωχών και ορφανών παιδιών και για μισό αιώνα έκανε τα πάντα για να βοηθήσει αυτά τα παιδιά να μάθουν γράμματα και να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Στερήθηκε ο ίδιος, για να βοηθήσει εκείνους που στερούνταν, ώστε να βρουν το δρόμο τους.

Διάλεξε το δρόμο της μοναχικής ψυχίας, αλλά εργάστηκε ακατάπαυστα εν ιερά ανησυχία για να αναπαύσει τις ψυχές των ανθρώπων που κατέφευγαν στο πετραχίλι του και εκείνων που υπήρξαν εμπερίστατοι. Κήρυξε το λόγο του Ευαγγελίου, αλλά κυρίως τον έκανε πράξη! Η αγαπημένη πρότασή του «πίστευε, αγάπα, συγχώρα και προχώρα στη ζωή σου» ήταν πάντοτε η καθημερινή του πρακτική», τόνισε με δέησή του ο **Μητροπολίτης Ιωαννίνων Μάξιμος**.

Ο Δήμος Ιωαννινών με ανακοίνωσή εξέφρασε την βαθιά θλίψη για τον θάνατο του ιερομόναχου **Αθανάσιου Χατζή**.

«Ο γνωστός σε όλους μας παπά - θανάσης αποτελεί ένα φωτεινό παράδειγμα. Το παράδειγμα που έχει ανάγκη η κοινωνία και η ορθοδοξία και δεν είναι άλλο από της προσφοράς, της αλληλεγγύης και της ανιδιοτελούς αγάπης. Στάθηκε ένας πραγματικός φάρος ελπίδας για εκατοντάδες παιδιά. Άνοιξε την αγκαλιά του και φρόντισε για την εκπαίδευση, τη μόρφωση και την κατάρτισή τους. Δημιούργησε ένα ζωντανό κύτταρο στο

Μοναστήρι της Δουραχάνης που πάντα θα τον θυμάται και θα τον ευγνωμονεί. Ο θάνατος του παπά- θανάση κάνει τον τόπο μας φτωχότερο».

Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, **Κωνσταντίνος Τασούλας**, μεταξύ άλλων, δήλωσε:

«Με βαθιά θλίψη και συγκίνηση μάθαμε τα νέα για

τον θάνατο του παπα-θανάση. Ο ιερομόναχος Αθανάσιος Χατζής, ορμώμενος από τη Βωβούσα και από βαθιά και γνήσια πίστη στον Θεό, αφιέρωσε γόνιμα τη ζωή του στην υπηρεσία του συνάνθρωπου και ιδιαίτερα των νέων ανθρώπων. Μετέτρεψε το Μοναστήρι της Ντουραχάνης σε κυψέλη δημιουργίας, προσφοράς και εθελοντισμού, κοινά αναγνωρισμένης, και ήταν χρήσιμος σε πολλούς και συγχρόνως σεμνός γιατί μίλαγε μέσα από το έργο του και μέσα από το χαμόγελο των παιδιών που στήριξε επί μισό αιώνα».

Ο Περιφερειάρχης **Αλέξανδρος Καχριμάνης** σε γραπτό του μήνυμα αναφέρει: «Με οδύνη αποχαιρετούμε σήμερα τον παπά - **θανάση Χατζή**. Τον ιερωμένο που αφιέρωσε τη ζωή του στην παροχή βοήθειας και θαλπωρής σε άπορα παιδιά, σε αδύναμους συνανθρώπους μας καθιστώντας «φάρο» Ορθοδοξίας, Εθελοντισμού και Παιδείας την Ιερά Μονή Δουραχάνης.

Με τον παπά - θανάση είχα την τύχη να μεγαλώσω στην ίδια γειτονιά και με τιμούσε με τη φιλία και την αγάπη του. Από μικρός παρακολουθούσα τα «βήματά» του. Αρχικά ως λαϊκού, στη συνέχεια ως διακόνου στην Ιερά Μητρόπολη, με τελικό προορισμό του την Ιερά Μονή Δουραχάνης. Εκεί για πολλές δεκαετίες έδωσε την ψυχή και όλες του τις δυνάμεις ώστε να τη μετατρέψει σε ένα κορυφαίο πνευματικό, κοινωνικό, εκπαιδευτικό ίδρυμα. Δίνοντας ο ίδιος το παράδειγμα ενέπνευσε όλα αυτά τα χρόνια πλήθος εθελοντών να συνδράμουν το πολύπλευρο έργο του που είχε επίκεντρο τον άνθρωπο και ιδιαίτερα τα παιδιά, πολλά από τα οποία σήμερα είναι επιστήμονες και πάντα ευγνώμονες για τη στήριξη που είχαν στη ζωή τους από τον παπά - θανάση. Ο παπά - θανάσης αφήνει βαριά παρακαταθήκη, για τα πνευματικά του τέκνα, για την Αδελφότητα της Μονής, για όλους μας. Είμαστε υπερήφανοι που τον γνωρίσαμε, που τον συναστραφήκαμε».

Ιστορικά και Παραδοσιακά Ανάλεκτα

Από το «δισάκι» της παράδοσης...

Χριστούγεννα - Ηπειρώτικα έθιμα

Η περίοδος από την παραμονή των Χριστουγέννων έως τα Θεοφάνια ονομάζεται **“Δωδεκαήμερο”** ή **“Δωδεκάμερο”**. Το εορταστικό αυτό δωδεκαήμερο είναι πλούσιο σε ήθη, έθιμα, παραδόσεις και λαϊκές δοξασίες.

Ψυχική ευφορία και αισιοδοξία γέμιζε τις ψυχές των ανθρώπων ο ερχομός των μεγάλων γιορτών. Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Θεοφάνεια. Γιορτές που μας σηματοδοτούν τη μνήμη.

Οι πολλές γιορτές, το καλό και πλούσιο φαγοπότη, τα γλέντια και τα γιορτάσια συνθέτουν μια αναγκαία όαση μέσα στο χρόνο, για να ξεκουραστεί ο άνθρωπος, να ανανεωθεί και με ανανεωμένες τις δυνάμεις να ξαναρχίσει πάλι τον κύκλο της ζωής με όρεξη, μεγαλύτερο θάρρος, ελπίδα κι απαντοχή για το μέλλον.

Η πατροπαράδοτη νηστεία συνοδευόμενη βεβαίως από τις λατρευτικές εκδηλώσεις της σαρακοστής προωθούσαν την κορύφωση της αγωνίας της προσμονής του «λυτρωτή του κόσμου». Και βέβαια τα σπίτια γέμιζαν με αγάπη και θαληπωρή και με ασίσσας ελπίδα πως οι πόθοι τους θα εκπληρωθούν. Και οι πόθοι αυτοί αναφέρονταν στην υγεία, μακροημέρευση και μεγάλη σοδειά.

Εμείς, άλλο είχαμε στο μυαλό μας. Περιμέναμε μιας και μας πάρουν κάνα σκουτί, κάνα ζευγάρι κάλτσες και τίποτε παπούτσια. Περιμέναμε τα γλυκά, τα μελομακάρονα και τους κουραμπιέδες. Χίλια δυο θελήματα, μεταφορές, για έναν κουραμπιέ. Όπου βρίσκαμε... Κι απ’όσα είχε κρυμμένα, πολλές φορές, η μάνα μας. Πάσες και πάσες φορές δεν ακούσαμε: «Ου που να σου κότ’ στο λαιμό ζαλουταραμένο, τι τα ‘φαγες όλα τα γλυκά, τι θα δώσω εγώ στον κόσμο μεθαύριο στο γιορτάσιο;»

Κι όλα αυτά τα ισορροπούσαμε με την προσπάθειά μας δήθεν να μεταφέρουμε τραγουδιστά το χαρμόσυνο άγγελμα της Γέννησης του Θεανθρώπου την παραμονή των

Χριστουγέννων. Εμείς το κατιτίς περιμέναμε. Πρωί πρωί ξεκινούσε η επιχείρηση. Φέραμε γύρα όλο το χωριό. Δεν είχαμε τρίγωνα. Πού άλλωστε να τα βρούμε; Είχαμε κυπροκούδουνα. Μάλιστα, έτσι ήμασταν προσαρμοσμένοι στο κλίμα των ημερών. Τα Χριστούγεννα συμβολίζουν τη γένεση, δηλαδή τη ζωή. Το ίδιο και τα κυπροκούδουνα. Ζωή δίνουν. Ζωή στο κοινό, στη βοσκή, στο σάλαγο, στο ακάρο, στη στρούγκα, στο στάλο.

Τα Κάλαντα τα λέγαμε παρέες, παρέες. Περνούσαμε φυσικά απ’ όλα τα σπίτια. Με έντεκνο τρόπο αποφεύγαμε όσους είχαν πρόσφατο πένθος. Τώρα, η αμοιβή μας. Μας φιλεύουν με αυγά, κουλούρια και τηγανίτες. Σπάνια χρήματα. Δεν υπήρχαν. Οι τηγανίτες συμβόλιζαν τα σπάργανα του Χριστού.

Στα τζάκια των σπιτιών, νύχτα μέρα, ήταν συνεχώς αναμμένη η φωτιά, για να μην πλησιάζουν οι Καλικάντζαροι, τα περίεργα ξωτικά, που πίστευαν πως κυκλοφορούσαν και πείραζαν τους ανθρώπους μιας και τα «νερά ήταν αβάπιστα», ο Χριστός, δηλαδή δεν είχε βαπτισθεί ακόμη. Καλκαντζαρούδια υπήρχαν και τότε, όπως και τώρα...

Το «άκρεντο νερό»

Άλλο έθιμο είναι το «αμίλητο νερό». Πρωί πρωί την ημέρα των Χριστουγέννων οι κοπέλες της επαρχίας έτρεχαν στην πιο κοντινή βρύση της επαρχίας για να “ κλέψουν το άκρεντο νερό”, δηλαδή το αμίλητο νερό. Λέγεται έτσι το νερό γιατί σε όλη τη διαδρομή οι κοπέλες δε βγάζουν λέξη, «δεν κρένουν ντιπ». «Τσιμουδιά, ντιπ, καμιά κουβέντα. Το καταλάβετε;», ήταν η μοναδική εντολή που έπαιρναν, προτού ξεκινήσουν την επιχείρησή τους. Όταν έφταναν στη βρύση έλεγαν: «Όπως τρέχει το νερό σου βρυσούλα μου, έτσι να τρέξει και το βιο μου», δηλαδή η περιουσία μου, η ζωή μου, η κατάντια και η προκοπή μου. Εκεί άλειψαν τη βρύση με βούτυρο και μέλι και ταυτόχρονα έδιναν και την ευχή: «όπως τρέχει το νερό, με γλυκά να έρχονται όλες οι χαρές και ασταμάτητα η προκοπή». Το νερό αυτό το έπιναν όλοι. Μηδενός εξαιρουμένου, ακόμη έπιναν και τα κατοικίδια. Μία μόνο εξαίρεση γινόταν. Απαγο-

Οι φωτογραφίες είναι του κορυφαίου Ηπειρώτη φωτογράφου Κώστα Μπαλάφα

ρεύονταν να πιει το άλογο. Προς τιμωρία. Είναι γνωστό πως το άλογο, εκεί στην Φάτνη, τρόμαζε με το χλμίντρισμα του το νεογέννητο, τον Χριστό και περισσότερο με το φύσημά του τον ξεσκέπαζε και «πούντιαζε» το θείο βρέφος μέσα στη βαρυχειμωνιά.

Η μεταφορά λοιπόν του άκρεντου νερού ήταν μια ιεροτελεστία. «Μιλιά», για να μην ακούσουν τα ζούδια και στείλουν καταδώς τους σαϊτάν(η)δες. Δεν μιλούσαν καθόλου, όποιον κι αν συναντούσαν στο δρόμο. «Μην αλαργέψτε η μία απ’ την άλλ’, γιατί μπορεί να σας ξεμοναχιάσ’ κανένας σαϊτάν(η)ς». Ήταν η πρώτη συμβουλή. Μετά ...ένο σωρά. «Να μην απ(ι)θώστε το τσ(ου)κάλ’ π’(ου)θενά και σας το πάρουν οι νεράιδες». Το νερό αυτό μια και ήταν «άκρεντο» και συνεπώς ακουστομπόλετο, απαλλαγμένο δηλαδή από ζ(ου)λάπια και πονηρά πνεύματα το χρησιμοποιούσαν για να φτιάξουν, να ζυμώσουν το Χριστόψωμο, που ήταν απαραίτητο για να υποδεχτούν με λαμπρότητα τη Γέννηση του Χριστού. Με το νερό αυτό ζύμωναν την αρμυροκουλούρα την Καθαρή Δευτέρα.

Το «πάντρεμα της φωτιάς»

Παραμονή Χριστουγέννων. Όλα πρέπει να είναι έτοιμα για

την «έλευση του θείου Βρέφους». Και με περισσή φροντίδα ο νοικοκύρης νοιάζοταν για τη ζεστασιά του σπιτιού, τι το νεογέννητο, «το θείο Βρέφος» έπρεπε να βρει ζεστό μέρος, γιατί ο χιονιάς και οι χαμηλές θερμοκρασίες «έκαναν το σπίτι όλο παταγουδισμένο». Υποχρεωτικά την ημέρα καθαρίζονταν το τζάκι, ακόμα και η καμινάδα, «ο μπουκαρής». Η φωτιά όμως στο τζάκι νύχτα-μέρα θα ήταν αναμμένη μέχρι τα Φώτα. Υπήρχε ο λόγος...

Την παραμονή λοιπόν των Χριστουγέννων άναβαν ένα μεγάλο κούτσουρο, συνήθως πουνάρι ή σκληρό τέλος πάντων δέντρο,

«για να κρατάει η φωτιά». Όλη τη νύχτα λοιπόν το κούτσουρο άβρεστο. Το κούτσουρο όμως και ειδικά το πουνάρι δεν καίει μόνο του. Έβαζαν και άλλα ξύλα. Σε μερικά σπίτια χρησιμοποιούνταν ξύλα διαφορετικής προέλευσης με τον περιορισμό το πρώτο να ήταν αρσενικό, πλάτανος, το αμέσως επόμενο θηλυκό κλπ. Πίστευαν στη διασταύρωση. Πάντως οπωσδήποτε έπρεπε να καίγονταν και ξύλο από κέδρο. Ο κέδρος είχε αποτελεσματικές διασολασθητικές ιδιότητες!

Η καύση του κέδρου έδωχνε έξω από το σπίτι τους καλκαντζαρούς, ιδιαίτερα ο θόρυβος, «το πρατσάνισμα» που κάνει ο κέδρος κατά την καύση του και η έντονη μυρωδιά που βγαίνει από την καύση του ρεταίνιου, «δισολοστέλνει τους καλκαντζαρούς».

Τα «παγανά» μόλις δουν κέδρο εξαφανίζονται, «φεύγουν του σκοτωμού». Γι’ αυτό την παραμονή των Χριστουγέννων «έζωναν» το σπίτι με κεдрότοφους. Έβαζαν ακόμη και στη στέγη και στον μπουκαρή. Ήθελαν δηλαδή το σπίτι να είναι θωρακισμένο από τυχόν επιδρομή των δισολοσιαναγαράων. Φρούριο άπαρτο!

Με άλλα λεπτότερα ξύλα γύρω από το χοντρό κούτσουρο γινόταν «το πάντρεμα της φωτιάς». Άναβαν όλα για τα καλά «λαμπάδιαζε το τζάκι» και είχε φωτιά όλη τη νύχτα. Το σπίτι ζεστό, η ατσόφαιρα ζεστή περίμενε το νεογέννητο. Να πούμε ακόμα πως το πάντρεμα της φωτιάς είχε και συμβολικό χαρακτήρα. Συμβόλιζε την ενότητα και την επιτυχία που έχει η συνεργασία και η κοινή προσπάθεια των μελών της οικογένειας. Από το αρβάλ’ ήταν κρεμασμένη μια κατασρόλα που είχε μέσα το ζεστό νερό, μάλιστα «άκρεντο», το οποίο προορίζονταν για το λουτρό του νεογέννητου Χριστού.

Όση στάχτη μάζευαν από όλες αυτές τις μέρες τις κρτάγαν στο πίσω μέρος της «γωνιάς», σαν ένα είδος αποθήκης. Θα τη χρησιμοποιούσαν παραμονές των Φώτων. Μ’ αυτή πασάλιζαν όλους τους χώρους γύρω από το σπίτι να φεύγουν τα ζήλπια, άλλη την έβαζαν σε μικρά πόνινα σακουλάκια και την έκρυβαν μακριά από το σπίτι, στο δάσος. Εκεί όπου δεν φτάνει η φωνή του κόκορα. Τα παγανά δεν πλησιάζαν. Φοβόντουσαν τη στάχτη. Έτσι έμεναν μακριά από το σπίτι.» Πέρα κατά διαδ’ πήγαιναν...

Χρήστος Α. Τούμπουρος

«Το Χριστόψωμο»

Το εορταστικό Δωδεκαήμερο των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς ήταν μια ευκαιρία για την ενίσχυση της οικογενειακής συνοχής. Οι κτηνοτροφικές ιδιαίτερα εργασίες απαιτούσαν τα μέλη της οικογένειας, κυρίως οι άντρες «να είναι κοντά στα ζωντανά». Μέρους πολλές «έκαναν» να πάνε στο σπίτι. Μην ξεχνάμε πως κάθε σχεδόν σπίτι είχε και τον ξενιτεμένο της που αυτές τις μέρες, τις άγιες μέρες, ο κανόνας ήταν «να τις πορέψουν στο σπίτι» τους. Γι’ αυτό τις άγιες ημέρες των Χριστουγέννων «γέμιζε το σπίτι» και «ραίνονταν» όλη η οικογενειακή ατμόσφαιρα με αγάπη, στοργή και τρυφερότητα.

Αυτά τα ευχάριστα συναισθήματα «βασιλεύουν» στο σπίτι όταν ετοιμάζαν, ιδίως οι νοικοκυρές, το Χριστόψωμο και τα σπάργανα του Χριστού.

Το βασικό είδος της διατροφής, τότε και τώρα, είναι

ψωμο το παρασκεύαζαν με ιδιαίτερη επιμέλεια και εξαιρετική ευλάβεια. Η πρώτη ύλη. Αλεύρι αιταρένιο, «καθάριο» όπως το έλεγαν. Η όλη εργασία, ζύμωση, το φιλοτέλεση της εμφάνισης και το ψήσιμο γινόταν με προσοχή και κάθε επιμέλεια. Ιδιαίτερα η εμφάνιση έπαιρνε τη μορφή εξαιρετικής καλλιτεχνικής δημιουργίας, όπου αποτυπώνονταν ανάγλυφα παραστάσεις συμβολικού περιεχομένου. Φάτνη, σταυροί, αρνοκάτσικα. Όσο ώρα «κέντιζαν» την εμφάνιση παρακαλούσαν τον Χριστό να εκπληρωθούν όλες οι επιθυμίες. Αρνιά, κατσίκια, λεφτά, γαμψοί κλπ.

Το ψήσιμο γινόταν την παραμονή των Χριστουγέννων. Η προσοχή εστιάζονταν «να μη σκάσει και χαλάσει την εμφάνιση». Με πάσα επιμέλεια όταν το έβαζαν από τη φωτιά το άφηναν να ξηδρώσει και μετά το τύλιγαν με καθαρό άσπρο πανί για να το κόψουν την άλλη ημέρα. Την επόμενη, λοιπόν ημέρα ο νοικοκύρης έπαιρνε το χριστόψωμο, πρώτα το σταύρωνε και το έκοβε. Μετά το μοίραζε σ’ όλη την οικογένειά του και σε όσους παρευρίσκονταν στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Η όλη διαδικασία γινόταν

με εξαιρετική θα έλεγε κάποιος κατάνυξη, αφού λειτουργούσε ο συμβολισμός της θείας κοινωνίας. Κάτι παράλληλο. Δινόταν, όπως έδωσε και ο Χριστός, ο άρτος της ζωής.

"ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ"

ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

www.draseis.panepirotiki.gr

«Κλικ» απ' την ΠΣΕ!

Δημήτριος Χριστογιάννης

Γλύπτης, Αμμότοπος Άρτας

2004 Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Αθήνα, πτυχίο Γλυτικής με Καθηγητή τον Θεόδωρο Παπαγιάννη. Εισαγωγή το 1998 ως ταλέντο στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών στο Α' Εργαστήριο Γλυτικής με δάσκαλο τον Θεόδωρο Παπαγιάννη. Παράλληλα, παρακολουθεί μαθήματα στο εργαστήριο φωτογραφίας με δάσκαλο τον κο Μπαμπούση και στο εργαστήριο Πολυμέσων-VIDEO με δάσκαλο τον Καθηγητή Σαντοριναίο Μάνθο. Στο τρίτο έτος προτείνεται από τον δάσκαλο του για υποτροφία και ολοκληρώνει τις σπουδές του το 2004 με βαθμό πτυχίου Άριστα 26/30.

1998 Σχολή Μαρμαροτεχνίας Τήνου. Εισαγωγή το 1995 στη Σχολή Μαρμαροτεχνίας Τήνου, όπου διδάχθηκε την τέχνη του μαρμάρου και αποφοίτα με άριστεία.

Μηχανολογία ΤΕΙ Πειραιώς. Παρακολουθούσε επι τετραετίας (1988-1991) των μαθημάτων στο Τμήμα Μηχανολογίας του ΤΕΙ Πειραιώς.

1978 Πενταετής παρακολούθηση (1978-1983) μαθημάτων βιολιού και θεωρίας της μουσικής ωδείο Αργυρούπολης.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

2010 Εργάζεται ως υπεύθυνος στο εργαστήριο του μαρμάρου στη Σχολή Καλών

Τεχνών Αθήνας ως ΕΔΙΠ ως υπεύθυνος εργαστηρίου έχει συμμετάσχει σε πολλά Συμπόσια γλυτικής και WORKSHOP με σχολές του εξωτερικού. Έχει ευρεία εμπειρία στη διοργάνωση και στο συντονισμό συμποσίων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων και workshop, επαγγελματικών σεμιναρίων, ομάδων εργασίας, κ.α.. Σημαντική είναι, επίσης, η διδακτική εμπειρία του στο πλαίσιο βοήθειας εκπόνησης πτυχιακών εργασιών.

2005 έως σήμερα Εργάζεται ως καθηγητής Εικαστικών στη Δευτεροβάθμια και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

1998 εργάζεται για έξι μήνες στα αναστηλωτικά έργα του Παρθενώνα.

Έχει κάνει μία ατομική έκθεση και έχει πάρει μέρος σε ομαδικές και συμπόσια γλυτικής ανα την Ελλάδα.

και εργάζεται τα τελευταία χρόνια. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος επιστημονικών συνεδρίων και διερευνητικών προγραμμάτων σχετικά με την εκπαίδευση. Έχει ασχοληθεί με την καταγραφή της ιστορίας και της λαογραφίας του τόπου καταγωγής της, ταμείς όπου έχει σχεδιάσει πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα με στόχο την ανάλογη μύηση των μαθητών. Ταυτόχρονα έχει ενεργή συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους και δρώμενα.

Αυγή Αλεξίου

Λογοτέχνης, Αγιά Πάργας

Η **Αυγή Αλεξίου** γεννήθηκε στην Αγιά Πάργας. Έχει τελειώσει το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Έχει σπουδάσει Ειδική Αγωγή. Έχει υπηρετήσει σε όλους τους τύπους σχολείων στην Ήπειρο, βιώνοντας και γνωρίζοντας τον τρόπο ζωής και τις ανάγκες των τοπικών ηπειρώτικων κοινωνιών. Σήμερα είναι Διευθύντρια στο 1ο Δ.Σ. Πάργας, όπου ζει

Νίκος Χουλιαράς Γλύπτης, Ιωάννινα

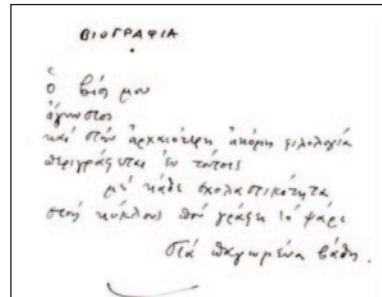

Γιώργος Χουλιαράς: Πορτρέτο του Νίκου, χαλκός 2019

Ο **Νίκος Χουλιαράς** γεννήθηκε στα Γιάννενα τον Οκτώβριο του 1940. Σπούδασε Γλυπτική και Σκηνογραφία στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, από όπου αποφοίτησε το 1967. Κατά την περίοδο 1965-1971 ασχολήθηκε και με τη Μουσική. Έγραψε μουσική και στίχους σε πολλά γνωστά τραγούδια και παρουσίασε για πρώτη φορά διασκευασμένους Ηπειρώτικους σκοπούς. Συνεργάστηκε με πολλά περιοδικά, γράφοντας πεζά, ποιήματα, καθώς και κείμενα για τα εικαστικά. Το 1969 τιμήθηκε με το Α' βραβείο Παρθένου για τη Ζωγραφική του. Συμμετείχε σε πολλές ομαδικές εκθέσεις ζωγραφικής, στην Biennale της Αλεξάνδρειας το 1969, στην «Αθήνα, πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης» το 1985 και εκπροσώπησε

την Ελλάδα στο Ντάλας, ΗΠΑ, το 1990 και στην παγκόσμια έκθεση Εχρο '92 στη Σεβίλλη. Πραγματοποίησε είκοσι ατομικές εκθέσεις ζωγραφικής, τις πιο πολλές στην γκαλερί «Νέες Μορφές», ενώ έχουν εκδοθεί επτά βιβλία για τη ζωγραφική του. Το 2011 έγινε μεγάλη αναδρομική του έκθεση (επιμέλεια Λ. Πλέσσα) στο Μουσείο Μπενάκη, ενώ το 2018 έκθεση σχεδίων του στην Πινακοθήκη Χατζηκυριάκου-Γκίκα και το 2019 στην Γκαλερί «Ευριπίδης».

Έγραψε δεκατρία λογοτεχνικά βιβλία, τα περισσότερα από τα οποία εκδόθηκαν από τις εκδόσεις «Νεφέλη». Διηγήματα και ποιήματά του έχουν μεταφραστεί σε διάφορες γλώσσες. Ανάμεσά τους, δύο εκδόσεις που βραβεύτηκαν στη Διεθνή Έκθεση της Λειψίας ως τα καλύτερα σχεδιασμένα βι-

βλία στον κόσμο: Το Ζωγραφικό-Κείμενο (1978) και Το χιόνι που ήξερα (1983). Διηγήματά του έχουν μεταφερθεί στην τηλεόραση, ενώ το μυθιστόρημα ο Λούσιος έγινε τηλεοπτική σειρά και μεταδόθηκε από την ΕΤ1 το 1989.

Ο Νίκος Χουλιαράς πέθανε στην Αθήνα τον Ιούλιο του 2015.

Μαργαρίτα Φρονιμάδη-Ματάτση

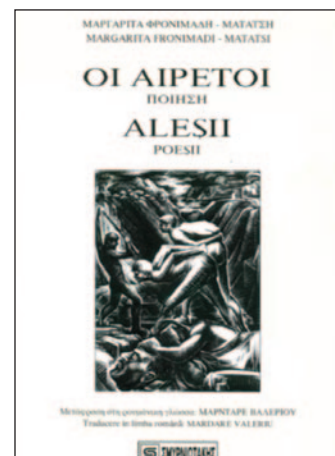

Η Μαργαρίτα Φρονιμάδη-Ματάτση, γεννήθηκε στη Σιμάγκα Κορινθίας και σπούδασε αρχιτεκτονική στη Φλωρεντία. Παντρεμένη με τον Ηπειρώτη αρχιτέκτονα Βαγγέλη Ματάτση και μητέρα 3 παιδιών εδώ και 45 χρόνια ασχολείται ενεργά με το γυναικείο κίνημα, την κοινωνικοπολιτική και πολιτιστική ζωή του τόπου μας.

Είναι μέλος της ΕΕΛ της οποίας διετέλεσε αντιπρόεδρος για μία διετία, ιδρυτικό μέλος και πρόεδρος επί σειρά ετών

του σωματείου λόγου και τέχνης "ΑΛΚΥΟΝΙΔΕΣ" μέλος της Εταιρείας Κορινθίων Συγγραφέων και μέλος της ΕΛΣΗ. Υπήρξε παραγωγός της ραδιοφωνικής εκπομπής "ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΑΚΤΙΝΑ", την οποία εξέπεμπε ο Κορινθιακός σταθμός "ΡΑΔΙΟ

ΑΚΤΙΝΑ" ενώ αρθρογραφεί στον Κορινθιακό τύπο και στα "Ηπειρωτικά νέα" όργανο του Πολιτιστικού Συλλόγου Ηπειρωτών Κορινθίας "η Πίνδος". Έχει εκδώσει επτά διγλωσσες ποιητικές συλλογές κι έχει τιμηθεί σε διεθνείς και πανελλήνιους διαγωνισμούς με διακρίσεις και επαίνους.

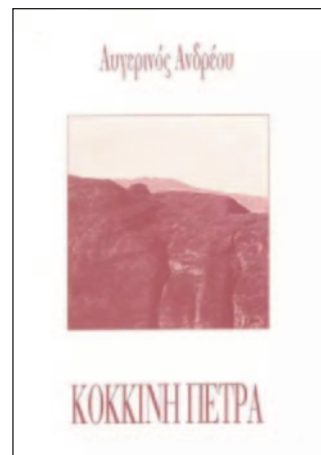

Αυγερινός Αντρέου Λογοτέχνης, Άνω Καλεντίνη Άρτας

Ο **Αυγερινός Αντρέου** γεννήθηκε στην Άνω Καλεντίνη Άρτας.

Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ζει και εργάζεται ως δικηγόρος στην Αθήνα. Είναι μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, της οποίας υπήρξε Πρόεδρος και Γενικός Γραμματέας. Έχει εκδώσει δέκα ποιητικές συλλογές. Εξέδωσε τα πεζογράφημα "Ένας δικηγόρος θυμάται- μικρές ιστορίες", "Δημοτικά τραγούδια - Δράκοι, Λάμιες και Στοιχειά" και "Τα τραγούδια της φυλακής". Έχει αποδώσει στην νεοελληνική

γλώσσα το πολύστιχο Τραγούδι του Κύπριου λογοτέχνη Βασίλη Μιχαηλίδη " Η 9η Ιουλίου του 1821 εν Λευκωσία (της Κύπρου)". Έχει αποδώσει το βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης "Εκκλησιαστής" στην νεοελληνική γλώσσα και σε ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο μέτρο. Είναι εκδότης του λογοτεχνικού περιοδικού "ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΕΣ".